

Møte onsdag den 23. november kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 14):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime
2. Referat

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Åslaug Haga
- statsråd Øystein Djupedal
- statsråd Bjarne Håkon Hanssen

De annonserte statsrådene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Bent Høie.

Bent Høie (H) [10:03:10]: Mitt spørsmål går til kommunal- og regionalministeren.

Kommunenes Sentralforbund og enkelte fylkespolitikere presser nå på for å få forlenget valgperioden med to år. Kommunalministeren sa til Dagsavisen på mandag at Regjeringen seriøst vurderer dette forslaget. På hvilket grunnlag skulle Regjeringen og Stortinget forlenge en valgperiode for politikere som allerede er valgt? Det er jo ikke Stortinget som har valgt fylkestingene, men folk i de enkelte fylkene. De er valgt for fire år, under den forutsetning at de skal møte velgernes dom i 2007.

Å droppe fylkestingsvalget i 2007 vil være å sette demokratiet ut av spill. Hele denne regionsreformen framstår jo nå som mer og mer grunnleggende udemokratisk. Først avlyser Regjeringen en utredning om behovet for fylkeskommunen, så vurderer en å avlyse valget til fylkestingene i 2007, og velgerne fikk ikke lov til å vite noe om innholdet i regionsreformen før dette stortingsvalget. Vi kan altså risikere at en gjennomfører en stor reform når det gjelder forvaltningen av Norge, uten at velgerne får vite hvorfor. De blir kanskje avskåret fra å stemme ved fylkestingsvalgene i 2007, og de får ikke si sin mening om denne reformen gjennom et stortingsvalg.

En må ganske langt fra Norge for å finne eksempler på at politikere forlenger andre politikeres valgperiode. Men argumentet som de bruker, at de selv gjør en så god jobb at det blir for dyrt å be velgerne på ny gi dem et mandat, er ganske gjenkjennelig.

Jeg må spørre kommunal- og regionalministeren om det er slik at Regjeringen på alvor vurderer dette.

Statsråd Åslaug Haga [10:05:00]: Dette er faktisk et spørsmål jeg er veldig glad for å få, ikke minst i lys av dagens kommentar i Dagsavisen.

La det ikke være noen tvil om hva som er min prinsipielle holdning til dette spørsmålet. Det er helt klart at det vil være uheldig å forlenge en valgperiode. Det er mitt utgangspunkt, det er mitt prinsipielle standpunkt, og det er mitt partis prinsipielle standpunkt.

Regjeringa skal sjølsagt forholde seg til dette på skikkelig vis. Oppslaget i Dagsavisen kom som en konsekvens av at mange fylkesordførere på et møte som jeg tok initiativ til, gav uttrykk for at de mente at det ville være en god løsning å forlenge inneværende valgperiode for fylkestingene.

Jeg lytter sjølsagt til det fylkesordførerne sier, men foreløpig har jeg ikke hørt noen innvendinger fra fylkesordførerne som innebærer noe annet enn praktiske problemer. Derfor er jeg glad for å konstatere at min prinsipielle holdning står ved lag, og den er at det vil være uklokt å forlenge en valgperiode, og at det er demokratisk problematisk.

Bent Høie (H) [10:06:19]: Det må være grunn til å spørre kommunal- og regionalministeren om det betyr at Regjeringen har avblåst å vurdere dette i det hele tatt, for jeg forstår at det finnes ganske mange argumenter som er både gode og praktiske, for at det er billigere å forlenge valgperioden.

For å si det slik: Det fantes gode argumenter for at det var både mer praktisk og billigere å forlenge den forrige stortingsperioden og, spesielt for Norge, men det betyr jo ikke at det er noe særlig demokratisk å gjøre det. Så jeg håper at kommunal- og regionalministeren nå, én gang for alle, kan bekrefte at det ikke blir aktuelt å forlenge den valgperioden som fylkestingene har. At fylkesordførerne kan tenke seg å sitte to år lenger enn det de er valgt for, bør ikke overraske verken kommunalministeren eller oss andre.

Statsråd Åslaug Haga [10:07:15]: Det er riktig, som representanten Høie sier, at det er mange innenfor det kommunale og fylkeskommunale systemet som har ment at det vil være en god tanke å forlenge valgperioden. Man har i hvert fall reist den problemstillingen.

Så kan jeg bare gjenta at min prinsipielle holdning til dette er at det vil være uklokt, og at det ikke er i tråd med våre demokratiske tradisjoner å forlenge en periode. Man har valgt folk for en periode i den forvisning at når perioden er omme, kan man kaste dem hvis man mener at de ikke har gjort en god nok jobb.

Situasjonen er den at Regjeringa ikke endelig har forholdt seg til dette spørsmålet. Det skal vi gjøre så raskt som mulig. Jeg lytter til de praktiske, økonomiske innvendingene som kommer fra annet hold. Det opplever jeg faktisk er min plikt. Disse fylkesordførerne er ikke noen hvem som helst, og de kommer fra mange forskjellige

partier – la meg også understreke det. Men min holdning til dette er veldig klar: Prinsipielt mener jeg at det vil være galt å forlenge en periode som folk er valgt for.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:08:30]: Det er i seg selv meget oppsiktsvekkende at Senterpartiet, som er så opptatt av lokaldemokratiet, skal la folkevalgte få lov til å sitte utover en periode uten at folket får lov til å si sitt i 2007. Det er den ene siden ved det.

Den andre er at Senterpartiet nå har inngått et kompromiss i den rød-grønne regjeringen om å bygge opp en ny fylkeskommune fra 2010, noe som folk flest ikke er opptatt av i det hele tatt. En ny fylkeskommune å la 1976, som vil frata primærkommunen makt og råderett, er altså Senterpartiets målsetting nå.

Jeg lurer på hvordan statsråden vil formidle dette budskapet når Senterpartiet er så opptatt av lokaldemokratiet og primærkommunenes muligheter til å råde i eget reir. Nå når ny fylkeskommune skal opprettes, hvor mye av makten i kommunene skal da overføres til disse nye fylkeskommunene fra 2010?

Statsråd Åslaug Haga [10:09:32]: Når det gjelder spørsmålet om en eventuell forlengelse av valget til fylkesting utover 2007, har representanten hørt mitt prinsipielle syn, og det forventer jeg at man har respekt for.

Når det gjelder spørsmålet om hvor mange forvaltningsnivåer vi skal ha i Norge, er det ingen tvil om at det er uenighet i Stortinget om hvorvidt vi skal ha tre eller to forvaltningsnivåer. Til dette er det å si at Regjeringa mener at det skal være tre forvaltningsnivåer i Norge. Vi er opptatt av at det skal flyttes makt fra staten til det regionale nivået, gjerne også til det kommunale nivået. Alt dette skal vi gå gjennom i arbeidet med den forvaltningsreformen som skal tre i kraft 1. januar 2010. Vårt mål er klart: Vi skal styrke lokaldemokratiet, og vi skal flytte makt fra stat til regionalt og, eventuelt ytterligere, til lokalt nivå.

Presidenten: Gunn Berit Gjerde – til oppfølgingsspørsmål.

Gunn Berit Gjerde (V) [10:10:41]: Sjølv om eg er fylkestingsrepresentant, er eg i lag med resten av Venstre glad for at kommunalministeren no har avblåse å forlenge den noverande fylkestingsperioden. Men Venstre har også registrert at kommunalministeren ikkje vil evaluere fylkeskommunen, men har tenkt å gå rett på ei avgjerd om å danne større einingar.

Vil kommunalministeren ta initiativ til at erfaringane etter forsøket med einskapsfylke vert tekne med i vurderinga når ein skal finne styringsform i dei nye regionane? Møre og Romsdal har i gang eit prøveprosjekt der fylkesmannen og fylkeskommunen sine funksjonar er slegne saman, og dette forsøket viser så langt å vere svært vellukka både når det gjeld større effektivitet, og når det gjeld

samhandling mellom kommunar og einskildpersonar og fylket. Det ville vere interessant å høyre om kommunalministeren vil vurdere denne styringsforma.

Statsråd Åslaug Haga [10:11:46]: Når det gjelder fylkeskommunen, er det vel få nivåer som har vært utredet så mye i de senere årene som nettopp dette mellomnivået, fylkeskommunen. Det er en rekke utredninger som ligger på bordet, og det er et faktum at i alle disse store utredningene som er utført i de senere årene – enten vi snakker om Distriktskommisjonen, Effektivtvalget eller andre – er konklusjonen klar. Vi trenger tre forvaltningsnivåer i Norge, og det er det Regjeringa baserer seg på. Når vi nå skal ta stilling til hvilke funksjoner som skal ligge på det regionale nivået – vi har ikke sagt noe om hvor store disse regionene skal være, det skal vi komme tilbake til – og når vi skal vurdere hvilket innhold dette regionalnivået skal ha, vil vi ta alle utredninger som foreligger, med oss i dette arbeidet. Vi vil sjølsagt også ta med oss alle de praktiske erfaringene som ligger på bordet, f.eks. enhetsfylketenkningen fra Møre og Romsdal. Jeg kan love representanten at vi skal ta innover oss all den kunnskap som foreligger, og det er lidelig mye.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:13:00]: Jeg er glad for at kommunalministeren nå har gitt uttrykk for sitt prinsipielle syn. Jeg håper også at Regjeringa skal leve opp til mottoet sitt om at man kan handle, ikke bare forhandle, at ting skal gå så raskt, og at Regjeringa også kan sende ut signal om hva som er dens helhetlige, prinsipielle syn på dette, og ta livet av den udemokratiske ideen om at vi ikke skal gjennomføre valg, men bare prolongere valgperioder.

Men det er flere demokratispørsmål knyttet til etablering av regioner. For det første har kommunalministeren valgt ikke å gjennomføre den demokratievalueringen som var en del av evalueringen av hvordan fylkeskommunen fungerer. For det andre har ikke Regjeringa sagt noe om hvilken demokratiforankring man skal ha når man skal etablere regioner og nye grenser.

Da blir mitt spørsmål: Har kommunalministeren tenkt å tegne kart over Norge, gjennomføre tvangssammenslåinger? Eller har hun tenkt å gjennomføre en prosess hvor de som blir berørt, inklusiv kommunene og innbyggerne, får si sin mening om hvor grensene skal gå?

Statsråd Åslaug Haga [10:14:10]: Det er riktig, som den tidligere kommunalministeren antyder, at vi stoppet en evalueringsprosess som den forrige regjeringa ønsket å sette i gang rett før vi skulle tiltre. Grunnen til at vi gjorde det, var rett og slett at vi mente at det var bortkastede ressurser å gå inn i nye evalueringer, for det fins så mange evalueringer fra før. Dette handler om å ta noen beslutninger og om å ta mot til seg å gjøre det vi vet. Det kommer det til å bli mye oppstandelse omkring, men vi må ta beslutninger om hvordan vi ønsker å flytte makt fra stat til regionalt og lokalt nivå. De beslutningene torde ikke den forrige regjeringa å ta. Vi tar ansvar for å få dette på plass.

Det skal vi sjølsagt gjøre på en slik måte at vi inkluderer alle dem som skal inkluderes i prosessen. Nå skal vi først gå igjennom og se hvilke oppgaver som skal flyttes fra stat til det regionale nivået. Det vil vi ha en egen prosess på i forhold til Stortinget. Og vi vil sjølsagt også konsultere med alle involverte. Når vi er enige om oppgavene, skal vi tegne kart. Hvis vi ikke blir enige om oppgavene først, kommer vi ikke i land med dette.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:15:35]: Mitt hovedspørsmål går til arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen.

For noen dager siden kunne vi lese i Dagsavisen om en 40-åring som ble pågrepet og sendt ut av Norge. Han hadde søkt asyl for flere år siden, men forsvant fra mottaket før søknaden var ferdigbehandlet. Siden oppholdte han seg ulovlig her i Norge, har begått over 100 ulike lovbrudd, og har blitt domfelt seks ganger. Vold, trusler, bedrageri, tyveri og narkotikakriminalitet står på rullebladet hans.

Pr. i dag opereres det offisielt fra UDI med tall på over 20 000 som befinner seg i dette landet med ulovlig opphold. Dette er personer som kun kan livnære seg på kriminalitet, ulovlige handlinger. Dette er svært bekymringsfullt. I tillegg har vi mange asylsøkere i dette landet med ukjent identitet.

Fremskrittspartiet forventer at man nå faktisk gjør noe i forhold til å få en strengere kontroll med disse menneskene, og da må man gjøre noen grep. Vi har lenge gått inn for lukkede asylmottak. Personer som representerer en sikkerhetsrisiko, som har fått avslått asylsøknaden, som tidligere har rømt fra asylmottak, og som ikke minst er uten kjent identitet, bør plasseres i lukkede mottak.

Mitt spørsmål er: Innser ikke statsråden at den eneste forsvarlige håndteringen av asylsøkere som representerer en sikkerhetsrisiko, er å plassere dem i lukkede mottak?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:17:41]: Jeg har lyst til å starte med å si at jeg deler representantens bekymring knyttet til disse utfordringene. Det er klart at det på mange måter er krevende for oss at vi har mange i landet som ikke har lovlig opphold, og som skulle vært ute. Derfor er det selvfølgelig viktig at vi jobber med å intensivere arbeidet med å få disse personene ut. Men vi står overfor en del praktiske, helt klare utfordringer, fordi mange av dem som er i landet som ikke skal være her, er vi rent praktisk ikke i stand til å få ut. Mange land fører en politikk som går ut på at dersom ikke vedkommende som skal reise til dette landet, samarbeider om utreise, nekter de å ta imot dem. Et eksempel kan være Iran, som har en politikk som går ut på at hvis det ikke ligger en skriftlig bekreftelse på at vedkommende har søkt reisedokumenter frivillig, nekter Iran å ta imot. Da er vi i den situasjonen at mange som ikke skal være her, oppholder seg i landet selv om vi ønsker at de skal ut.

Så blir selvfølgelig spørsmålet: Hva gjør vi i forhold til disse personene nå? Det Regjeringen har gjort, er at man

har sagt at man er enig med den forrige regjeringen i at vi skal opprette det den forrige regjeringen kalte et utreisecenter, og som vi kaller et ventemottak. Dit vil staten henvisse alle som har fått endelig avslag på opphold, og som ikke samarbeider om utreise. Så stemmer det, som representanten sier, at dette ikke er å betrakte som en forvaring/internerings. Men situasjonen er den at vi ikke har noe grunnlag i norsk lov for å forvare/internere mennesker på det grunnlaget som representanten antyder. Derfor er situasjonen som den er. Men, som sagt, jeg er altså enig i at dette er en betydelig utfordring for oss.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:19:50]: Jeg hører det som sies her fra statsråden.

Ventemottaket som foreskrives av Regjeringen, er ikke noe annet enn et åpent mottak. Det vil fremdeles medføre den samme sikkerhetsrisiko som man opplever i dag. Da blir det litt lite handling i forhold til utfordringene. Vi mener at det er ganske viktig, veldig viktig, maktpåliggende viktig, at man klarer å ha disse menneskene i et mottak hvor de er avstengt fra å begå kriminelle handlinger i sammenheng.

Ser ikke statsråden at dette er noe man kan få til? Hvis en lovendring er det eneste som skal til, ja, så er det jo bare å gjøre den lovendringen. Dette er det fullt mulig å ta opp og behandle i denne salen, det er mulig å gjøre de endringene som skal til, og få den lukkede mottaksløsningen som vi foreskriver.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:20:52]: Jeg mener faktisk at denne salen ikke bør vedta en lov som sier at hvis en nekter å søke om pass, så er det en kriminell handling som skal føre til domfellelse og fengsling. Jeg mener at det er en feil reaksjonsform. Det er det vi bl.a. snakker om her. Hvis en iraner nekter å søke om pass, så skal altså denne salen vedta en lov der dette betraktes som en kriminell handling som domstolene i Norge skal dømme til fengsel for. Dette kan ikke være noe som bare skal gjelde for innvandrere, det må være et uttrykk for hvordan loven skal utvikles, og hva som skal være grunnlaget for fengsling, etter representantens syn. Jeg er uenig i den medisinske beskrivelsen, men er opptatt av at det må utvikles en medisin som kan virke bedre enn den vi har i dag. Derfor har f.eks. også Regjeringen i forslag til statsbudsjett for neste år økt bevilgningen med 10 mill. kr til å forsterke arbeidet med utreise.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Kari Lise Holmberg.

Kari Lise Holmberg (H) [10:22:11]: Det er ingen tvil om at vi har utfordringer på innvandringsområdet, men jeg er enig med statsråden i at vi her må se på de enkelte tilfellene, ikke være generelle, og slett ikke skjære alle over én kam. Det er viktig å være klar over at langt fra alle asylsøkere er kriminelle. Det er mange som får avslag, og Bondevik II-regjeringen har iverksatt ulike tiltak alt etter grupperinger. Nå skal Stortinget snart behandle et utreisecenter. Bondevik II-regjeringen startet arbeidet

med å igangsette meldeplikt for dem som kan være en del av et kriminalitetsbilde. Vil statsråden ta tak i dette arbeidet med innføring av meldeplikt for dem som kan være i en risikosone, og også følge opp med eventuelt andre nødvendige sikkerhetstiltak?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:23:12]: Jeg er jo, som jeg sa i forbindelse med det forrige spørsmålet, enig i at dette er en stor utfordring. Derfor er jeg veldig innstilt på å være positiv og åpen til alle mulige forslag som kan bringe oss videre i arbeidet med både å få folk som ikke skal være i landet, ut av landet, og ikke minst sørge for mest mulig kontroll knyttet til situasjonen mens de er i landet.

Jeg har også registrert at det er et arbeid på gang knyttet til meldeplikt. Jeg skal gå grundig inn i det uten at jeg i dag er i stand til å konkludere på det. Den forrige regjeringen startet jo arbeidet med en total gjennomgang av hele utlendingsloven. Det arbeidet viderefører vi. Det gir oss anledning til å få en helhetlig gjennomgående diskusjon om hele dette viktige feltet i året som kommer, og der ser jeg fram til et nært samarbeid med Stortinget.

Presidenten: Bjørg Tørresdal – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:24:11]: Det er positivt at Regjeringen følger opp Bondevik II-regjeringens politikk i forhold til innvandring og integrering. Kristelig Folkeparti mener det er flott at arbeidet med et utreiseseiter videreføres. For Kristelig Folkeparti er det også viktig at vi får til en god integreringspolitikk for minoritetene. Vi vet at arbeidsledigheten blant innvandrerne i Norge er tre ganger høyere enn i befolkningen for øvrig. Et utenlandsk navn i en jobbsøknad kan være nok til at søknaden kastes. Det er utvilsomt behov for å iverksette tiltak for å fremme inkludering og for å forhindre sosial uro i Norge.

Kristelig Folkeparti mener at IA-avtalen, avtalen om inkluderende arbeidsliv, særlig bør fokusere på å inkludere personer med minoritetsbakgrunn i arbeidslivet. Vi mener det er behov for en handlingsplan for integrering. Vi mener også at en utvidet adgang til midlertidige ansettelser er nødvendig, for det vil senke terskelen inn i arbeidsmarkedet for mange av dem som i dag holdes utenfor. Vi tror at det kan gi arbeidssøkere med minoritetsbakgrunn en større mulighet til arbeid. Mitt spørsmål blir: Vil statsråden følge opp arbeidet med IA-avtalen?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:25:32]: La meg først få starte med å si at jeg ikke var fornøyd med Bondevik-regjeringens forslag til budsjett i forhold til f.eks. integrering. Det hadde en åpenbar og vesentlig svakhet, nemlig at man ikke gjeninnførte integreringstilskuddet for dem som kommer på familiegjenforening til folk som har fått opphold på humanitært grunnlag. Det var en vesentlig svakhet i den forrige regjeringens budsjetttopplegg, og derfor er jeg veldig glad for at Regjeringen har funnet plass til å få gjeninnført det integreringstilskuddet. Det er også svært viktig i forhold til å skaffe folk

arbeid, for det gjør at veldig mange kommer med på introduksjonsprogrammet, som synes å være en veldig god vei ut i arbeidslivet. Jeg kan love representanten Tørresdal at vi skal gå grundig inn på de problemstillingene som hun er opptatt av i forbindelse med IA-avtalen, og se på mulige tiltak der, og også se på et bredt spekter av andre tiltak gjennom en handlingsplan for økt integrering.

Presidenten: Per Sandberg – til oppfølgingsspørsmål.

Per Sandberg (FrP) [10:26:38]: Statsråden sa i sitt første svar at vi måtte ha en lovhjæmmel for å internere asylsøkere som har fått endelig avslag. Dette er feil, for hvis det som statsråden sier, er riktig, så driver denne regjeringen med lovbrudd. I dag internerer vi asylsøkere på Gardermoen fordi de utgjør en risiko for samfunnet. Det Fremskrittspartiet ønsker seg, er å utvide den typen internering av asylsøkere som har fått endelig avslag, og som i utgangspunktet er ulovlige innvandrere i Norge. Statsråden og denne regjeringen skal i tillegg sende alle disse asylsøkerne som har fått endelig avslag – og det er risiko-personer blant dem – til Drammen i en åpen leir i det største pressområdet nær Oslo. Ja, det er i hvert fall ikke noen mindre risiko ved det, for blant disse finnes det altså kriminelle, og nå skal de alle sammen sendes til østlandsområdet. Det finnes en åpning: FN har klart og tydelig sagt at det er lov til å internere disse menneskene som har fått endelig avslag.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:27:52]: Til det siste som representanten Sandberg var inne på, vil jeg si at jeg tror vi har litt ulike kontakter i FN, Regjeringen og Sandberg, i så måte.

Til det første, som jo er hovedtemaet til representanten Sandberg, nemlig at politiet i dag har forvaringsplasser på Gardermoen, vil jeg si at bruken av forvaringsplassene på Gardermoen er knyttet opp til folk der utreise er klaggjort, der vi altså har ordnet at utreise kan gjennomføres. Hvis politiet da pågriper personer i tilknytning til at utreise skal kunne gjennomføres, kan de holde dem i forvaring i en leir på Gardermoen før utsending skjer. Men det er ikke en lovhjemlet mulighet i Norge i dag til å internere folk bare fordi de har fått endelig avslag på en asylsøknad, hvis de ikke er returnerbare.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Presidenten tillater seg å be representantene om å stå på talerstolen til svaret er avgitt, og minner også om at når den røde lampen slukker, da er taletiden over.

Ola T. Lånke (KrF) [10:29:05]: Jeg vil stille et spørsmål til kunnskapsministeren.

Det er ikke fritt for at det er mange som er blitt urolige etter at den nye regjeringen overtok, ikke minst gjelder dette en rekke utspill fra kunnskapsministeren som berører viktige verdier som er nedfelt i vår kulturarv. Statsråden skal ifølge avisene ha sagt at det er forfeilet å tro at foreldrene er de beste til å oppdra barn. I uken som gikk,

gikk statsråden ut mot bordbønnen – han ville ha bordbønnen ut av skolen – og uttalte at bordbønnen ikke er i tråd med hvordan norsk skole skal være. Riktignok registrerte vi at han modererte seg litt senere.

Så har han varslet at den kristne forankringen i skolen gjennom formålsparagrafen skal gjennomgås. I det budsjettet som Regjeringen har lagt fram, er det gjort bevisste verdivalg – valg som oppleves som et angrep på religionsfrihet og retten foreldre har til å velge opplæring for sine barn. Dette kommer fram gjennom bl.a. reduserte overføringer til frittstående skoler og til private høyskoler, skoler som vitterlig fyller en viktig plass i utdanningssystemet. Denne listen kunne jeg ha gjort ganske mye lengre, men jeg skal ikke gjøre det. Det er vel ikke så rart at folk utover reagerer og spør om hva det er som foregår. Er vi i ferd med å gå inn i en ny tid, et slags verdimelessig linjeskifte? I valgkampen vektla de tre regjeringspartiene at det var viktig at landet fikk en ny kurs.

Mitt spørsmål til kunnskapsministeren er om dette feltet mot viktige verdier i vår kulturtradisjon betyr en ny kurs. Og hva blir det neste utspillet fra kunnskapsministeren på dette området?

Statsråd Øystein Djupedal [10:31:05]: La meg først si at det finnes ikke noe korstog fra vår regjering når det gjelder disse spørsmålene. Jeg er glad for å få dette spørsmålet, for det kan også bidra til å oppklare noe av den misforståelsen som måtte være der.

Jeg er selvfølgelig av den oppfatning – og det vil jeg tro alle norske foreldre er – at det er foreldrene som skal oppdra sine egne barn. Så har jeg uttalt meg positivt om barnehagen som et supplerende tillegg til dette. Mange av oss som har hatt barn i barnehage, vet at barnehagen er et godt pedagogisk tilbud for barna våre. Men det ekskluderer selvfølgelig ikke – og det har aldri vært i mine tanker – at det ikke er foreldrene som har hovedansvaret for dette. Det pågår nå en debatt om dette, om barneoppdragelse og samfunnets rolle og foreldrenes rolle. Det er en debatt som jeg på mange måter synes er positiv. Den har også en klar verdiforankring, og den har forankring i dette moderne samfunnet som vi er en del av. Bare la meg si at denne debatten er positiv. Jeg skal som sådan ikke delta i den, men det å understreke barnehagens betydning har vært viktig for meg i den posisjonen jeg har. Den står ikke – la meg bare få understreke det nok en gang – istedenfor foreldrenes selvfølgelige hovedansvar for, plikt til og ikke minst glede i å oppdra sine egne barn.

Så er også representanten inne på dette med bordbønn. Spørsmålet om bordbønn er heller ikke et utspill, det er svar på et spørsmål fra avisen Verdens Gang. Ordet «forbud», som jeg så stod på førstesiden, har selvfølgelig ikke vært i min munn. Bordbønn i det daglige vil av FN's komite oppleves som religiøs forkynnelse. Det er et anbefalt råd som vi har fått. Men bordbønn som kunnskapsformidling, sammen med religiøse sanger og andre religiøse aktiviteter som en del av vår kulturarv, en del av vår tradisjon, en del av det vi selvfølgelig skal viderebringe til våre barn i skolen, er noe annet. Det betyr at religiøs aktivitet må det da finnes et alternativ til for dem som ikke ønsker dette. Bord-

bønn som kunnskapsformidling er selvfølgelig derfor helt i orden, men daglig bordbønn vil av veldig mange oppleves som forkynnelse. Og det er dette jeg har uttalt meg om.

La meg også si at dette ikke er reflektert i Regjeringens syn, for dette er ikke noe spesielt for vår regjering. Jeg vil tro at enhver regjering måtte ha presisert denne forskjellen. Det kom kanskje ikke klart fram i Verdens Gang, men det tror jeg ikke at jeg skal svare på. Det får journalisten i Verdens Gang presisere.

Ola T. Lånke (KrF) [10:33:18]: Jeg takker for svaret.

For å ta det siste først, dette med bordbønn, er det vel slik å forstå at dette egentlig ikke har vært noe problem ute i skolen. Ifølge Utdanningsforbundet har det ikke kommet inn noen signaler som tyder på at det er et problem. Nå er vi alle kjent med at samfunnet vårt har forandret seg. Vi har fått et større innslag av mennesker fra fremmede kulturer, mennesker som vi skal vise respekt for. Men i Vårt Land i går sa faktisk en av de kjente lederne for de muslimske samfunnene i Oslo at dette med å syng «O du som metter liten fugl» var en flott ordning.

Mitt spørsmål i oppfølging berører egentlig også litt dette med hvem som skal styre. Jeg er glad for at statsråden sier at foreldrene skal ha et klart ansvar, og at man legger vekt på det. Men spørsmålet er: I hvor stor grad skal stat og statsråd kunne gå inn og så å si overstyre hva som skal være innholdet i skolen, og hvilke prioriteringer som skal gjøres – skal ikke foreldrene og lærerne kunne gjøre det i samarbeid? Det er det som er mitt spørsmål. Kan vi slå fast det?

Statsråd Øystein Djupedal [10:34:27]: Det skal selvfølgelig være et nært samarbeid mellom foreldre og skole. Men hele den norske skole er forankret i et lovverk, og dette lovverket skal vi selvfølgelig påse etterleves. Så er jeg enig i dette som representanten sier. Jeg tror ikke at dette er et stort problem. Det har heller ikke vært mitt anliggende å gjøre det til et stort problem. Jeg har tvert imot bare svart på et spørsmål i forbindelse med en lovfortolkning av hvordan dette kan forstås. Så jeg er helt overbevist om og helt sikker på at dette løses best i den enkelte skole og i det enkelte klasserom. I den grad dette oppleves som et problem, skal og bør dette også løses lengst mulig ned, nærmest elevene og nærmest klasserommet.

Så vil jeg også være enig i at det er klokt og fornuftig at man i klasserommet lærer om vår kulturarv og andres kulturarv. Vi har en kulturarv som er en del av den kristne tro. Det skal være en del av den kulturformidling og kunnskapsformidling som ligger som en selvfølgelig del av skolens plattform. Men det er en vanskelig balansegang og en vanskelig grensedragnings mellom hva som kan være forkynnelse, eller hva som oppleves som forkynnelse, og hva som er kunnskapsformidling. Dette er en vanskelig balansegang. Jeg har tro på at skolen selv vil være i stand til å håndtere dette.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Jon Jæger Gåsvatn.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:35:54]: Kunnskapsministeren har et stort ansvar som verdiformidler for hele sektoren, fra barnehager og helt til universiteter. Tar statsråden selvkritikk i forhold til alle de bekymrede foreldre og lærere som nå har oppfattet kunnskapsministeren slik at ministeren er i ferd med å viske ut de viktige kristne grunnverdier som Norge er tuftet på?

Statsråd Øystein Djupedal [10:36:22]: Nei, selvfølgelig ikke. Jeg kan ikke forstå at noe av det jeg har sagt, skulle være til å misforstå. Utgangspunktet vårt i forhold til bordbønn er – som jeg sa i mitt forrige svar – at der har jeg gitt en presisering av hvordan norsk lov er å forstå. Denne har ingen politisk farge, dette er ut fra råd som er gitt fra mitt embetsverk og fra Utdanningsdirektoratet. Det betyr at jeg mener at vi der er på trygg grunn. Men så er det at dette må praktiseres lavest mulig. Det betyr at det må praktiseres i klasserommet, og det må praktiseres på hver enkelt skole, og jeg har tillit til og tro på at dette vil løses på en fornuftig måte.

Så har Regjeringen sagt at man må følge opp Stat–kirke–utvalget. Utvalgets innstilling kommer om kort tid. Det er ledet av tidligere statsråd Gjønnnes. Jeg vet at kirkeministeren vil komme tilbake til Stortinget med hvilken prosess det skal være her. Så ligger det i Soria Moria-erklæringen at vi skal gjennomgå skolens formålsparagraf. Det arbeidet skal vi også starte med. Men å gjennomgå formålsparagrafen betyr at formålsparagrafen skal være en del av den tradisjon og en del av den verden vi er en del av. Her har ikke Regjeringen trukket noen konklusjon, men en debatt om skolens verdiforankring vil til enhver tid være en god debatt.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:37:35]: Det er iallfall én ting som jeg tror vil være meget uheldig. Det er hvis vi i utgangspunktet til en debatt om verdiforankringen bruker et mer flerkulturelt samfunn som en unnskyldning, for det vil oppfattes som å være en veldig negativ innfallsvinkel til den typen spørsmål, også for dem som har innvandret til landet, og for dem som er etterkommere av innvandrere i vårt land. Derfor er det veldig viktig at vi ikke bruker det som utgangspunkt, men at vi heller bruker vårt eget ønske om hele tiden å ha en verdiforankring for det vi gjør, både i skolen og andre steder.

Da er det for meg viktig å stille statsråden et spørsmål. Jeg kan skjønne at det er vanskelig å ta overgangen fra å være spissformulert opposisjonspolitiker til å være sikkingsorientert posisjonspolitiker som blir tolket i store bokstaver for ethvert ord man sier. Men det er noen signaler som sendes ut i rekken av det som er sagt nå, som dreier seg om spørsmålet: Er det slik at en del av disse spørsmålene faktisk bør løses lokalt, bør løses i klasserommet og på foreldremøtene, bør løses i dialog med foreldrene, fremfor at vi skal ha en stor politisk debatt, eller at statsråden skal legge føringer?

Statsråd Øystein Djupedal [10:38:43]: Jeg vil være veldig enig i at mange av disse spørsmålene løses best lokalt, og skal løses lokalt. Det er en del av den rollen som foreldre mot skole og skole mot foreldre skal ha. Det er også nedfelt i loven, nemlig at dette samspillet skal eksistere, at foreldre skal engasjere seg, og at skolen skal trekke foreldrene inn i dette. Derfor vil jeg være enig i det.

Det betyr at når det gjelder det jeg vil anta er et spørsmål om bordbønn, mener jeg – og det mener jeg tungt – at det finnes en lovfortolkning av dette. Det betyr at løsningen på dette vil ligge lokalt.

Så er det klart at jeg mener at en debatt om skolens verdiforankring er en god debatt. Den skal selvfølgelig tuftes på våre tradisjoner, vår kulturtradisjon, vår religiøse tradisjon, vår historie og vår kultur. Men den skal samtidig også tuftes på at verden, Europa og Norge er i forandring, både ved at vi har flere med annen religiøs bakgrunn i Norge, og ved at f.eks. FN og FNs menneskerettigheter har blitt en større del av vår kultur ved at de har fått en mer dominerende plass.

En debatt om verdiforankring er en god debatt i skolen, en god debatt i stortingssalen og en god debatt i det norske samfunnet. Jeg håper at Stortinget og det norske samfunn vil ta imot denne debatten, uten at konklusjonen dermed er trukket.

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgings-spørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:40:00]: Dette er en debatt om verdier, og statsråden har i en debatt om barnehager sitert seg enig med Hillary Clinton. Hillary Clinton skriver på side 12 i sin bok:

«It takes a village to raise a child.»

Hun forklarer at det utsagnet betyr at familier må ha det bra, og at hele samfunnet må stille opp.

Ser ikke statsråden at den verdien om at unger skal ha det bra, selvfølgelig inkluderer en barnehageplass, som alle får som har rett til det? Så må man kanskje undre seg på hvordan det skal gå, når man først kjører maksimalprisen så hardt som den nye regjeringen gjør. Men OK, vi unner alle en barnehageplass. Men vi unner vel også dem som vil ha det, kontantstøtte? Og Venstre unner også dem som vil ha det, en lengre fødselspermisjon for å kunne være hjemme med ungene.

Samfunn betyr jo på norsk mye mer enn stat. Det betyr f.eks. at «nabokjerringa» bryr seg, at familien bryr seg, at bestemor bryr seg, at alle voksne bryr seg! Det er jo det som er kjernen i Hillary Clintons utsagn. Er det ikke dette samfunnssynet som statsråden egentlig mente å gi uttrykk for støtte til, istedenfor å sende ut en søknad om at barnehagen er det eneste svaret, selv om jeg er enig i at det er et viktig svar?

Statsråd Øystein Djupedal [10:41:01]: Jo, jeg synes at dette var en veldig god replikk fra representanten Dørum, simpelthen fordi det *skal* en landsby til for å oppdra et barn. I en landsby er det fullt av familier, det er fullt

av hjem. Det betyr at både tanter, onkler og andre selvfølger skal bistå og ha ansvar for barnet.

I en vanlig norsk by eller en vanlig norsk bygd er det mange som er borte på dagen. Det betyr at mitt utgangspunkt når det gjelder barnehager, er at barn har godt av kontakt med barn på samme alder, for at de kan leke, lære og utvikle seg sammen.

Jeg har ikke noen moralske anføkkelser overhodet. Jeg er veldig enig i at det å lage gode samfunn er noe av det aller viktigste. Og det å lage gode samfunn er selvfølgelig også en oppgave for politikere, men det er ikke primært en politisk oppgave. Det å lage gode samfunn er et ansvar som hviler på hver enkelt borger i dette landet – alle skal bry seg, engasjere seg, ta tak i de problemene man ser rundt seg, uten nødvendigvis å bringe alt til kommunestyre eller stortingshall og si at det er politikere som må rydde opp. Derfor vil jeg være enig i utgangspunktet: Det å bygge gode samfunn gjør vi sammen, og det er primært en individuell oppgave, men det er også en kollektiv oppgave og dypest sett, til slutt, også et politisk ansvar.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:42:11]: Mitt hovedspørsmål går til kunnskapsministeren, eller den kommende kunnskapsministeren.

Jeg stiller spørsmålet fordi at det å bli kunnskapsminister har en forpliktelse i seg. Det forplikter å stå for kunnskap. Det å lære noe betyr at det er et minimum av alvor og forpliktelse i det.

Både jeg og Venstre har med bekymring merket oss hvordan kunnskapsministeren tapte kampen i Regjeringen – vi som har en viss erfaring, skjønner hvordan det kan skje – om størrelsen på det fondet som skal skape forutsigbarhet for norske forskere, det som skal gjøre at den langsiktige kunnskapen faktisk drives. Så opplever vi deretter at Regjeringen meget uklart – og kunnskapsministeren har prøvd å berge det – sier at alle som går 13 år på skole, automatisk skal få tilgang til høyere utdanning. Hos meg og hos Venstre etterlater det en undring. Istedenfor å ta fatt på det å oppgradere stoltheten i alle videregående skoles studieretninger – altså alle de fagene som en er stolt av, kanskje spesielt håndverksfagene, yrkesfagene – og istedenfor å ta innover seg at høyere utdanning er noe forpliktende, skaper man uklarhet. Statsråden har prøvd å berge det ved å si at en ikke skal svekke høyere utdanning, men han sitter altså med en Soria Moria-uttalelse som mildt sagt ikke representerer respekt for kunnskap, slik som jeg ser det.

Oppi dette kommer den debatten som vi så vidt har vært innom, debatten om bordvers – hvor vi sikkert er helt enige om, det er avklart i dag, at det klarer man å finne ut av lokalt – istedenfor en svær debatt, som vi trenger, om innholdet i skolen, om det vi er stolt av. Vi vet at den som er stolt av noe, vokser og blir et medlem av den landsbyen som vi snakket om i sted. På toppen av dette fikk vi noen rare uttalelser – som ble taklet inn, da – om hvordan realfag skal ha plass i hele opplegget.

Er det slik at kunnskapsministeren fortsatt lurer på om han skal bli oppvekstminister, eller ønsker han faktisk å bli en kunnskapsminister? Ønsker han å ta innover seg en tradisjon som SV og Venstre i hvert fall i gamle dager – for å si det på den måten, for ikke så mange år siden – hadde felles, at det å slåss for kunnskap er en kamp for dannelse, i betydningen allmenndanning, kunnskap og kultur? Det er det som bærer et samfunn, det er det som gjør at samfunnet blir, og bærer, et demokrati! Er det dette statsråden har valgt som kurs, eller vakler han på grunn av ulike former for press, f.eks. det presset fra Soria Moria om at hvis man går 13 år på skole, skal man uansett få lov til å få adgang til høyere utdanning? Er dette respekt for kunnskap, for allmenndanning og for summen av allmenndanning, kunnskap og kultur?

Statsråd Øystein Djupedal [10:44:48]: Det er ikke tilfeldig at Stoltenberg-regjeringen har valgt å omdøpe departementet til Kunnskapsdepartementet. I det ligger det selvfølgelig en sterk ambisjon om å ruste opp hele vårt utdanningssystem.

Hvis man ser i nasjonalbudsjettet, vil man se at det der finnes en plansje som Kristin Halvorsen, som den første finansministeren som har gjort det, valgte å presentere ved framleggelsen av tilleggsproposisjonen, som viser landets formue. Landets formue er det vi har i hendene, og det vi har i hodet. Å videreutvikle den kunnskapen som det norske folk besitter, er den beste garanti for at vi fortsatt skal være en velferdsstat i framtiden.

Dette ansvaret hviler tungt på Regjeringen, og dette ansvaret ønsker vi å ta. Derfor har vi lagt ansvaret for barnehager innunder Kunnskapsdepartementet – det er riktig – som en frivillig start på et livslangt læringsløp. Så har vi selvfølgelig nå gått gjennom alt, og vi skal gå gjennom alt. Det betyr at vi vil styrke kunnskapen i alle deler av norsk utdanning. Det er viktig. Og vi vil ikke minst styrke forskningen, som representanten Dørum er spesielt opptatt av, og det forstår jeg godt. Det er klart at forskning, å ha mer kunnskap i kunnskapsproduksjon og i tjenesteproduksjon i Norge, er den garantien vi har for at vi er i stand til å slåss mot lavkostland på kunnskapsproduksjon og tjenesteproduksjon. Dette ansvaret vil vi ta.

Regjeringen har i tillegg et bredere kunnskapssyn. Kunnskap reflekteres også på en arbeidsplass, på andre steder der en ikke har bare det formelle kunnskapssynet – der en har realkompetanse. Realkompetanse er en uendelig viktig bit av Kunnskaps-Norge, og den ønsker vi å ruste opp. Her registrerer jeg også positive signaler fra Stortinget, som også nå i større grad vil være en del av og vil ta tak i hvordan vi skal sørge for at mennesker i arbeidslivet skal få kunnskap og tilgang til kunnskap. Det går i alt fra voksenopplæring til etterutdanning til hvordan det skal legges fram. Dette vil vi komme tilbake til Stortinget med.

La meg si at jeg føler meg veldig overbevist om og veldig trygg på at Regjeringen og stortingsflertallet her har den samme dagsordenen, nemlig at kunnskap er et av de aller viktigste satsingsområdene for vårt samfunn, uavhengig av hvilken posisjon en er i, i posisjon, i opposisjon eller har sitt ståsted i eller utenfor skoleverket, på univer-

sitetene eller hvor en enn er. Det er kunnskap som simpelthen er nøkkelen til at vi viderebringer det gode samfunn.

Odd Einar Dørum (V) [10:46:59]: Jeg vet en del om realkompetanse, for jeg har selv grad som høyskolelektor i sosialt arbeid gjennom realkompetanse. Det måtte jeg streve litt for å få. Jeg blir ganske forundret når man faktisk legger opp til at man skal gå 13 år på skolen, og så skal en automatisk ha studiekompetanse. Alle vet at det er et lysår fra lille Marius som sliter seg i hjel i Gift av Alexander Kielland, eller Jonas, som jeg har lest, til det å streve og slite litt for å klare seg. Alle vet at en må gjøre det for å komme til den dagen en har klart det, og da være stolt.

Min undring går først og fremst på at Regjeringen, og som statsråden nå ikke kommenterer, har denne merkelige Soria Moria-uttalelsen som muligens kommer fra AUF, som går ut på at bare en har gått 13 år på skolen, så er en automatisk inne. Jeg hadde ventet svaret: Vi skal være stolte av å ruste opp yrkesfaglige studieretninger, vi skal være stolte av å ta vare på høyere utdanning. Så kommer det som jeg som tidligere regjeringsmedlem skjønner hvordan skjer, at noen tar 25 milliarder kr i Forskningsfondet fra kunnskapsministeren. Det man da gjør, er rett og slett å undergrave langsiktigheten som gjør at forskere kan være stolte og rette ryggen og si: Her har vi forutsigbarhet. – Dette er statsrådets utfordringer.

Statsråd Øystein Djupedal [10:48:07]: Det at Norge skal forbli en kunnskapsnasjon, er en utfordring for Regjeringen, men også en utfordring for vårt samfunn.

La meg svare på det første spørsmålet om hvordan man skal sørge for at man opprettholder kvalitet hvis man ikke har studiekompetanse eller studieforberedende linje fra videregående skole. Dette er et spørsmål vi vil utrede. Det betyr at til høsten vil det ikke være endringer i dette. Men det finnes eksempler allerede i dag som viser at dette kan være mulig. Det er fullt mulig å gå på elektrolinjen og ta fagbrev som elektriker og deretter, gjennom dokumentasjon, vise at en kan komme inn på et ingeniørstudium for å bli elektoringeniør.

Det finnes nå en mulighet for voksne som er 25 år eller eldre, til å dokumentere realkompetanse og på den måten komme inn på et høyere studium hvis man har vist seg kvalifisert.

Vi ber unge mennesker om å ta valg tidlig i livet. Det er godt mulig at unge mennesker som tar valg tidlig i livet, har lyst til å gjøre noe annet senere. Vi skal ikke frarøve ungdommen muligheten til en akademisk karriere eller en sykepleierutdanning eller hva det måtte være, hvis man viser seg kvalifisert.

Dette er vårt utgangspunkt, og vi vil gå i dialog med universitetene, høyskolene, videregående skoler og alle impliserte for å finne fornuftige måter å gi ungdommen en ny mulighet på.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [10:49:35]: Det å gjennomføre endringer og reformer i skoleverket er krevende, særlig for elever og lærere, som arbeider i dette systemet. Kunnskapsløftet er et viktig løft for norsk skole.

Samtidig opplever vi, som representanten Dørum stilte spørsmål om, en rekke utspill fra statsråden som skaper usikkerhet om fundamentet for deler av reformen. Hva vil statsråden nå gjøre for at en i framtiden skal unngå usikkerhet for dem som arbeider i systemet, ved ikke å komme med en rekke ulike uttalelser underveis? Hvordan vil statsråden i samarbeid med elevorganisasjoner og de ansatte sørge for at Kunnskapsløftet nå blir gjennomført som Stortinget har vedtatt, og ikke via mange omveier?

Statsråd Øystein Djupedal [10:50:27]: Først må jeg si at jeg stiller meg undrende til premissene i spørsmålene, for jeg har ikke kommet med utspill som på noen måte kan skape uklarhet rundt dette.

Det jeg har gjort, er at jeg har hatt en serie med møter med alle impliserte som knyttes til Kunnskapsløftet i videregående skole. Vi var usikre på, etter mye offentlig debatt, om Kunnskapsløftet var klart til å bli gjennomført neste høst. Derfor har jeg hatt en serie med møter på mitt kontor med alle impliserte, utdanningsorganisasjonene, elevorganisasjonene, fylkeskommunene, Forleggerforeningen og Foreldreutvalget for grunnskolen og andre. Det har vi gjort for å være sikker på at vi har et grunnlag for det vi gjør. Vi mener nå at det grunnlaget har vi.

Vi ønsker at Kunnskapsløftet skal gjennomføres neste høst for alle i videregående skole og selvfølgelig også i grunnskolen. Det er en betydelig utfordring nå knyttet til informasjon til foreldre og til elevene som går i 10. klasse i år. Denne informasjonen skal vi i samarbeid med fylkeskommunen sørge for blir gitt.

Det er ingen store endringer i det Stortinget tidligere har vedtatt om Kunnskapsløftet, men det er klart at noen forberedelser har gått senere, og noen prosesser har tatt mer tid. Vi føler oss nå trygge på at det vil bli en god og trygg skolestart for dem som begynner i videregående skole til høsten. Det skal vi sammen med fylkeskommunen – og jeg håper også med Stortingets medvirkning – bidra til.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:51:50]: Kunnskapsministeren har skapt mye debatt etter at han ble statsråd, både om et andre fremmedspråk, om generell studiekompetanse, om bordbønn og om barnehager. Omtrent like ofte som utspillene har kommet, har statsråden vært ute og sagt at han er blitt misforstått. Pressen har misforstått, opposisjonen har misforstått og fagmiljøene har misforstått. Det kan jo hende at det er statsråden som har misforstått et eller annet.

Mitt spørsmål knytter seg til den kritikk som kommer fra fagmiljøene. At opposisjonen har et kritisk søkelys på Regjeringen, skulle bare mangle, men i de siste ukene er det i veldig stor grad de ulike fagmiljøene som har kriti-

sert statsråden både for manglende fokusering og også kanskje for manglende evne til å lytte til den kritikken som kommer derfra.

Bekymrer det statsråden at så mye kritikk kommer fra fagmiljøene nettopp på de områdene som statsråden nå vil ha fjernet fra det Kunnskapsløftet som Høyre bl.a. har vært med på å gjennomføre?

Statsråd Øystein Djupedal [10:52:54]: Det var et noe upresist spørsmål, men jeg antar at det spøreren tenker på, er at vårt syn på et andre fremmedspråk er at vi ikke ønsker at det skal være obligatorisk. Vi har bruk for språkkompetanse, og vi håper at mange ungdommer velger et andre fremmedspråk. Den tilnærmingen som ligger i læreplanarbeidet i et praktisk tilrettelagt språkfag, er viktig for den enkelte og viktig for samfunnet vårt, men vi er åpne for at det skal være mulig – hvis man ønsker det – å ha noen alternativ. Jeg er litt overrasket over at Høyre av alle er de som kritiserer vår regjering for valgfrihet. Men det er altså det Høyre her gjør. De ønsker et obligatorisk fag; vi ønsker at det skal gis noe større åpning. Den åpningen vi gir, er fordypning i engelsk, fordypning i norsk og også fordypning i samisk. Det norske samfunnet vil selvfølgelig ha bruk for mennesker som kan mer engelsk og mer norsk. Vi blir ofte kritisert for at vi ikke er gode nok her, men la meg si at vi fortsetter alt forberedelsesarbeidet for det andre fremmedspråket. Det går på etterutdanning av lærere, det går på forberedelse av læremidler, og det går ikke minst på at vi ønsker å motivere flest mulige ungdommer til å ta det andre fremmedspråket. Jeg har veldig stor tro på at det andre fremmedspråket kommer til å bli en suksess, og vi skal gjøre det vi kan for å sørge for at det blir det.

Presidenten: May-Helen Molvær Grimstad – til oppfølgingsspørsmål.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:54:11]: Eg har eit oppfølgingsspørsmål til kunnskapsministeren, som seier at barnehagane er «en frivillig start på et livs-langt læringsløp».

Det er viktig å få full barnehagedekning, slik at alle barn som ønskjer det, kan få barnehageplass. Dei grepa Regjeringa har teke så langt, er ikkje så veldig mange, og det er ikkje nokon grunn til at vi skal tru vi når dette målet i veldig nær framtid. Det er viktig med kvalitativt god barnehage, og derfor satsa den førre regjeringa 50 mill. kr på kompetansehevande tiltak for barnehagane, som denne regjeringa har redusert litt.

Men det som eg lurar på, er: Det obligatoriske utdanningsløpet startar i dag i første klasse. Barnehagen er frivillig, men når det blir full barnehagedekning og alle får rett til ein barnehageplass, når har då den nye regjeringa tenkt å innføre plikt til å gå i barnehage? For etter det eg har skjont på kunnskapsministeren, ønskjer han jo at dei fleste barna skal inn i det same systemet.

I dag startar den obligatoriske læringa i første klasse. Barnehage er ein frivillig start på eit livs-langt læringsløp,

og når har ein eventuelt tenkt å innføre obligatorisk barnehage?

Statsråd Øystein Djupedal [10:55:20]: Jeg kan forsikre spøreren om at så langt jeg kjenner til, har verken denne regjeringen eller noen andre noensinne reist spørsmålet om at barnehager skal være obligatorisk. Tvert imot, barnehager skal være frivillig for dem som ønsker det. Barnehage er et godt tilbud, men hvis foreldre ønsker noe annet enn barnehage, står de selvfølgelig helt fritt til det. Det mener vår regjering. Det mente den forrige regjeringen også, og det tror jeg alle norske foreldre mener, så i dette spørsmålet er det ingen uenighet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:55:55]: Mitt spørsmål går til arbeids- og inkluderingsministeren. Det er faktisk to spørsmål jeg har tenkt å stille ham.

Det første går på det som denne regjeringen, og ikke minst ministeren, gikk til valg på, nemlig at det skulle fokuseres på de svakestes rett. Det var et oppslag i Dagsavisen, der Arbeiderpartiets Bjarne Håkon Hanssen oppsummerte Bondevik II-regjeringens tusen første dager, hvor han hadde funnet 25 skritt som etter hans mening gikk i feil retning.

Ett av disse punktene er fjerning av gravferdsstøtte til alle. Det var ikke måte på hvor usosial regjeringen og Fremskrittspartiet var da Fremskrittspartiet i budsjettforliket var nødt til å gå inn for å akseptere at gravferdsstøtten ble behovsprøvd. Nå har Fremskrittspartiet lagt inn en gravferdsstøtte på 5 000 kr i sitt budsjett, pluss 12 000 kr som er behovsprøvd. Og da er mitt første spørsmål: Hvorfor fortsetter ministeren å gå i feil retning og ikke stemmer for Fremskrittspartiets forslag, når han har mulighet til å gjøre dette nå?

Vi ser nå at flere og flere kommuner melder at minstepensjonistene er en større og større del av dem som mottar sosialhjelp i kommunene. Det er altså sånn at går man inn i pensjonisttilværelsen som minstepensjonist, så er man det for resten av livet, og man har da liten mulighet til å komme seg ut av denne klemmen man er kommet i. Vi har nå lagt fram forslag om at minstepensjonistene skal få 5 000 kr ekstra i budsjettet. Det er en løsning som vil fjerne mange av disse pensjonistene fra den sosialhjelpskøen som dessverre altfor mange av dem som har bygd opp dette landet, er kommet i.

Vil ministeren være med på et slikt løft til minstepensjonistene?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:57:50]: Dette føyer seg inn i rekken av politikken til Fremskrittspartiet, der det alltid er sånn at når Fremskrittspartiet ikke har makt, har de råd til både det ene og det andre. Det er når Fremskrittspartiet har makt, at vi ser partiets sanne ansikt. Faktum er at gravferdshjelpen ble fjernet den gangen Fremskrittspartiet hadde makt. Da Fremskrittspartiet satt med regjeringen Bondeviks skjebne i sine hender og virkelig kunne bestemme hva som skulle prioriteres, ble

gravferdshjelpen avvirket som en universell ordning, for da var det viktigste for Fremskrittspartiet å få ned årsavgiften på campingvogner, motorsykler og den typen tiltak.

Vi ser altså at når man skriver alternative budsjett, har man alltid råd til det meste, og det er tilfellet også denne gangen. Vi andre forholder oss til denne virkeligheten hele tiden, og det som alltid er utfordringen, og som vi veldig klart erfarer nå, er at når man fjerner velferdsordninger, er det enkelt, for da kan man liksom bruke pengene til andre gode formål. Det å greie å løfte velferdsordninger inn igjen, er en langt mer krevende operasjon. Denne regjeringen har greid å gjøre det på en del områder i løpet av de tre ukene som vi hadde til å lage vårt alternative statsbudsjett, og vi kommer nå til å jobbe videre med en helhetlig velferdspolitikken gjennom at jeg neste høst skal legge fram en stortingsmelding om arbeid, velferd og inkludering, der vi nettopp skal ta fatt i de ulike velferdsordningene for å se på om de pengene brukes mest mulig fornuftig, og ikke minst med utgangspunkt i fattigdomsfellen, som en del minstepensjonister er en del av, og se på hvordan vi kan tilrettelegge en bedre politikk for dem.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:59:51]: Jeg går ut fra at denne velregisserte bortforklaringen, som svar på spørsmålet, går ut på at man fortsatt har tenkt å gå feil vei når det gjelder gravferdsstøtte.

Regjeringen har lagt fram en del forslag i budsjettet sitt som går på at man bl.a. skal fortsette med å sette minstepensjonistene i knipe. Man har altså gjort det slik at man øker formuesskatten for dem som har minst av alle. De som bygde seg et hus kanskje på et lite sted på 1950–1960-tallet, har etter hvert som stedet har utviklet seg, et hus som ligger midt inne i en by. Dermed har man hatt en dramatisk verdiøkning på huset. Denne verdiøkningen får disse minstepensjonistene nå midt i ansiktet ved at de får en kraftig skatteskjerpelse.

I tillegg er det slik at de fleste minstepensjonistene spiser mat, slik vi andre også gjør. Her får man en kraftig økning i matmomsen, som rammer dem som har minst. Vi som sitter i denne salen, har råd til å betale en ekstra avgift, men det er mange minstepensjonister som på grunn av økningen må gå på sosialkontoret. Hva vil ministeren gjøre med det?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:00:53]: Dette er ikke en «velregissert bortforklaring». Det er en beskrivelse av virkeligheten. Den dagen gravferdshjelpen forsvant, forsvant den fordi Fremskrittspartiet stemte for at den skulle forsvinne. Det er et faktum og ikke en bortforklaring av virkeligheten. Hadde ikke Fremskrittspartiet stemt som de gjorde den dagen, hadde gravferdshjelpen bestått. Jeg skjønner at det er en ubehagelig historie å ha med seg, men det er like fullt en del av den faktiske historien.

Som jeg sa i mitt første svar, kommer denne regjeringen til å ta på alvor det faktum at også en del minstepensjonister har havnet i en fattigdomsfelle. Vi kommer til å jobbe med det etter to hovedspor. Det ene hovedsporet er det store sporet knyttet til pensjonsreformen. Det vil i li-

ten grad komme dagens minstepensjonister til gode, men vil være en sikring knyttet til fremtiden. Vi vil altså i denne helhetlige stortingsmeldingen gå bredt inn i dette sakskomplekset.

Presidenten: For å få tid til neste hovedspørsmål vil presidenten akseptere kun to oppfølgingsspørsmål – først Martin Engeset.

Martin Engeset (H) [11:02:14]: Statsråden tar faktisk feil, for gravferdsstønaden er ikke borte. Den er blitt betydelig bedre for dem som faktisk har behov for en bedret gravferdsstønad.

En kjent svensk politiker sa en gang: Politik är at välja. At sterk vilje kan være god å ha i politikken, er det liten tvil om. Men evne til å prioritere det viktigste først er nok langt viktigere. Derfor ble jeg litt urolig da jeg registrerte at statsråden i løpet av sine første 14 dager som statsråd fremstod som svært uklart i forhold til sine prioriteringer. Ved ulike anledninger uttalte han at kamp mot fattigdom var hans jobb nr. 1. Noen dager senere var integrering hans jobb nr. 1. Og noen dager deretter var arbeid hans jobb nr. 1. Jeg velger å oppfatte statsråden på den aller mest velvillige måte, nemlig at han etter hvert forstod at arbeidslinjen er en forutsetning for både kamp mot fattigdom og for integrering. Mitt spørsmål blir derfor: Hvorfor i all verden gjør da statsråden det vanskeligere for ungdom og innvandrere å få seg en jobb, ved å reversere mulighetene for midlertidig tilsetting?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:03:24]: Fattigdom, integrering og arbeid henger ganske tett sammen, slik at det vel er en treklang her som er jobb nr. 1. Skal man gjøre noe med det ene, må man gjøre noe med det andre. Man greier ikke å løse disse problemene stykkevis og delt. Hovedutfordringen vi står overfor, er knyttet til integrering og arbeid, og derigjennom er det også det viktigste grunnlaget for fattigdomsbekjempelse.

Jeg tror ikke på at det å utvide adgangen til bruk av midlertidig ansettelse er veien å gå for å skaffe folk jobb. Jeg tror det er veien til å skaffe folk usikkerhet, som ikke danner grunnlag for en stabil og varig jobbsituasjon som kan skaffe folk grunnlag for f.eks. boliglån og det å kunne kjøpe seg hus osv. Jeg er uenig i analysen av at økt bruk av midlertidige ansettelser skaper større stabilitet og trygghet i arbeidslivet – tvert imot.

Ingmar Ljones (KrF) [11:04:42]: Eg vil følgja opp det som var spørsmål nr. 2.

Minstepensjonistane har tronge økonomiske kår, men det gjeld også dei som er ekskluderte frå arbeidslivet. Kristeleg Folkeparti er glad for at regjeringa Stoltenberg vil føra vidare Bondevik II-regjeringa sin aktive innsats mot fattigdom. Det er positivt at Stoltenberg-regjeringa erkjenner at den beste vegen ut av fattigdom er gjennom arbeid for dei som har arbeidsevne.

I Bondevik II-regjeringa sitt framlegg til arbeidsmiljølov, som blei vedteke i Stortinget i vår, var retten til mellombels tilsetting utvida, slik at fleire skulle kunna få opp-

leva verdien av å ha eit arbeid å gå til. Denne utvida retten har Stoltenberg-regjeringa trekt attende.

Mi oppfølging til spørsmålet i stad: Ser ikkje statsråden at denne endringa reduserer sjansane til å få prøva seg i eit arbeidstilhøve, og at Regjeringa på denne måten kan medverka til at det blir auka fattigdom, i staden for at ho stimulerer til felles innsats for å redusera fattigdom? Arbeidslivet er interessert i å tilby arbeidsplassar, men no seier Regjeringa nei.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [11:05:52]: Først: Denne regjeringa viderefører ikke regjeringa Bondeviks satsing på fattigdomsbekjempelse. Vi mer enn fordobler den satsingen i kampen mot fattigdom.

Til det andre spørsmålet vil jeg si at en av hovedutfordringene vi har i norsk arbeidsliv, er å kunne inkludere f.eks. funksjonshemmede i arbeidslivet. Jeg har diskutert ganske grundig med en organisasjon som FFO, som altså organiserer store deler av de funksjonshemmede i Norge, om de tror at økt bruk av midlertidig ansettelse er det som skal til for å få flere funksjonshemmede i jobb og dermed gjøre noe med inkludering og gjøre noe med å bekjempe fattigdom. FFO gir ett entydig råd: Gjør for all del ikke det! Skap for all del ikke et A-lag og et B-lag i norsk arbeidsliv! Det vil gjøre at vi funksjonshemmede aldri vil komme ut av fattigdomsfellen, for vi vil alltid bli tilbudt midlertidige jobber, noe som gjør at vi ikke vil få den trygghet som skal til for at vi skal kunne leve et inkluderende og normalt liv. Jeg tror at det kan være klokt også for Kristelig Folkeparti å lytte litt til dem som har skoen på, i denne saken.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Ine Marie Eriksen (H) [11:07:13]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

Framtidas velferd skapes ikke av Finansdepartementet, men av mennesker med kunnskap og innstasvilje. Det er derfor skuffende, men dessverre ikke overraskende, at alt kunnskapsministeren til nå har markert seg på, handler om å nedvurdere kunnskap og bagatellisere rekrutterings- og ferdighetsproblemer.

Regjeringa har varslet at annet fremmedspråk likevel ikke blir obligatorisk på ungdomstrinnet. Ifølge regjeringserklæringen skal fullført videregående opplæring gi alle generell studiekompetanse, uavhengig av studieprogram og ferdigheter. De nåværende regjeringspartiene gikk i fjor imot at det skulle innføres opptakskrav i matematikk og norsk ved allmennlærerutdanningen, og Regjeringa kutter i Forskningsfondet, noe som gir mindre penger til forskning i årene framover.

Til tross for at den forrige regjeringas strategiplan for realfagene har begynt å gi positive resultater, har Norge fortsatt den laveste andelen realfagsstudenter i OECD-området. Antallet realfagslektorer er sterkt synkende. Nyrekrutteringen er lav, og de realfagslærerne som nå går ut av skolen og pensjonerer seg, erstattes av realfagslærere med mindre kompetanse. Dessuten presterer norske elever gjennomgående svakt i realfag. Men disse alarmerende

utviklingstrekkene ser ikke ut til å bekymre kunnskapsministeren, fordi elevene ifølge ham er veldig dyktige på ting som ikke måles i undersøkelser, og de er veldig gode til å samarbeide. Til å være kunnskapsminister bryr kunnskapsministeren seg lite om kunnskap.

Erkjenner statsråden at vi har et ferdighets- og rekrutteringsproblem i realfagene, eller har vi det ikke? Og hva vil han i så fall gjøre med det? Hvordan mener han at den antatte samarbeidsevnen kompenseres for svake faglige resultater?

Statsråd Øystein Djupedal [11:09:04]: Det er svikt i interessen for og rekruttering til realfag i hele den vestlige verden. Tall tyder på at problemene har vært særlig store i Norge. Det er også bekymringsfullt at kompetansen blant lærere i barneskolen er svak i realfag. Dette går ut over elevenes forståelse og motivasjon i faget. Departementet arbeider bredt og målretter innsatsen for å styrke realfagene gjennom programmet ««Realfag, naturligvis!» Strategi for styrking av realfagene 2002–2007».

I dette er det særlig fire viktige satsingsområder som det er viktig å understreke i denne sammenheng.

Jeg vil legge vekt på å styrke lærerkompetansen. Dette skjer bl.a. gjennom Kunnskapsløftet, der realfag er prioritert gjennom nyutvikling av nettbaserte videreutdanningstilbud i matematikk og naturfag, og styrking av lærerutdanningen, der matematikk og naturfag er blant de mest valgte fordypningsfagene.

Timetallet i naturfag og matematikk er økt på barne-trinnet, matematikk er blitt obligatorisk på VK2, og nye læreplaner i Kunnskapsløftet vil gi bedre innhold i opplæringen.

Det er opprettet tre nasjonale senter for realfag – ett for matematikk, ett for naturfag og ett for rekruttering til realfag – og disse spiller en avgjørende rolle i styrkingsarbeidet, særlig når det gjelder arbeidsmåter og motivasjon.

I tillegg ønsker jeg å skape en mer positiv holdning til realfag også i samfunnet generelt. Dette vil vi bl.a. gjøre ved å øke støtten til de regionale Vitensentrene.

Det er helt riktig som spøreren sier, at svikten i rekrutteringen til realfag er bekymringsfull. Det gjelder både lærere og elever. Jeg tror det er spesielt viktig at vi får kompetente lærere som kan motivere og inspirere ungdom til å velge realfag. Realfag er viktig for samfunnet vårt. Det er viktig for den teknologiske utvikling, og det er viktig for vår industri og vårt næringsliv. Den forrige regjering gjorde mye på dette feltet i samarbeid med Stortinget. Vår regjering vil også legge avgjørende vekt på dette. Disse tiltakene jeg her skisserer, er noen av de mange tiltak som vi ønsker oss for å styrke interessen.

La meg også si: Det er noen tegn til bedring. Blant annet er jeg blitt fortalt at det nå er matematikk som er det mest ønskede valgfaget i lærerutdanningen.

Ine Marie Eriksen (H) [11:11:13]: Jeg takker for svaret.

Flesteparten av de tiltakene statsråden ramser opp, er tiltak som ble satt i verk av den forrige statsråden, og det skulle bare mangle at ikke de ble fulgt opp.

Jeg har registrert at kunnskapsministeren til nå ikke har engasjert seg overdrevent i kunnskap, men i bordvers og bønn. Så min bønn – hvis jeg kan få si det sånn – til kunnskapsministeren må være at han begynner å engasjere seg i saker som er viktige for å bygge kunnskapssamfunnet framover, og engasjere seg mindre i det som foreldre, elever og lærere kan ordne sjøl.

Men én ting slipper ikke statsråden unna. Når alle elever – uavhengig av studieprogram, uavhengig av reelle kvalifikasjoner – heretter skal oppnå generell studiekompetanse, så betyr det at kvaliteten i høyere utdanning senkes. Dette er spesielt alvorlig for realfagene, fordi studentene der allerede sliter med dårlige teoretiske forkunnskaper. Én av årsakene til at man i Kunnskapsløftet vedtok to års obligatorisk matematikk, var nettopp ønsket om å styrke realfagene, og spesielt matematikk. Det stemte de nåværende regjeringspartiene imot. Det er en motstand jeg antar står ved lag.

Hvordan mener statsråden at det å senke kravene til elever og studenter skal gi flere og bedre realfaglærere?

Statsråd Øystein Djupedal [11:12:24]: Som jeg presiserte i en tidligere replikk, vil vi når det gjelder studiekompetanse, komme tilbake til hvordan vi skal legge til rette for dette.

Vi har mange positive erfaringer med at ungdom som har gått gjennom et løp, kan velge å ta utdanning til et akademisk-teoretisk yrke etterpå. Ikke minst er det mulig gjennom elektrofagbrev å gå videre for å bli elektroingeniør. Realkunnskap er også en viktig bit av dette, måten å kvalifisere seg til høyere utdanning på.

Det at vi har et bredere kunnskapssyn enn den forrige regjering, er riktig. Vår regjering har et bredere kunnskapssyn, og det er avgjørende. Men samtidig skal vi ikke senke kravene til høyere utdanning. Høyere utdanning er uendelig viktig. Realfagskravene til høyere utdanning er viktige, og vi skal gjøre det vi kan for å videreføre mye av det som har blitt satt i gang tidligere, samtidig som vi også skal satse på nye ting.

Som representanten også vet, har vi ikke sittet veldig lenge i stolen – det er fem eller seks uker vi har vært der – så vi har ikke hatt mulighet til å rekke å gå dypt inn i hvordan vi skal sette i verk nye tiltak knyttet til rekruttering til realfag. Dette vil vi komme tilbake til, men det er, som sagt, gjort et godt arbeid i forkant, og det arbeidet bygger vi videre på.

Presidenten: Presidenten vil av hensyn til tiden kunne akseptere kun to oppfølgingsspørsmål – først fra Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [11:13:40]: Vi opplever stadig at vi får litt ulike signaler fra statsråden.

På TV 2-nyhetene den 20. november sa statsråden – i hvert fall slik jeg oppfattet det – at realfag egentlig ikke er noe viktig for norsk skole, fordi vi kan samarbeide om å finne løsninger.

Dagen etter på samme nyhetssending ble uttalelsene noe nyansert, og de var mer i tråd med det statsråden her gav som svar.

Men saken er dessverre den at norske åttendeklassinger ligger tre år etter i matematikkunnskaper i forhold til åttendeklassinger i sammenlignbare land i Sørøst-Asia. Og det er en ganske dramatisk forskjell, særlig når en tar i betraktning den visjonen Norge har om å bli verdens ledende kunnskapsnasjon.

Hva vil statsråden nå gjøre, i en situasjon hvor de viktigste realfaglærerne ser ut til å bli pensjonert nesten samtidig, for å beholde den kompetansen og utnytte den så lenge den er der, for å rekruttere ikke bare elever, men også lærere med kompetanse inn i realfagene?

Statsråd Øystein Djupedal [11:14:41]: Jeg vil være veldig enig i at det er viktig at vi styrker lærerkompetansen i realfag. Vi har satt i verk mange tiltak, og vi vil sette i gang flere. I løpet av neste år skal vi bruke nesten 600 mill. kr til etterutdanning knyttet til Kunnskapsløftet. En vesentlig del av disse 600 mill. kr som Stortinget allerede har bevilget, vil gå til opprusting av etterutdanning og kunnskap til realfaglærere i skolen. Dette er en viktig bit av det kunnskapsløftet vi har bruk for, og det vil da også gjelde kunnskapsløftet for neste høst, som jo er en oppgradering og oppvurdering av realfagene.

Som alle vet: Det å gjøre store endringer i utdanning og i utdanningskunnskap er ikke gjort i løpet av ett budsjettår, men mye godt arbeid er gjort i forrige stortingsperiode, og mye godt arbeid er i gang og vil også fortsette. Jeg håper at vi har snudd en nedadgående trend som vi har hatt gjennom mange år. La meg bare fastslå at dette har pågått gjennom mange år. Det startet for lang tid tilbake, men vi skal klare å snu dette. Nå er vi på vei oppover igjen, og jeg håper at vi gjennom de tiltak som vi setter i verk, og som vi har satt i verk, skal heve realfagenes status og kvalitet og på den måten gjøre det inspirerende for ungdommer å velge realfag. Det er i hvert fall vårt mål.

Presidenten: Ola T. Lånke – til oppfølgingsspørsmål.

Ola T. Lånke (KrF) [11:15:47]: Svekkelsen av realfagskompetansen er bekymringsfull. Spørsmålet vi står overfor, er i hvilken grad Norge skal klare å tilrettelegge for at vi kan gjøre bruk av våre naturressurser i framtiden.

Et av våre naboland som vi ofte kan vise til, er Finland, som har en av de mest konkurransedyktige økonomiene i verden. De satser enda mye mer på realfag. Mens vi ligger langt nede på denne listen, så senker altså vi kravene for å komme inn på høyere utdanning. Jeg skal sitere fra vise- rektor for sivilingeniørutdanninga ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, i Trondheim, en institusjon som Djupedal kjenner veldig godt. Han uttalte i Adresseavisen den 9. november at det er utelukket å ta opp studenter på et svakere grunnlag enn i dag. Han sier at NTNU allerede sliter med at elever fra videregående skole har for dårlige forkunnskaper, og peker bl.a. på at opptaksprøver er en løsning som er blitt mer aktuell.

Mitt spørsmål til kunnskapsministeren er: Er det en ønsket utvikling at vi nå må få spesielle opptaksprøver eller kanskje et ekstra forberedelsesår for å sikre at elevene har de nødvendige kunnskapene før de starter på høyere studier – det være seg realfag eller andre fag?

Statsråd Øystein Djupedal [11:17:12]: Svaret på dette ligger i mye av det jeg allerede har sagt. Det tar år å bygge opp igjen det som er tapt knyttet til kompetansen i realfag og knyttet til interessen for realfag. Dette arbeidet er startet, og vi viderefører dette med fornyet kraft.

I Kunnskapsløftet ligger det en oppgradering av realfagene både i timetall og, ikke minst, i kompetanse hos lærerne. Veldig mye av dette ligger hos lærerne. Men det er selvfølgelig sånn at vi ikke skal ha en svekket kvalitet i høyere utdanning, og den bekymringen som kommer fra NTNU, tar vi selvfølgelig på alvor. NTNU har en søknad inne i departementet knyttet til dette med opptakskrav som jeg ikke vil forskuttere utfallet av. Den er til behandling hos oss.

Utgangspunktet, og det vil jeg tro at representanten Lånke og jeg deler, er at dette vil ta år. Men vi har startet på en riktig vei. Det er tegn til at flere nå velger fordypning i realfag på lærerhøgskolene, og det er positivt. Det er ting som tyder på at også realfagskunnskapene vil bedres gjennom de løft vi tar i Kunnskapsløftet til høsten. På den måten håper og tror vi at vi i løpet av noen år vil se en bedring på dette, en bedring ikke minst i kvaliteten på realfagene, og at lærerne selvfølgelig da inspirerer og motiverer. Læreren i klasserommet er jo den som skal klare å inspirere ungdommene til å synes at realfag er morsomt og interessant.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 3, fra representanten Peter Skovholt Gitmark til utenriksministeren, må utsettes til neste spørretime, da utenriksministeren er bortreist.

Spørsmål 5, fra representanten Vera Lysklætt til miljøvernministeren, er overført til fiskeri- og kystministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra fiskeri- og kystministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 35, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 8, fra representanten Torbjørn Hansen til miljøvernministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 14, fra representanten Finn Martin Vallernes til utviklingsministeren, er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid

bli besvart av utviklingsministeren på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 31, fra representanten Harald T. Nesvik til helse- og omsorgsministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra samferdselsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 20, som skal besvares av samme statsråd.

S p ø r s m å l 1

Ib Thomsen (FrP) [11:19:04]: Jeg opplever statsråden som engasjert når det gjelder lokaldemokratiets vilkår, et syn som jeg forresten deler med statsråden. Jeg vil tillate meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I 1998 gav Nittedal kommune tillatelse til oppføring av et skogshusvære. Vedtaket ble påklaget, og Nittedal formannskap tok klagen til følge. Vedtaket er påklaget av fylkesmannens miljøavdeling, som ikke kan se at krav om «særlige grunner» er oppfylt. Departementet har også oppnevnt settefylkesmann for å behandle klagen.»

Og så spørsmålet:

«Kan statsråden se at dette er en stor trussel mot lokaldemokratiet, og hva vil statsråden gjøre med dette for å unngå et slikt overtramp av lokaldemokratiet i fremtiden?»

Presidenten: Presidenten vil minne om at spørsmålet bare skal leses opp, uten ytterligere tilleggssynspunkter, bare leses opp som det er innlevert skriftlig.

Statsråd Åslaug Haga [11:20:08]: Jeg hører hva presidenten sier, men jeg synes det er hyggelig å høre at det er flere som er opptatt av lokaldemokratiet her.

Jeg kan ikke gå inn i den konkrete saken som det vises til, fordi den fortsatt er under behandling. Men jeg forstår at spørsmålet omhandler retten til statlig overprøving av kommunale vedtak i saker som gjelder dispensasjon fra kommuneplanens arealdel.

For å dispensere fra plankravet i kommuneplanens arealdel kreves at det foreligger «særlige grunner». Dette vilkåret må være oppfylt. Ingen har krav på å få dispensasjon, og det skal i utgangspunktet ikke være kurant å få dispensasjon. Loven bruker formuleringen «kan (...) gi», dvs. at det er bygningsmyndighetene som må vurdere om det er hensiktsmessig å gi dispensasjon dersom vilkåret for dette er oppfylt.

I plan- og bygningsloven er det gitt hjemmel for fylkeskommunen og statlig organ til å påklage enkeltvedtak dersom vedtaket direkte berører vedkommende myndighets saksområde. Etter forvaltningsloven skal klageinstansen være tilbakeholden med å overprøve vedtak hvor kommunen har «det frie skjønn». Hvor tilbakeholden statlig organ bør være ved spørsmål om overprøving av vedtak truffet av kommunen, vil likevel avhenge noe av sakens karakter. Hovedregelen er at det skal legges stor vekt på det lokale sjølstyret, men dersom kommunen har fattet et vedtak som synes å være i strid med statlige retnings-

linjer, regionale planer e.l., kan det likevel være grunn for statlig organ til å fremme klage på kommunens vedtak.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at plan- og bygningsloven er under revisjon, og både Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet arbeider med oppfølging av utredningene fra to lovutvalg, Planlovutvalget og Bygningslovutvalget, som avgav sine utredninger i henholdsvis mai 2003 og juni 2005. Gjennom dette arbeidet vil bl.a. bestemmelsene om dispensasjon og klage på kommunale vedtak etter plan- og bygningsloven bli grundig vurdert.

Ib Thomsen (FrP) [11:22:38]: Jeg forstår at statsråden også synes å mene at å øremerke midler kan være en trussel mot lokaldemokratiet, som det at Fremskrittspartiet foreslår øremerkede midler til eldreomsorg, er en trussel mot lokaldemokratiet.

Nå har jeg forstått at statsråden mener at det spørsmålet jeg stilte, er viktig, og at hun vil forfølge det. Det er en frustrasjon ute hos lokalpolitikere når en saksbehandler hos fylkesmannen kan overprøve lokale vedtak, så jeg er glad for at statsråden vil følge opp saken videre.

Statsråd Åslaug Haga [11:23:14]: Dette er en sak som har en svært lang historie, og i lys av at den fortsatt er til behandling, kan jeg ikke kommentere den spesielt. Men det er klart at saken illustrerer et poeng, i den forstand at den illustrerer hvor vanskelig avveiningen er mellom på den ene siden det å være opptatt av å ivareta det lokale sjølstyre og på den andre siden være sikker på at vi følger opp regler som er vedtatt i ulike sammenhenger, på en god måte. I denne sammenhengen er det konkret et spørsmål om hvordan man skal ivareta det kommunale sjølstyre på den ene siden og de gode intensjonene en har på den andre siden om at marka skal være et sted som alle skal ha tilgang til og skal kunne bruke på en god måte, og at man kan ta vare på de store natur- og friluftsopplevelsene som ligger i å bruke marka. – En vanskelig avveining.

Presidenten: Ønsker Ib Thomsen tillegsspørsmål?

Ib Thomsen (FrP) [11:24:21]: Nei takk.

S p ø r s m å l 2

Bent Høie (H) [11:24:35]: «Regjeringen har varslet at de vil komme til Stortinget med en melding om de nye regionene og hvilke oppgaver de skal ha.

Vil en slik melding også omfatte hvilke oppgaver som kan overføres fra staten og dagens fylkeskommune til primærkommunene?»

Statsråd Åslaug Haga [11:24:51]: Regjeringa er opptatt av å styrke lokaldemokratiet både på kommunalt og regionalt nivå. Det er kommunene som er nærmest folk i deres hverdag, og Regjeringa har i Soria Moria-erklæringa sagt at vi vil «sikre at oppgaver løses på lavest mulig hensiktsmessige forvaltningsnivå», og bl.a. at «kommu-

nenes rolle som samfunnsutvikler skal styrkes». Vi er grunnleggende opptatt av hvordan vi skal greie å utvikle kommunene både som tjenesteleverandører og som demokratisk arena.

Regjeringa har også varslet i Soria Moria-erklæringa at det legges opp til en regionreform. Vi mener det er nødvendig å klargjøre hvilke oppgaver som skal ligge på det regionale nivået, og vi mener det er nødvendig å tilføre det nivået ytterligere oppgaver. Det er på regionnivå vi pr. i dag har de største utfordringene, og det er dermed også på det nivået at vi etter alt å dømme vil se de største endringene i den helhetlige forvaltningsreformen som vi skal ha på plass fra 1. januar 2010.

Så svaret på det spørsmålet som representanten Høie stiller, er: Ja, vi vil også se på om primærkommunene skal tilføres nye oppgaver, andre oppgaver, i det store arbeidet som vi går inn i. Men samtidig er det ikke noen tvil om at de største utfordringene ligger på regionnivå, på mellomnivå, og at det er det som i denne omgangen vil bli viet mest oppmerksomhet, slik at vi greier å sikre en varig reform som både skal bidra til at vi styrker lokaldemokratiet på det nivået, og at vi utfører oppgavene effektivt på mellomnivå.

Bent Høie (H) [11:27:07]: Jeg er enig i at det er på regionalnivået de største utfordringene er, selv om jeg ikke er enig i den konklusjonen som kommunalministeren og Regjeringen har på det, nemlig at en skal videreføre det nivået. Jeg mener at konklusjonen på det burde vært at en la ned det nivået og overførte oppgavene til kommunen sammen med nye statlige oppgaver til kommunen.

Det som imidlertid bekymrer meg i statsrådets svar, er akkurat det at en har så stort fokus på at disse nye regionene må få nye oppgaver, samtidig som jeg registrerer veldig få konkrete eksempler på hvilke oppgaver dette skal være.

Kan kommunalministeren i dag garantere at denne reformen ikke kommer til å gå på bekostning av primærkommunenes oppgaver, at det altså ikke vil bli overført en eneste oppgave fra primærkommunene til dette nye regionalnivået, men at oppgavene i tilfelle skal gå andre veien, nemlig til primærkommunen? Mange kommunepolitikere rundt omkring i landet er bekymret for at disse skal komme på bekostning av kommunene og ikke på bekostning av staten.

Statsråd Åslaug Haga [11:28:11]: Regjeringa er tindrende klar på hva som er vår målsetting med denne forvaltningsreformen. Det er at vi skal flytte makt fra stat og nærmere folk, til regionnivå, eventuelt til kommunenivå og til primærkommunene. Det er ingenting i vår tenkning som skulle tilsi at vi skulle flytte noe makt og myndighet fra kommunene. Snarere tvert imot er vi opptatt av at kommunene skal være det helt sentrale nivået. Det er det som ligger nærmest folk, og vi skal utføre så mange oppgaver som overhodet mulig på det nivået. Så det ligger overhodet ingen tenkning eller planer om at vi skal ribbe primærkommunene for noen oppgaver.

Bent Høie (H) [11:29:04]: Jeg er glad for at en presiserer at en ikke ønsker å ta oppgaver fra kommunene. Jeg lurer på om en allerede nå har begynt å tenke på hvilke eventuelle statlige oppgaver en kan flytte til primærkommunene, slik at primærkommunene i samarbeid kan løse disse, og ikke minst på hvilke beslutninger som i dag tas av ansatte i staten, som heller bør tas av folkevalgte på et lokalt nivå, f.eks. knyttet både til landbruksforvaltningen og til miljøforvaltningen.

Statsråd Åslaug Haga [11:29:50]: Det er sjølsagt fristende for meg å hve meg over i en debatt om hvilke oppgaver som skal flyttes, både hvilke oppgaver som skal flyttes fra stat til region, eventuelt fra statlig til kommunalt nivå og fra regionalt nivå til kommunalt. Det er fristende for meg å gå inn i debatten om hva vi kan flytte fra stat og over til folkevalgt kontroll, men jeg skal beherske meg på dette området, for nå er det viktig, hvis vi skal komme i mål med denne prosessen, at vi gjør ting i riktig rekkefølge. Det er avgjørende for meg, som skal ha ansvaret for å dra dette i land innenfor rammen til Regjeringa, at jeg ikke nå framskriver slutninger som gjør at prosessen låser seg. Derfor ber jeg om respekt for at vi trenger å gå noen runder innad i Regjeringa, og også med alle de aktørene som skal høres i denne prosessen, før jeg blir tydelig på hvilke oppgaver jeg mener skal flyttes.

S p ø r s m å l 3

Fra representanten Peter Skovholt Gitmark til utenriksministeren:

«Zimbabwes befolkning lider. Landets håpløse økonomiske utvikling de seneste årene har ført til at den offisielle andelen av befolkningen som lever under fattigdomsgrensen, er rundt 80 pst. og arbeidsledigheten er skyhøy. I tillegg lever minst halvdelen av befolkningen med kronisk matvaremangel. Midt i denne elendigheten har landet et regime som i stadig økende grad setter demokratiet og demokratiske verdier til side og beriker seg selv til det absurde.

Hva gjør Norge for å bedre situasjonen i Zimbabwe?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 4

Per Roar Bredvold (FrP) [11:31:10]: Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«Forsvaret har bestemt å parkere et artillerisystem, nemlig Multiple Launch Rocket System (MLRS), uten at Stortinget har vært med på avgjørelsen. Et system som det er investert over 1,5 mrd. kr i.

Er statsråden bekvem med at så store avgjørelser blir tatt av Forsvaret uten politisk påvirkning, og vil hun for ettertiden la politikerne få være med på å avgjøre så store forandringer av det norske forsvar?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:31:45]: Beslutningen om å anskaffe et mobilt rakettartillerisystem, MLRS, som en del av det norske landforsvaret ble tatt av Stortinget i 1995 i forbindelse med behandlingen av forsvarskomiteens innstilling til statsbudsjettet samme år.

Anskaffelse av to typer bomblets-ammunisjon var en del av prosjektet. Så langt har kravet til selvødeleggelsesmekanisme ikke latt seg oppfylle, og det er derfor ikke anskaffet slik ammunisjon til våpensystemet.

På denne bakgrunn og for å tilpasse aktivitetsnivået i Hæren til vedtatt forsvarsbudsjett for 2005 tok generalinspektøren for Hæren MLRS ut av daglig drift fra sommeren 2005. Systemet er imidlertid fortsatt teknisk operativt, selv om det i inneværende vernepliktskontingent ikke utdannes personell til å betjene det. Materiellet er lagret ved artilleribataljonen på Setermoen i Troms.

Ved behandlingen av innstillingen til den siste langtidsproposisjonen om Forsvaret i perioden 2005-2008 sluttet Stortinget seg til forslaget om en ny hærstruktur. Formålet med omleggingen var å styrke Forsvarets operative evne. Endringen innebærer en kvalitativ forbedring av strukturen, ved at Hærens styrker vil bli mer anvendbare og tilgjengelige. I lys av dagens sikkerhetspolitiske utfordringer vil Hæren dermed kunne ivareta kravene til rask reaksjon, fleksibilitet og kvalitet på en bedre måte enn før.

De overordnede rammer for hele Forsvarets utvikling er en politisk sak. Forsvarets oppgaver, overordnede struktur og grunnleggende innretning er spørsmål som behandles politisk og foreligger Stortinget for vurdering og beslutning, bl.a. i forbindelse med behandlingen av Forsvarets langtidsplaner. Forsvaret, herunder forsvarsgrene, skal utøve sin virksomhet innenfor de rammer som er lagt fra storting og regjering. Dette er gjort helt klart overfor hele Forsvarets organisasjon.

Når det gjelder den videre utviklingen av Hæren, vil Regjeringen komme tilbake til Stortinget med gjennomarbeidede, helhetlige anbefalinger, senest i forbindelse med framleggelsen av neste langtidsplan for Forsvaret.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:34:11]: Jeg takker statsråden for svaret. Det som er et faktum, er at MLRS-systemet er tatt ut av bruk, parkert i en garasje på Setermoen leir i påvente av videre bruk, eventuelt salg, eventuelt skrotting. Dette kan ha flere årsaker. Ifølge stabssjef i Hærstaben, Arne Skjærpe, skyldes dette, i henhold til en artikkel i Aftenposten 16. november, årets trange budsjett og overforbruk i Hæren i fjor, mens oberst Stein Erik Lauglo, fagsjef artilleri og luftvern i Forsvarsstaben, sier at MLRS var en «del av datidens hær. Dagens hær er så liten at systemet er mindre relevant».

Kan statsråden presisere hva som er årsaken til at MLRS-systemet står parkert i en garasje? Er det at Hæren er under omorganisering, er det økonomi, eller er det eventuelt en annen årsak?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:35:06]: Når det gjelder hvorfor det ble tatt ut av drift i sommer, var det først og fremst på bakgrunn av at Hæren hadde en driftsramme som var veldig redusert på grunn av overforbruket i fjor, og at det førte til at man måtte gjøre noen valg i forhold til hva man skulle drive videre med. Da tok man ut MLRS-systemet, fordi det er ressurskrevende å holde i drift, men også fordi det, som jeg også nevnte i svaret mitt, er et system som man i dag ikke har den godkjente ammunisjonen for. Dette var en vurdering som ble gjort av generalinspektøren, og det er det som ligger til grunn. Det er fullt mulig å ta dette våpensystemet i bruk igjen hvis det skulle være økonomi til det og man ønsker å gjøre det.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:36:07]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret. Det som er sikkert, er at MLRS-systemet er et unikt våpen. Det kan avfyre tolv raketter samtidig mot tolv forskjellige mål på opptil 40 kilometers avstand – altså et helt unikt våpensystem.

Mitt neste spørsmål vil så være: Synes ikke forsvarsministeren at det ved en sak i denne størrelsesorden og av et slikt omfang, der Stortinget var med og bestemte – totalt skulle dette være et kjøp på 2,8 milliarder kr, hittil har vi brukt 1,5 milliarder kr, men Forsvaret pakker det ned uten at Stortinget er med på å ta den avgjørelsen – ville være naturlig, slik jeg ser det, at også Stortinget skulle være med og bestemme at vi eventuelt skal stue det vekk, siden dette er en stor omorganisering av Forsvaret?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:36:56]: Dersom dette skal avhendes for godt, er det helt klart en beslutning som Stortinget skal ta, og som vi vil komme tilbake med til Stortinget.

Det som også er et krav, er at Forsvaret må holde seg innenfor vedtatte økonomiske rammer, som også Stortinget har vedtatt, og siden i år har vært et veldig vanskelig år, spesielt for Hæren, ble det vedtatt å stille det i bero og lagre det, og ikke utdanne personell i inneværende år. Men dersom dette permanent skulle bli tatt ut av drift, vil det være en beslutning som Stortinget skal få ta etter at det blir gjort en vurdering fra vår side av det.

Presidenten: Spørsmål 5 vil bli svara på seinare.

S p ø r s m å l 6

Anne Margrethe Larsen (V) [11:38:00]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Den omfattende tareskogdøden langs kysten blir av forskere betegnet som en miljøkatastrofe. Nye målinger viser at 50 pst. av tarevegetasjonen fra Lindesnes til Bergen og hele 90 pst. på strekningen Oslo–Kristiansand er forsvunnet. Forskere beskriver et økosystem i ubalanse, med store konsekvenser for fiskeyngel og skalldyr, men kjenner ikke årsakene til dette miljøproblemet.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette mot tareskogdøden?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:38:44]: Sommeren 2004 oppdaget forskere fra NIVA at sukkertaren var i ferd med å forsvinne fra store deler av kysten mellom svenskegrensen og Lindesnes. Miljøverndepartementet gav på bakgrunn av dette Statens forurensningstilsyn og Direktoratet for naturforvaltning i oppdrag å sette i gang et treårig sukkertareprosjekt. Målet med prosjektet er først og fremst å avdekke omfanget av tilbakegangen av sukkertare og årsakene til dette. I tillegg blir det gjort undersøkelser om virkningen for det biologiske mangfoldet i kystsonen. Prosjektet startet i 2005 og skal gå fram til 2007. I år er det avsatt noe over 3 mill. kr til arbeidet.

Prosjektet er godt i gang, men vi har ennå ikke sikker kunnskap om årsakene til den omfattende sukkertaredøden. Vi venter bl.a. på opplysninger om hvor det slammet som nå dekker store deler av havbunnen, kommer fra. Dette slammet er med på å hindre unge tareplanter i å feste seg.

Det kan være mange årsaker til denne alvorlige situasjonen, f.eks. klimaendringer, økte utslipp fra kontinentet eller økte utslipp i Norge. Dersom problemet skyldes forurensning, har de tiltakene som er satt i verk til nå, åpenbart ikke vært tilstrekkelige. Eventuelle nye tiltak vil få konsekvenser for dem de rettes mot, og vi er derfor nødt til å bruke den tiden som kreves for å få fram tilstrekkelig kunnskap om hva som skjer. Dette er ikke minst viktig hvis det viser seg at årsakene ligger utenfor landets grenser, og at problemet dermed må løses gjennom et internasjonalt samarbeid.

Jeg kan forsikre om at vi følger denne svært alvorlige saken med høyeste prioritet, og at vi vil ta stilling til hvilke tiltak som kan settes i verk, så snart den nødvendige kunnskapen er på plass.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:41:09]: Jeg takker statsråden for et utfyllende svar.

Det er positivt at miljøproblemene rundt sukkertaren tas på alvor. Konsekvensene spesielt for torskeyngelen i fjordene er store. Jeg er kjent med at forskerne om kort tid vil framlegge en ny delrapport om mulige årsakssammenhenger, bl.a. dette med nedslamming og økt forekomst av næringsssalter. Kan statsråden si noe mer om tidsaspektet for en eventuell handlingsplan? Er det satt av tilgjengelige økonomiske midler for forskning og tiltak i 2006?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:41:52]: Det er viktig at vi finner årsakene før vi setter i gang tiltak. Derfor må vi få lov til å bruke den tiden vi nå trenger, for å finne årsakene, slik at tiltakene blir relevante. Jeg kan forsikre om at vi skal ha høy prioritet på saken, og at tiltakene vil bli satt i gang så snart vi har bedre kjennskap til årsakene.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:42:23]: Jeg takker igjen for utfyllende svar.

Dersom sukkertaren dør på grunn av næringsssalter fra kontinentet, som statsråden også antydde, er dette et miljøproblem for mange nordsjøland. Vil statsråden da ta et videre initiativ til oppfølging i et bredt nordsjøamarbeid?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:42:46]: Jeg kan forsikre om at vi vil ta de initiativ i de relevante internasjonale fora som det er nødvendig å ta for å få en løsning på problemet. Det kan være nordiske, men også andre internasjonale fora.

S p ø r s m å l 7

Ivar Kristiansen (H) [11:43:20]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Kirkenes Transit har fått tillatelse fra SFT til 25 omlastinger av gasskondensat i Bøkfjorden i Finnmark. Samtidig stiller SFT krav til analyser som er vanskelige å imøtekomme, og som vil være nærmest umulige å innfri når de senere vil utvide antall omlastinger. SFT har samtidig gjort det klart at de helst ser at denne aktiviteten ikke legges til Bøkfjorden i det hele tatt, siden fjorden er nasjonal laksefjord.

Er statsråden enig i at omlasting av petroleum bør kunne tillates i en nasjonal laksefjord?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:44:11]: Kirkenes Transit planlegger å igangsette omlasting av gasskondensat fra Russland i Bøkfjorden i Sør-Varanger kommune. Omlastingen vil skje ved at skip med kondensat kommer fra Russland og overfører sin last til større produkttankere som forankres ved Reinøy i Bøkfjorden.

Statens forurensningstilsyn fastsatte 7. november 2005 beredskapskrav for selskapet for inntil 25 omlastingsoperasjoner av kondensat fra Russland i Bøkfjorden. Det stilles også krav om at miljørisikovurdering, beredskapsanalyse og beredskapsplan oppdateres før operasjonen kan starte. Etter SFTs vurdering anses ikke denne omlastingsaktiviteten som konsesjonspliktig etter forurensningsloven. En økning utover 25 omlastinger vil imidlertid etter SFTs vurdering være konsesjonspliktig og forutsette søknad til SFT om tillatelse.

Områdets status som nasjonal laksefjord er også vurdert av SFT på bakgrunn av faglige innspill fra Direktoratet for naturforvaltning.

Miljøverndepartementet er klagemyndighet i saken. Jeg kan av den grunn ikke kommentere representantens spørsmål på nåværende tidspunkt.

Ivar Kristiansen (H) [11:45:52]: Dette er jo en stor og meget viktig prinsipiell sak, og enhver beslutning som statsråden vil komme til å fatte i denne saken, vil være særdeles interessant og prinsipiell for de fjordene som er underlagt det vedtaket som ble fattet i St.prp. nr. 79 for 2001–2002, og selvfølgelig også for fremtiden når det dessverre kommer en ny runde.

Vil statsråden kunne garantere – hvis man skal innta samme synspunkt i departementet som det man har lagt til grunn som råd fra SFT, og også fra Direktoratet for naturforvaltning – at man vil iverksette en konsekvensanalyse for hva slags skadevirkninger dette vil få for Kirkenes og Finnmark fylke?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:46:56]: Jeg håper på forståelse for at jeg ikke kan kommentere dette så lenge

miljøverndepartementet er klagemyndighet i denne aktuelle saken.

Ivar Kristiansen (H) [11:47:09]: Jeg har selvfølgelig forståelse for at det er vanskelig å kommentere en sak som denne, men samtidig forventer jeg at miljøvernministeren har forståelse for hva som kan skje med alle de store planene, herunder dem som også den nåværende regjering har for nordområdene, for Finnmark og ikke minst for Kirkenes og Sør-Varanger, som er porten til Barentshavet, porten til Russland, og for all planlagt virksomhet og aktivitet som skal skje i dette området.

Et negativt vedtak i tråd med det som SFT og DN faktisk råder til, vil komme til å skru tiden flere tiår tilbake i optimisme, i utvikling og i fremtidstro for Kirkenes. Samtidig er det soleklart at et negativt vedtak, ut fra mitt ståsted, vil danne presedens og føre til akkurat de samme særdeles negative konsekvenser som jeg er ganske overbevist om ikke var tilsiktet da Stortinget fattet sitt vedtak i St.prp. nr. 79.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:48:16]: Jeg skjønner engasjementet, men jeg håper på forståelse for at jeg må være tydelig og klar på at vi er klagemyndighet og dermed ikke kan kommentere saken.

S p ø r s m å l 8

Fra representanten Torbjørn Hansen til miljøvernministeren:

«Regjeringen skriver i Soria Moria-erklæringen at man vil ferdigstille opprettelsen av nasjonale laksefjorder og -vassdrag. Forskere har pekt på at dette ikke er et målrettet tiltak i forhold til å bevare villaksen. Laksefjorder har på sikt konsekvenser for mange arbeidsplasser i distriktene.

Hva er framdriften når det gjelder nye nasjonale laksefjorder og -vassdrag, og hvilke erfaringer har man gjort seg med nåværende laksefjorder?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt.

S p ø r s m å l 9

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:48:41]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen vil lage en egen utredning som skal se på konsekvensene av global oppvarming for miljøet og naturressursene i Barentshavet.

Når forventes denne utredningen å være klar, og vil den bli sett i sammenheng med forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten?»

Statsråd Helen Bjørnøy [11:49:11]: Regjeringen ser det som svært viktig å arbeide kontinuerlig med å sikre en best mulig forståelse av konsekvensene av global oppvarming og økte CO₂-nivå i atmosfæren, herunder for miljøet og naturressursene i havet. Fiskens vandrings-

mønster, og derved også utbredelse av sjøfugl, er nært knyttet til havtemperatur, saltgehalten i havet og strømforhold. CO₂-nivået i havet kan være viktig for primærproduksjon og for flere kalkdannende organismer.

Den omfattende dokumentasjonen om klimaendringer i Arktis som ble lagt fram for Arktisk Råds ministermøte i november i fjor, viser at klimaendringene allerede er i gang i Arktis. Videre er det som grunnlag for arbeidet med forvaltningsplanen for Barentshavet gjennomført mer konkrete faglige utredninger om sammenhengene mellom klimaendringer og miljøtilstanden i Barentshavet.

Dette sikrer et godt faglig grunnlag for det pågående arbeidet med forvaltningsplanen, men det er samtidig viktig å sikre en kontinuerlig videre kunnskapsoppbygging om disse spørsmålene.

Utredningen som Regjeringen har varslet, vil bygge videre på det faglige grunnlaget som allerede foreligger. Utredningen vil omfatte komplekse problemstillinger. Det vil derfor nødvendigvis måtte ta noe tid å få den ferdig.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:50:58]: Jeg takker for svaret.

Det er godt at vi skal ha et kontinuerlig fokus på klima i forhold til de utfordringene som klimaet gir oss. Men det er nå slik at endringer i klimaet vil kunne påvirke utbredelsesmønster for og vandring av f.eks. fisk, som miljøvernministeren selv var inne på. Vil ikke en klimaanalyse da si noe om framtidens endringer i det naturmiljø som forvaltningsplanen er ment å ta hensyn til? For hvis fiskeyngelen endrer sine oppholdsområder, vil jo det kunne bety at Regjeringen kanskje sier nei til å bore i fiskens gyteområde, mens den sier ja til å bore i fiskens yngleområde. Ser statsråden denne problemstillingen?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:51:54]: Det er helt riktig å være opptatt av alle elementer, både i forvaltningsplanen og i andre utredninger som vil komme etter hvert. Det er viktig at forvaltningsplanen nå legges til grunn for beslutninger som skal tas for hele forvaltningspraksisen, og gjennomføringen av ulike tiltak og ulike konklusjoner som vi skal trekke etter forvaltningsplanen. Jeg kan forsikre representanten om at vi skal jobbe godt med forvaltningsplanen, nettopp for at vi skal kunne trekke gode konklusjoner på bakgrunn av den.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:52:30]: Jeg takker igjen for svaret.

Ja, det er nå slik at Stortinget skal få seg forelagt forvaltningsplanen for Barentshavet i 2006, og vi skal da vedta forvaltningen av et sårbart område. I ettertiden vil vi vite mer, og det sier statsråden i dag: Vi vil få en delutredning etter at denne planen foreligger. Jeg må da kunne spørre nok en gang om ikke klimaet og konsekvensene av global oppvarming er viktig for det faglige grunnlaget som forvaltningsplanen skal bygges på, og som vi skal fatte vedtak ut fra?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:53:11]: Jeg vil understreke at det vil være en omfattende dokumentasjon som

vil ligge til grunn når vi skal trekke konklusjoner på basis av forvaltningsplanen. Men det vil alltid være behov for mer kunnskap. Alt tyder på at klimaendringene i Arktis er omfattende, og at disse vil være i endring framover. Derfor vil vi kontinuerlig være opptatt av å øke vår kunnskap og forståelse. Derfor vil vi også kontinuerlig være opptatt av å oppdatere oss. Den planen som representanten etterlyser, vil være et ledd i den langsiktige, kontinuerlige oppdateringen som alltid må finne sted for nordområdene.

S p ø r s m å l 1 0

Gunnar Gundersen (H) [11:54:16]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Bygging av småkraftverk kan gi et verdifullt bidrag til økt kraftproduksjon i Norge, samtidig som det kan gi mange grunneiere i distriktene verdifulle ekstraintekter. Det er derfor viktig å gi incitamentter til økt bygging av småkraftverk. I Soria Moria-erklæringen sier Regjeringen at den vil innføre et grønt sertifikatmarked for ny fornybar energi og mini- og mikrokraftverk. Men det står ingen ting om småkraftverk.

Betyr dette at Regjeringen ikke vil inkludere småkraftverk i et grønt sertifikatmarked?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:54:59]: Norge er fra naturens side meget godt utrustet for å produsere fornybar energi. Det gjelder selvsagt vannkraft – som står for 99 pst. av elektrisitetsproduksjonen vår i dag – og det gjelder vind, bølger, tidevann, bioenergi m.m. Jeg vil legge til rette for at vi på en forsvarlig måte kan utnytte disse ressursene. Regjeringen vil bl.a. i større grad legge opp til å utnytte potensialet som ligger i opprusting av eksisterende vannkraftverk og i bygging av små-, mini- og mikrokraftverk.

Når det gjelder elsertifikatmarkedet, vil jeg bruke noe tid på å vurdere utformingen av de ulike elementene i ordningen før jeg sier noe mer om hva som blir Regjeringens tilnærming. Dette inkluderer spørsmålet om hvilke energikilder som skal inkluderes i en slik ordning. Et pliktig elsertifikatmarked er et kraftfullt virkemiddel, og det er viktig at vi vurderer utformingen nøye.

Et sentralt element i vurderingene må være at utnytting av våre verdifulle naturressurser skal skje på en miljømessig forsvarlig måte, slik at prosjektene som blir realisert, samlet sett er gunstige for samfunnet.

Gunnar Gundersen (H) [11:56:15]: Jeg takker for svaret og for mange interessante avveininger.

Når det gjelder å vurdere, håper jeg Regjeringen bruker kort tid, for her går toget. Dette er et kjempepotensial for Distrikts-Norge. NVE har beregnet det til å være 25 TWh. 80 pst. av det potensialet ligger innenfor småkraft, og det vil bety investeringer opp imot 40 milliarder kr og en betydelig kontantstrøm for Distrikts-Norge. Det er en distriktsnæring, og det er en miljømessig riktig næring, så her gjelder det å stimulere nå når mulighetene ligger der. Det håper jeg olje- og energiministeren tar fatt i.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:57:00]: Det er helt riktig som det ble sagt av representanten Gundersen, at det ligger et betydelig potensial i dette. Regjeringen vil prioritere arbeidet med å finne fram til gode ordninger i forhold til å nå de målsettinger Regjeringen har satt seg på dette området.

Likevel er det slik at utformingen av et slikt regelverk også skal stå seg over lang tid framover, og det er derfor nødvendig å foreta en grundig vurdering. Jeg vil derfor komme tilbake til dette på et senere tidspunkt, når Regjeringen har foretatt den vurderingen.

Gunnar Gundersen (H) [11:57:31]: Jeg vil gjenta at jeg håper ikke det varer så lenge, for det ikke å inkludere småkraftverk i grønt sertifikatmarked vil være å diskriminere småkraftverk i forhold til annen miljøvennlig energi.

Jeg vil også påpeke at Norge har en hundreårig tradisjon når det gjelder industri for å lage utstyr til kraftverk, og denne industrien er også i ferd med å gå tapt hvis man ikke får fart på å likestille småkraft med annen miljøvennlig energi i grønt sertifikatmarked. Så istedenfor bare å stimulere til vindkraft, som jo stimulerer dansk industri, synes jeg Regjeringen må være bevisst på også å stimulere det som skal til for å opprettholde den norske industrivirkomheten på dette området.

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:58:21]: Som jeg også sa i mitt første svar, vil Regjeringen legge opp til at vi skal utnytte potensialet både i eksisterende vannkraftproduksjon og i bygging av små-, mini- og mikrokraftverk. Man er allerede i gang med å finne ut en måte å gjøre det på og å få et regelverk for dette, og vi vil komme tilbake og presentere det på et senere tidspunkt.

Presidenten: Vi går videre på spørsmål om småkraftverk.

S p ø r s m å l 1 1

Torbjørn Andersen (FrP) [11:59:01]: Jeg har følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Interessen for å bygge småkraftverk er betydelig og økende. I forbindelse med Stortingets behandling av Supplering av Verneplan for vassdrag, St.prp. nr. 75 for 2003–2004, ble det vedtatt en grense for konsesjonsbehandling av kraftverk i vernede vassdrag på 1 MW installert effekt. En slik grense kan skape tilpasninger som gir dårlige energiøkonomiske løsninger.

Vil statsråden vurdere å øke grensen til 3 MW i vernede vassdrag, slik at for eksempel Tovdalselva likestilles med Bjerkreimsvassdraget?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [11:59:59]: St.prp. nr. 75 for 2003–2004, Supplering av Verneplan for vassdrag, ble vedtatt av Stortinget den 18. februar i år. Med denne suppleringen ble om lag ytterligere 50 vassdrag vernet mot kraftutbygging. Fra før var om lag 340 vassdrag vernet i Verneplan for vassdrag.

Samtidig med at 50 nye vassdrag ble vernet, vedtok Stortinget å åpne for konsesjonsbehandling i vernede vassdrag for de minste kraftverkene – mikro- og minikraftverk – med installert effekt opp til 1 MW. Tidligere har det ikke vært adgang til å gi konsesjoner til kraftutbygging i vernede vassdrag. Det ble framhevet at mikro- og minikraftverk som oftest har små konsekvenser for miljøet, og at det er god grunn til å likestille mikro- og minikraftverk med andre typer tiltak i vernede vassdrag som kan få konsesjon. En grense på f.eks. 5 MW ble vurdert som for høy, da det kunne åpne for prosjekter som ble oppfattet som mer tradisjonell kraftutbygging og dermed undergrave verneplanens betydning.

Bjerkreimsvassdraget i Rogaland var blant vassdragene som ble vernet ved verneplansuppleringen. For dette vassdraget ble det satt en særskilt grense på 3 MW for små kraftverksprosjekter som kan konsesjonsbehandles.

Jeg kan ikke utelukke at grensen på 1 MW medfører uheldige energiøkonomiske løsninger. Slike eventuelle tilpasningsproblemer kan imidlertid alltid oppstå når det settes størrelsesbegrensninger, uavhengig av hvor den konkrete grensen settes. Disse problemene må veies opp mot verneplanens formål, som er å beskytte verdifull natur. Å sikre en god beskyttelse av verneverdiene må her være avgjørende.

Muligheten til å konsesjonsbehandle kraftverkprosjekter i vernede vassdrag har kun eksistert siden februar i år. Det er etter min mening altfor tidlig å vurdere endringer i disse nye reglene. Nå må vi fokusere på å utvikle en best mulig praktisering av det regelverket som nylig er vedtatt.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:01:53]: Jeg takker statsråden for svaret.

Statsråden er utmerket godt kjent med at nettopp Senterpartiet fremmet en rekke forslag om at 13 – var det vel – vassdrag skulle unntas fra supplerende verneplan. Ett av de vassdragene er det vassdraget jeg viser til her i mitt spørsmål, nemlig Tovdalsvassdraget. Fremskrittspartiet stemte for Senterpartiets forslag om å ta Tovdalsvassdraget ut av supplerende verneplan.

Senterpartiet hadde også et eget forslag som gikk på å øke grensen til 1,5 MW installert effekt i vernede vassdrag. Er det slik å forstå at Senterpartiet har gått bort fra dette nå?

Når det gjelder Tovdalsvassdraget, er det senterpartiordførere i samtlige av de tre kommunene som er mest berørt. De har alle, sammen med kommunene, gått sterkt imot det vernet i Tovdalselva, som jeg snakker om. Det er mange kraftverk som står rimelig i stampe nå, i påvente av en avklaring fra statsråden. Her trenger vi en avklaring.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:02:57]: Alt det representanten Andersen nå sier i sitt tillegsspørsmål, er selvfølgelig riktig i forhold til behandlingen av denne saken i Stortinget. Senterpartiet hadde et annet syn enn det som ble Stortingets vedtak.

Min jobb som statsråd er å forvalte de vedtak som Stortinget har gjort, og forholde meg til dem. Dette vedtaket ble gjort i februar i år. Som jeg sa i mitt første svar, er det

verken god kutyme eller rimelig å endre vedtak som ble gjort for tre kvart år siden. Som jeg også sa i mitt første svar: Det som nå er viktig, er å håndtere dette på en skikkelig måte, ivareta vernehensyn og utvikle en best mulig praktisering av det regelverket som Stortinget nylig har vedtatt.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:03:42]: Jeg takker nok en gang for svaret.

Statsråden nevnte at han så faren for at det kunne bli noen dårlige tilpasninger i forhold til en grense på 1 MW i vernede vassdrag. Da kan jeg si at det jo ikke er noe spesielt gunstig miljømessig at det bygges f.eks. to små kraftverk på rett under grensen på 1 MW istedenfor ett kraftverk på 2,8 MW. Realiteten er at de ytre fysiske størrelser på installasjoner, rørgater, kraftturbiner, turbinhus og slike ting er høyst marginale om man bygger på 1 MW, 2,5 MW eller 2,8 MW. I det perspektivet vil jeg be statsråden se nettopp på denne grensen og se om det i noen vassdrag går an å øke grensen på 1 MW. Det skapes økonomisk ulønnsomhet i en del prosjekter hvis man må ned under 1 MW, så i forhold til investeringene er det ikke økonomi i en god del prosjekter. Jeg ber statsråden tenke litt på det.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:04:49]: Nå er det for det første slik at lønnsomheten i mikro- og minikraftverk også vil være avhengig av den utformingen vi gjør av regelverket med elsertifikat, som jeg allerede har svart at Regjeringen vil komme tilbake til.

For det andre er det slik at også mikro- og minikraftverk opp til 1 MW skal konsesjonsbehandles, og det er slett ingen selvfølge at det blir åpnet for å bygge tre kraftverk på 1 MW i stedet for ett på 3 MW. Her vil det være en vurdering fra gang til gang av hva som er tjenlig i forhold til de miljöhensyn som skal tas i et vernevassdrag.

S p ø r s m å l 1 2

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:05:44]: Jeg ønsker å stille et spørsmål til olje- og energiministeren:

«Gassco leder et arbeid med å avdekke muligheten for et gassrør til Grenland, Østfold og muligens Sverige. Da statsråden fikk presentert dette arbeidet på Gasscos konferanse nylig, uttalte han at «det er kjempespennende. Det her håper jeg det blir noe av». Generaldirektør i Hydro, Eivind Reiten, sa til NRK «det er alltid hyggelig at myndighetene er positive. Men det betyr først noe virkelig nytt hvis det følger penger med».

Vil Regjeringen sikre tilstrekkelig kapital til å igangsette bygging av gassrør til Grenland?»

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:06:23]: Gassco er nå i ferd med å undersøke det kommersielle grunnlaget for å føre gassrør fram til Skogn og Grenland. Dette er en oppfølging av et vedtak i Stortinget sist vår. Der ble Regjeringen bedt om å gi et statlig selskap, sammen med kommersielle aktører, i oppdrag å gå inn i konkrete drøftinger med sikte på å realisere rørledninger til Grenland

og Trøndelag. Prosjektet er inne i en viktig fase der interesser fra industrien i Grenland, på Østlandet, svenske aktører og oljeselskap deltar. Røralternativer med videreføring til Oslo/Østfold og Vest-Sverige er dermed blitt en del av prosjektet.

Gassco skal levere en rapport innen 1. januar 2006. Gassco har lagt til rette for at det blir utarbeidet forretningsplaner for det videre arbeidet dersom det er grunnlag for det. Nærmere prosjektering vil bli finansiert av interessentene dersom det er kommersielt grunnlag for det. Det betyr at prosjektet i tilfellet løper videre i en ny fase over nyttår.

Det vil være naturlig å vente med å ta stilling til statlige økonomiske bidrag til resultatene av Gasscos arbeid foreligger.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:07:30]: Jeg synes svaret var litt passivt ut fra det vi har hørt fra i hvert fall to av de tre regjeringspartiene tidligere. I valgkampen, i flere 1. mai-taler og i tillegg i flere budsjettinnstillinger har bl.a. Arbeiderpartiet vært veldig kritisk til den politikken som Bondevik-regjeringen førte. Arbeiderpartiet foreslo flere ganger å bevilge 3 milliarder kr i oppstartmidler til et statlig selskap som skulle kunne investere i infrastrukturen. Grunnen er nettopp at vi ikke bare skal kunne snakke om at noe kanskje skjer, at vi trenger private investorer, men at staten må vise at man er villig til å la pengene følge ordene, og vise at her skal vi bygge.

Sylvia Brustad har uttalt at hun ikke kom til å gi seg før hun så at det lyste i gassrørene i Grenland. Med så tydelige løfter fra Arbeiderpartiet og fra Enoksen i valgkampen, burde ikke Regjeringen da ha vært raskere og mer konkret med å love at det i hvert fall kommer midler fra staten, og ikke bare vente og se?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:08:36]: Med de utsagnene som representanten Solvik-Olsen nå kommer med, burde det iallfall ikke være tvil om at Regjeringen akter å være en pådriver for at vi skal kunne finne en fornuftig løsning. Når det er sagt, er Gassco inne i et viktig arbeid nå, hvor man skal avklare den kommersielle interessen for å delta i dette rørprosjektet. Jeg vil tro at det også for representanten fra Fremskrittspartiet er sånn at man vil se seg tjent med at man først og fremst avdekker de muligheter som er for at dette skal bli et kommersielt prosjekt, før man går inn med statlige midler.

Det synes videre som om også Fremskrittspartiet i budsjettssammenheng har rikelig med oppgaver å bruke statlige penger på.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:09:20]: Svaret er fortsatt litt for uforpliktende til at jeg vil gi meg på det, rett og slett fordi løftene og kravene fra to av dagens tre regjeringspartier tidligere har vært så tydelige i forhold til at behovet er der, men at staten må inn og sikre at bevilgningene vil komme hvis det blir bygd rør. Så langt sitter Regjeringen og venter på at prosjektet skal bli utredet mer, og det er nettopp det de kritiserte Bondevik-regjeringen for. Grunnen til at det haster med å få avklart om staten

garanterer den finansieringen, er at staten må ta det samme ansvaret for infrastrukturen for gass, som de har tatt for infrastrukturen for strøm. Vi vet også at skal man få gass i rørene, må man begynne å tegne kontrakter allerede neste år. Det nytter ikke å sitte og vente til en utredning er ferdig og man er over i 2008. Da er gassen allerede blitt solgt til England.

Kan vi forvente at Regjeringen vil gi et mye tydeligere signal enn det som til nå har blitt gitt, om at pengene garantert kommer, slik at de som ønsker å investere i gass til Grenland, vet at de har den økonomiske bakkingen som trengs?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:10:27]: La det ikke være tvil om at det er en helt klar ambisjon for denne Regjeringen å realisere fornuftige rørprosjekt. Gassrør til Grenland er, som jeg allerede har sagt, ett av de spennende prosjektene som jeg har stor tro på at det skal være mulig å løse.

Forskjellen på denne regjeringen og den forrige regjeringen er at dette er et arbeid som vi vil ha trykk på og arbeide for å få realisert så raskt som det overhodet kan la seg gjøre. Det viktigste er nå at vi går gjennom de faser som allerede er igangsatt, og at vi får gjort de utredninger som Gassco er i ferd med å gjøre. Den forrige regjeringen måtte ha et pålegg fra Stortinget for å følge opp et så viktig prosjekt som dette. Denne regjeringen har ambisjon om å jobbe på en helt annen måte, og vi er derfor i en langt tettere dialog og har en langt tettere oppfølging av det arbeidet enn jeg har inntrykk av at den forrige regjeringen hadde.

S p ø r s m å l 1 3

Khalid Mahmood (A) [12:11:29]: «Vi har vært vitne til en jordskjelvskatastrofe som rammet Kashmirdalen i Pakistan den 8. oktober. Omfanget av ødeleggelsene og dødstallene øker for hver dag som går. FN hevder at katastrofen er større enn tsunamien i fjor. FN og internasjonale hjelpeorganisasjoner har slått alarm pga. mangel på penger for å fortsette hjelpen. Norge har vært enestående når det gjelder å gi hjelp, men behovet er større, og Norge ligger fortsatt etter i forhold til tsunamihjelpen.

Vil Norge øke hjelpen ytterligere utover 240 mill. kr?»

Statsråd Erik Solheim [12:12:13]: Jeg takker Khalid Mahmood for å ta opp en veldig, veldig viktig sak.

Jordskjelvkatastrofen i Pakistan er en av de største naturkatastrofer i hele verden i moderne tid. Tre-fire millioner mennesker er hjemløse. Et jordskjelv kommer selv sagt alltid ubeleilig, men i tillegg er dette komme særlig ubeleilig i Pakistan fordi det ikke kom på vårparten, men rett før vinteren. Ifølge FN kan flere mennesker komme til å dø i Pakistan som følge av sykdommer og kulde i vinter, enn av selve skjelvet. Det er derfor et absolutt behov for stor internasjonal innsats.

Norge har vært i spissen for dette. Stortinget har allerede bevilget et betydelig beløp, og med de påplussninger som Regjeringen gjorde, har vi brukt 240 mill. kr. Beløpet

er så høyt at det alene har gjort Norge til en av de viktigste bidragsyterne i den akutte krisefasen i Pakistan. Jeg kan si at da jeg besøkte Pakistan, sa Røde Kors-medarbeidere at de var stolte over å være norske i Pakistan. Likevel har FN kommet med en appell om mer penger. Det er behov for mer penger for at folk skal overleve vinteren. Mange av løftene som er gitt, er om langsiktige bistandsmidler og ikke om akutt nødhjelp. Regjeringen er derfor innstilt på å foreslå ytterligere 260 mill. kr til de nødlidende i Pakistan, som vil gå gjennom FN, hvis Stortinget er enig. Vi vil så snart som overhodet mulig komme tilbake til Stortinget med dette, og vi ønsker og forventer en veldig rask behandling av Stortinget, slik at disse midlene kan bli gjort tilgjengelig så fort som det overhodet lar seg gjøre.

Jeg vil også legge til at president Musharraf innkalte til en stor giverkonferanse i Islamabad i forrige uke med betydelig internasjonal deltakelse, bl.a. var FNs generalsekretær der. Den ser ut til å ha vært en suksess, men nesten alle midlene som kom, er til den langsiktige gjenoppbyggingen, ikke til den umiddelbare krisefasen. Norge, som ett av de landene som har fleksible midler, og som kan bidra i krisefasen, må derfor ta sitt ansvar for bringe de jordskjelvrammede gjennom vinteren. Det er grunnen til at vi allerede har bevilget et betydelig beløp, til sammen 240 mill. kr, og ytterligere vil foreslå 260 mill. kr, slik at det alt i alt blir 500 mill. kr.

Khalid Mahmood (A) [12:14:30]: Jeg takker for svaret.

Jeg vil også legge til, slik statsråden sa, at det er gode ord til Norge fra Pakistan, men også fra verden for øvrig. Det skulle egentlig bare mangle, for Norge har ingen imperialisme å vise til. Norge er kjent som Nansens land og som en fredsnasjon, så slik hjelp er egentlig noe man forventer fra Norge. Norske hjelpeorganisasjoner, som Røde Kors og Kirkens Nødhjelp, har også gjort en innsats som det står respekt av.

Jeg vil stille et tilleggs spørsmål: FN har sagt at den katastrofen som nå nærmer seg skritt for skritt, er en følge av det harde og barske været som vi kan vente. Kulden kan ramme veldig mange som fortsatt er i live, men som er skadet. Vil Regjeringen være beredt til, hvis FN igjen slår alarm om at man trenger penger, å yte i denne vanskelige situasjonen?

Statsråd Erik Solheim [12:15:30]: Så sant Stortinget er enig, vil vi bevilge ytterligere 260 mill. kr til dette. Jan Egeland, FNs nødhjelps koordinator, sa også at FN nå hadde vurdert å begynne å trappe ned virksomheten rett og slett på bakgrunn av pengemangel, men at dette forslaget om innsprøytning av ytterligere midler fra norsk side vil gjøre det mulig for dem å stå distansen gjennom vinteren, slik at folk overlever vinteren. Så vil gjenoppbyggingen starte når snøen er gått.

La meg bare si at dette er uveisomme områder, steder hvor det er kaldere om vinteren enn det er de fleste steder i Norge, så vi nordmenn burde ha all mulighet for å kjenne oss igjen i hvor vanskelig det vil være å klare seg gjennom vinteren i fjellene i Kashmir, uten hus, kanskje bare med et telt uten reell oppvarming.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Finn Martin Vallersnes til utviklingsministeren, er overført til utenriksministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil likevel bli svart på av utviklingsministeren på vegner av utenriksministeren, som er bortreist.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:16:43]: Jeg skal få stille følgende spørsmål til utviklingsministeren:

«Angående tollpreferanser for utviklingsland er det et mål at også utviklingsland utenfor MUL-gruppen skal få bedre markedsadgang til Norge. NUPI har gjort en studie av en slik prosess for Utenriksdepartementet.

Hvordan vil departementet følge opp studien og dens anbefalinger?»

Statsråd Erik Solheim [12:17:10]: Først vil jeg takke representanten Vallersnes for å ha tatt opp en veldig viktig sak, som Regjeringen er fullt innstilt på å jobbe iherdig med.

Som representanten Vallersnes peker på, har Norsk Utenrikspolitisk Institutt på oppdrag fra Utenriksdepartementet utført en uavhengig konsulentstudie av den norske tollpreferanseordningen for utviklingsland, den såkalte GSP-ordningen. Studien tar bl.a. for seg sentrale og prinsipielle problemstillinger knyttet til preferanseordninger generelt og en sammenligning med andre giverlands ordninger for tollpreferanse. Det er også foretatt en gjennomgang av utviklingen i importen fra u-land til Norge.

Rapporten gir en bred gjennomgang av det norske GSP-systemet og kommer med enkelte forslag til endringer. Rapporten og dens vurderinger og konklusjoner vil gå inn som en del av grunnlaget for det arbeid som nå igangsettes med å foreslå forbedringer i dagens GSP-system. Alle berørte departementer har blitt invitert til å delta i en interdepartemental arbeidsgruppe som skal se nærmere på dagens GSP-system. Det skal foreslås forenklinger og forbedringer i dagens ordning. Dette arbeidet vil bli forankret i Utenriksdepartementet, og arbeidsgruppen vil ha sitt første møte i nær framtid. Det tas sikte på at eventuelle endringer i GSP-ordningen kan bygges inn i statsbudsjettet, tollproposisjonen, for 2007.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:18:39]: Jeg vil gjerne utdype dette litt videre. Jeg er for så vidt fornøyd med å høre at det blir en saksbehandling videre på grunnlag av rapporten og imøteser hva det vil føre til.

Men for å ta et eksempel: Et MUL-land som Bangladesh betalte i 2004 23 mill. kr i toll til Norge. Så vidt jeg skjønner, skyldtes det hovedsakelig at en del av tekstil- og klesimporten ikke tilfredsstiller de såkalte opprinnelsesreglene, som har å gjøre med om det er videre bearbeidelse av råvarer som kommer fra et tredje land. Dette regelverket rammer den type utviklingsland. Er Regjeringen villig til også å vurdere endring eller fjerning av opprinnelsesreglene?

Statsråd Erik Solheim [12:19:26]: Jeg kan ikke på strak arm i denne forbindelse love noe som helst, men jeg kan love det aller viktigste, nemlig at det spørsmålet Vallersnes og andre tar opp, skal bli vurdert grundig av denne arbeidsgruppen.

Jeg er selvsagt helt enig med Vallersnes i at for fattige land er det helt avgjørende å kunne selge varer til den rike delen av verden. Bangladesh er et land som har hatt en betydelig økonomisk framgang trass i vanskeligheter med styringssystemet sitt. Det å kunne selge f.eks. tekstilvarer er helt avgjørende for et land som Bangladesh. Så det å se på alle slike ordninger er noe vi vil gjøre.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:20:03]: Jeg takker for svaret.

Et lite tilleggsmoment: Det er også en løsning for noen u-land, for å kunne få opp importen fra dem, å eventuelt fjerne denne ordningen med tollkvoter, som det er på noen varer, og erstatte kvotene med prosentsatser for toll. Det vil kunne bidra til å vri importen over fra høyprisvarer til varer med lavere pris. Er det også et tema vi kan forvente at Regjeringen vil vurdere?

Statsråd Erik Solheim [12:20:33]: Jeg tror man kan forvente at vi vil vurdere alle vesentlige spørsmål på dette området. Et annet tema som det selvsagt er viktig å vurdere, er det at det store flertall av verdens fattige ikke lever i MUL-landene alene. Det er veldig mange fattige i de land som ikke er direkte MUL-land, men som ligger i sjiktet like over. Det å se på hvordan man kan lage systemer på en slik måte at også de landene nyter godt av ordninger, er av de tingene vi ikke har trukket noen konklusjon på, men som vi selvsagt vil se på med et veldig åpent sinn.

Spørsmål 15

Gunnar Kvassheim (V) [12:21:21]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Regnskogfondet har avdekket at det statlige Entra Eiendom har brutt retningslinjene for bruk av tropisk trevirke, da det er brukt regnskogtrevirke i det nye bygget til Borgarting lagmannsrett. Bondevik-regjeringen sendte et krystallklart budskap om bruk av regnskogtrevirke da regnskogpanelet i Nasjonalmuseets bygg på Tullinløkka ble beordret fjernet.

Vil Regjeringen beordre at regnskogtrevirke i lagmannsrettsbygningen fjernes, og hvordan kan Regjeringen sørge for at det ikke benyttes regnskogtrevirke i statlige bygg?»

Statsråd Odd Eriksen [12:22:03]: En pressemelding fra Regnskogfondet 2. juli opplyste at det var benyttet panel fra regnskogtømmer i nybygget til Borgarting lagmannsrett. På denne bakgrunn hentet departementet inn en rapport fra Entra Eiendom AS om saken. Entra, som stod for bygget, gav i rapporten uttrykk for at det nok ikke var utvist tilstrekkelig aktsomhet ved valget av trepanel. Entra mener at den aktuelle trefineren er lovlig ek-

sportert fra Ghana og har et opprinnelsesdokument stemplet av ghanesisk handelskammer. Det som imidlertid ikke foreligger, er en uavhengig tredjepartskontroll av at tømmeret kommer fra bærekraftig plantasjedrift.

I Norge er det ikke lovforbud mot å bruke eller importere regnskogtømmer eller biprodukter fra disse tresortene. Bondevik II-regjeringen gav imidlertid i to brev fra henholdsvis miljøvernministeren og arbeids- og administrasjonsministeren i 2002 uttrykk for at det var viktig med statlig innkjøp av miljøvennlige produkter, og at import og bruk av trevirke fra utrydningstruet tropisk tømmer ikke var akseptabelt. Brevene ble ikke viderefremmet til Entra, som imidlertid har opplyst at de kjente til synspunktene.

Dette er synspunkter som denne regjeringen naturligvis deler fullt ut. Når vi imidlertid skal se på de mulige konsekvensene for det aktuelle nybygget, og kjenner til at moderniseringsministeren i fjor gav Statsbygg pålegg om å rive panelet i Nasjonalmuseets bygg til utstillingen «Kys Frosken», så er Entra etter min mening i en noe annen situasjon. I motsetning til Statsbygg er Entra Eiendom et selvstendig aksjeselskap. Utgangspunktet er at statlige aksjeselskaper skal drives etter forretningsmessige prinsipper, på linje med veldrevne private virksomheter i henhold til vedtektene, beslutninger i generalforsamlingen og norsk lov. Politiske signaler, initiativ og holdninger vil ikke uten videre være juridisk bindende for et aksjeselskap som Entra. Jeg er også kjent med at arbeidene for Borgarting i tid kom før nybygget på Tullinløkka. Leveringsbestillingen ble sendt i september 2004 og panelet montert i februar i år. Disse forholdene tilsier etter mitt syn en mindre streng reaksjonsform enn på Tullinløkka.

Entra har beklaget brudd på egne retningslinjer og opplyst at Det Norske Veritas er engasjert til å foreta en gjennomgang av selskapets rutiner. Basert på Veritas' rapport har Entra igangsatt arbeidet med å gjennomføre en total revisjon av prosjekt- og kontrollrutinene. Jeg har videre bedt om å bli holdt orientert om det videre arbeidet.

Jeg har også fått opplyst at Statsbygg i kjølvannet av Tullinløkka-saken ytterligere har innskjerpet sine rutiner, og at det tas inn i hver enkelt entreprenørkontrakt forbud mot bruk av ulovlige tresorter. De skjerpede rutinene skulle forhindre at det benyttes regnskogtrevirke i statlige bygg for fremtiden.

Gunnar Kvasheim (V) [12:25:34]: Jeg er kjent med at departementet sendte et brev til Entra Eiendom den 17. november, samme dag som jeg meldte mitt spørsmål, hvor en sier at en ser alvorlig på det som har skjedd, og som er temaet i mitt spørsmål. Det er bra. Det slås også utvetydig fast at det er brudd på gjeldende retningslinjer fra Entra. Det er også bra.

Det jeg stusser på her, er at en antyder at Entrass selskapsform gjør at en har en så fri stilling at staten ikke kan pålegge reaksjoner hvis en bryter disse retningslinjene. Det reagerer jeg på, for de partiene som utgjør Regjeringen nå, har sagt at et av poengene med å ha statlige selskaper er at de skal brukes til å styre politikken. Jeg forventer

at statsråden klart gir beskjed om at hvis det mot formodning blir nye brudd på retningslinjene, vil en måtte påregne at det får konsekvenser. Det betyr at en kan måtte påregne at panel som er oppført i strid med retningslinjene, vil måtte bli fjernet.

Statsråd Odd Eriksen [12:26:37]: Som jeg sa i mitt første svar: De synspunktene den forrige regjeringen gav uttrykk for når det gjelder denne saken, deler jeg fullt ut. Det er imidlertid min oppfatning at Entra er i en annen situasjon enn Statsbygg da de fikk pålegg om å rive panelet i Nasjonalmuseets bygg til utstillingen «Kys Frosken».

Jeg antar at den forrige nærings- og handelsministeren har sett det på den samme måten som jeg her gir uttrykk for. Det er i hvert fall et faktum at han unnlot å gi noe krystallklart budskap i saken fra han ble kjent med den 2. juli og fram til regjeringsskiftet den 17. oktober.

Jeg forventer at også statlige aksjeselskaper skal opptre etisk og være seg bevisst sitt samfunnsansvar. Målet må være å forhindre at noe lignende skjer igjen. Jeg har derfor sendt brev, som representanten Kvasheim også viste til, til styret i Entra Eiendom AS hvor jeg gir uttrykk for at jeg forutsetter at selskapet vil skjerpe kravene til dokumentasjon av materialbruk, og at disse vil bli absolutte og ufravikelige. Det er etter mitt syn riktig at styret i Entra kommenterer saken, og skjerper prosjekt- og kontrollrutinene i sin rapport for 2005.

Gunnar Kvasheim (V) [12:27:53]: Jeg vil be statsråden bekrefte at det ikke blir en slags «light»-variant av forventningene til Entra i forhold til andre statlige byggeaktører, men at det er de samme forventningene, og at de samme klare reaksjonene vil måtte påregnes hvis disse forventningene brytes.

I Soria Moria-erklæringen står det at Regjeringen vil utrede forbud mot import av tropisk trevirke. Kan statsråden si noe om tidsperspektivet for en slik utredning?

Statsråd Odd Eriksen [12:28:21]: Til det siste først. Jeg kan ikke gi noe tidsperspektiv når det gjelder den utredningen, men jeg kan bekrefte at utredningen blir gjennomført. Jeg kan også bekrefte at de forventningene som representanten etterlyser, er jeg enig i skal stilles. Men jeg vil også presisere at det å gi pålegg og instruksjoner til et aksjeselskap er noe mer komplisert. Mitt aktive styringsverktøy vil være åpen dialog – styre gjennom generalforsamling, styre gjennom aksjelovgivning og virksomhetens styrende organer. Så det vil være de styringssignaler som det er mulig å gi overfor aksjeselskapet.

S p ø r s m å l 1 6

Arne Sortevik (FrP) [12:29:25]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Mye uvær og mye nedbør har denne høsten skapt store problemer mange steder i landet og særlig på Vestlandet. Som vi kjenner til fra lange perioder med dårlig vær tidligere, er vegnettet særlig utsatt for ras. Kartlegging vi-

ser at det er 540 rasutsatte strekninger bare på riksvegnettet, med total lengde på ca. 3 500 km. Det vil ta 30–40 år å rassikre alle riks- og fylkesveger med dagens bevilgningsnivå.

Hva vil statsråden gjøre for å forsterke og forsere arbeidet med rassikring av riks- og fylkesveger?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:30:13]: I handlingsprogrammet for perioden 2006–2009 vert det satsa på rassikring. Med bakgrunn i Stortinget si handsaming av Nasjonal transportplan 2006–2015 har Samferdselsdepartementet lagt til grunn ei statleg planleggingsramme på 1 250 mill. kr til særskilde rassikringstiltak i perioden 2006–2009. Vidare er det føresett nytta om lag 750 mill. kr i statlege midlar til prosjekt og tiltak med rassikringsgevinstar innanfor den ordinære ramma til riksveginvesteringar. I tillegg kjem om lag 500 mill. kr i anna finansiering, slik at det totalt skal nyttast om lag 2,5 milliardar kr på tiltak for rassikring i perioden 2006–2009.

I St.prp. nr. 1 for 2005–2006 er det lagt til grunn at det vert nytta om lag 520 mill. kr til prosjekt og tiltak med rassikringsgevinstar i 2006. Regjeringa Stoltenberg II har gjort framlegg om å auke satsinga på særskilde rassikringstiltak med 50 mill. kr. Satsinga på rassikring kan auke ytterlegare dersom fylkeskommunane og forsøksområda prioriterer prosjekt og tiltak med rassikringsgevinstar innafor den auka ramma til investeringar på riksvegnettet elles. Eg vil framleis arbeide for å auke satsinga på rassikring, slik at rammene i handlingsprogrammet for perioden 2006–2009 vert følgde opp.

Når det gjeld utforminga av vegane, arbeider Statens vegvesen med å vurdere dimensjoneringa av drengssystema, som ein konsekvens av klimaendringar. Me må òg sjå på alternative tiltak, som betre overvaking og raskare stenging av veg for å hindre ulukker.

Eg vil at ras- og flaumsikring skal vere høgt på dagsordenen i planarbeidet til Statens vegvesen og Jernbaneverket. I samband med dette har eg sendt brev til dei to instansane med utfordringar på korleis konsekvensane av meir ekstremvêr bør påverke planarbeidet.

Arne Sortevik (FrP) [12:32:23]: Jeg takker statsråden for svaret. Det er viktig at statsråden fokuserer på dette utfordrende området, et område som gjør mange ganske utrygge i sin hverdag – ikke bare de reisende, men også folk som bor over det ganske land.

Bekymring og brevskrivning er én ting – klare og redelige penger en helt annen. Da Nasjonal transportplan ble behandlet, viste flertallet – som bestod av de nåværende regjeringspartiene og Fremskrittspartiet – både til rapporten fra Den nasjonale skredsikringsgruppen og til kartlegging fra Statens vegvesen, som viser et behov på 15–17 milliarder kr. Bliir ikke da starten, denne «satsingen» på 50 mill. kr fra Regjeringen vekslet inn mot det store påviste behovet for 15–17 milliarder kr, for småpenger å regne? Er samferdselsministeren fornøyd med denne satsingen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:33:23]: Statsråden er fullt klar over dei store utfordringane som ligg på

rassikringsområdet. Eg er òg vel informert om dei kalkylane som er gjorde når det gjeld behovet.

Når det gjeld dei rammene som Regjeringa har lagt for budsjettet for 2006, meiner eg at den summen som er løyvd til rassikring, viser ei tydeleg retning og ei tydeleg prioritering av dei midlane som Samferdselsdepartementet har til rådvelde. Eg vil følgje det opp i budsjetta framover, og eg vil – som sagt – setje rassikring på dagsordenen både i planleggingsarbeid og i budsjettarbeid.

Arne Sortevik (FrP) [12:34:06]: Jeg takker igjen for svaret.

Oppfølgingen er vel nokså nøyaktig 50 pst. av det som bl.a. Senterpartiet var med på i forbindelse med Nasjonal transportplan gjennom en fellesmerknad med Arbeiderpartiet og SV – og med subsidiær støtte fra Fremskrittspartiet.

Det er dessverre slik at bevilgingene til dette viktige området ofte har vært klatter på samferdselsbudsjettet. Det har ofte vært politiske reaksjoner på ekstraordinære situasjoner som har medført ras – mer det enn planlagt og systematisk innsats for å gjøre veier i Norge sikre for folk flest.

Norge trenger en samlet plan for å forebygge ødelagte veisamband og unngå skredulykker. Men skal planen ha mening, må den følges av penger og forpliktende satsing fra staten, som først og fremst sitter på pengesekken. Vil statsråden ta initiativ til å utarbeide en nasjonal rassikringsplan – med både tidsramme og økonomisk ramme – som kan gi folk håp om rassikre veier?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:35:11]: Denne statsråden har sete i statsrådsstolen i vel ein måned. Eg har ikkje fått gjort alle vurderingane som skal gjerast på dette feltet – heller ikkje på dette feltet, må eg kanskje seie.

Det spørsmålet som er reist av representanten Sortevik, vil eg kome tilbake til. Eg er einig med representanten i at me treng planar, men at det aller viktigaste er at me evnar å følgje opp med økonomiske ressursar. Og det gjer me ikkje gjennom planarbeid – det gjer ein gjennom å sikre at vedtaket i Nasjonal transportplan vert følgd opp, og at me dermed evnar å prioritere rassikring i heile landet.

S p ø r s m å l 1 7

Trond Helleland (H) [12:36:06]: «Statsråden har i svar på spørsmål, stilt av Gunnar Gundersen, gitt uttrykk for at hun erkjenner at private utfører viktig sikkerhetsarbeid, men hun svarer ikke Stortinget klart på om sikkerheten ikke kan ivaretas like godt av private som av offentlige, forutsatt kravspesifikasjoner. Dette er vanlig både i luftfarten, sjøfarten og på vei.

Har statsråden en annen holdning enn den ideologiske og negative man finner i Soria Moria-erklæringen?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:36:33]: Eg kan forsikre representanten Helleland om at eg har stor tiltru til at private selskap kan ta sikkerheita i vare på ein god måte, noko m.a. luftfarten er eit godt døme på.

Det eg er oppteken av, er at omstilling av sentrale samfunnsfunksjonar ikkje skal medføre at ein pressar kravet til effektivitet på ein slik måte at det svekkjer tryggleiken til dei reisande.

Det betyr ikkje at private selskap ikkje set sikkerheit høgt. Men det betyr at me som styresmakter må forsikre oss om at viktige omstillingar i samfunnet skjer i eit tempo og på ein slik måte at tryggleiken vert teken i vare på ein god måte. Det er dette som er gjenspegla i Soria Moria-erklæringa.

Trond Helleland (H) [12:37:21]: Den nye samferdselsministeren har inntatt en negativ holdning til konkurranseutsetting. En reversering av konkurranseutsetting i Jernbaneverket, stopp av Postens enerett – meddelt i dag – skepsis til OPS-prosjekt og gjennomgang og evaluering av Avinor er noen eksempler. Konkurranseutsetting har jo vært et middel for å skaffe mer penger til samferdsel.

Staten har ulike tilsyn – Luftfartstilsynet, Jernbanetilsynet osv. – til å ivareta sikkerheten og sette krav til aktørene innenfor samferdsel. Det virker derfor på meg som om samferdselsministeren skyver sikkerheten framfor seg for å kunne stoppe konkurransen innenfor samferdsel.

I Soria Moria-erklæringen står det:

«Regjeringen mener at omfattende konkurranseutsetting innen samferdselssektoren går på bekostning av viktige sikkerhets- og beredskapsfunksjoner.»

Vil statsråden belegge påstandene i Soria Moria-erklæringen her og nå med eksempler på at sikkerheten og beredskapen i Norge er svekket som følge av konkurranseutsetting?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:38:24]: Statsråden skyv ikkje tryggleiken føre seg. Statsråden er genuint oppteken av, som alle bør vere, at tryggleik skal vere det viktigaste innafør samferdsel. I tillegg er denne regjeringa oppteken av at me skal ha tenester der folk bur, nærast der folk bur, og at ikkje kravet til effektivitet og økonomisk vinning skal overskygge samfunnsinteressa til folk i heile landet. Difor ønskjer me å evaluere det som har vore sett ut på anbod. Me har allereie eit arbeid i gang som går på anbudsutsetjing av lokale busstenester, som òg vil ha overføringsverdi til andre område innafør samferdsel.

Trond Helleland (H) [12:39:11]: Jeg fikk ikke svar på spørsmålet mitt, nemlig om det som står i Soria Moria-erklæringen, at konkurranseutsetting går på bekostning av viktige sikkerhets- og beredskapsfunksjoner. Jeg er helt enig med statsråden i at sikkerheten må ivaretas. Derfor er Luftfartstilsynet, Jernbanetilsynet etc. opprettet.

Det er så mange private aktører i dette markedet, og som statsråden selv har pekt på i et svar til Gunnar Gundersen: Innenfor luftfarten går dette utmerket – det skriver statsråden selv. De fleste flyselskap er private, noe som viser at private selskaper i høyeste grad kan ivareta sikkerheten. Jeg ønsker derfor å få vite følgende: Hvorfor bruker da regjeringspartiene Soria Moria-erklæringen til å så tvil om det å konkurranseutsette, altså at det å gi private mulighet til å utføre en tjeneste på vegne av det offentlige

svekker sikkerheten? Jeg synes det er en alvorlig påstand, som må belegges. Hvis ikke statsråden kan gjøre det her, regner jeg med at hun kommer tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvilke tiltak som har svekket sikkerheten.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:40:16]: Punkt 1: Statsråden skal kome tilbake til Stortinget med svar når evalueringa av konkurranseutsetjing, som me no set i gang, er ferdig.

Punkt 2: Når det står i Soria Moria-erklæringa at konkurranseutsetjing kan gå ut over viktige sikkerheitsomsyn, er det fordi konkurranseutsetjing er eit velegna middel til å spare økonomiske ressursar, til økonomisk effektivitet. Men me vil sjå om ein med den målsetjinga, målet om økonomisk effektivitet, òg tek omsyn til samfunnet på ein god nok måte.

Det er også slik når det gjeld fly, som har vore tema her, at Avinor og flysikringstenesta er direkte eit offentleg ansvar pr. i dag. Me har gode operatørar som på ein god måte tek vare på sikkerheita og utfører tenester. Men det er altså Avinor og flysikringstenesta som ser til at dei viktige sikkerheitsomsyna vert tekne. Me har sjølv sagt også Luftfartstilsynet, som igjen har ei tilsynsrolle og utfører ho på ein utmerkt måte.

S p ø r s m å l 1 8

Thore A. Nistad (FrP) [12:41:36]: Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«NSB Anbud AS overtar transporten på Gjøvikbanen ifra 1. juni 2006. Kjøretiden blir redusert til 1 time og 55 minutter med en målsetting om reduksjon til 1 time og 45 minutter på strekningen Oslo–Gjøvik. Skal denne forkorting i reisetid oppnås, må det gjennomføres infrastrukturforbedringer med blant annet kryssningsspor og forbedring av strømtilførsel.

Når vil statsråden fremlegge en plan for den langsiktige satsingen på Gjøvikbanen?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:42:13]: I samband med at NSB Anbud AS tek over transporten på Gjøvikbana frå juni 2006 ligg det inne eit ruteopplegg med noko redusert køyretid og ein ruteplan med meir «stive ruter», samanlikna med dagens togtilbod.

Jernbaneverket har i 2005 gjort ei utgreiing av kva slags tiltak som er naudsynte på Gjøvikbana for å oppnå ytterlegare forbetringar i tilbodet til dei reisande, m.a. for å kome ned på ei reisetid på 1 time og 45 minutt mellom Gjøvik og Oslo S. Aktuelle tiltak i denne samanhengen omfattar styrking av straumtilførselen, forlenging og bygging av nye kryssingsspor og fjernstyring av delstrekninga Roa–Gjøvik. Samla kostnad for desse tiltaka er rekna til om lag 450 mill. kr.

Forsterka straumforsyning ligg inne i første fireårsperiode 2006–2009 i Jernbaneverket sitt handlingsprogram, som er tufta på Stortinget sine vedtak om planrammer i samband med handsaminga av Nasjonal transportplan 2006–2015. Tiltak på Gjøvikbana vert elles prioriterte ut

frå dei same kriteria som andre infrastrukturtiltak på jernbanenettet. Gjennomføringa av tiltak for å oppnå ei køyretid på 1 time og 45 minutt vil difor avhenge av prioriteringane i dei årlege statsbudsjettframlegga.

Thore A. Nistad (FrP) [12:43:37]: Jeg takker for svaret.

Det er greit at Jernbaneverket allerede er ferdig med sin planlegging, og at kostnadene er kalkulert til 450 mill. kr, noe som egentlig er en liten sum når det gjelder jernbanetiltak.

I innstillingen til Nasjonal transportplan hadde Senterpartiet, Arbeiderpartiet, SV og Fremskrittspartiet en felles merknad om at det skulle satses ganske store summer for å få jernbanen opp å gå. Når det er en liten sum denne gangen, vil det si at jernbanen vil bli prioritert høyere neste gang man legger fram et budsjett? Har samferdselsministeren Gjøvikbanen i tankene? Eller vil det bli som det har vært i alle år, at man legger inn strømforsyning og kryssingsspor, og så kommer det ingenting i reelle penger?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:44:29]: Gjøvikbana er ei av fleire viktige jernbanestrekningar som statsråden skal ha i mente når budsjettet for 2007 skal planleggjast og leggjast fram. Eg vil krevje rett til å ta budsjettprosessane først og kome med svaret til Stortinget deretter, og ikkje ta budsjetthandsaminga over bordet her i Stortinget i dag. Men eg har merka meg spørsmålet, og eg har merka meg ønsket frå representanten.

Thore A. Nistad (FrP) [12:45:04]: Du vil ta det årvisst, og da er det vel underforstått at du går bort fra Nasjonal transportplan, som egentlig er en langsiktig planleggingsstrategi.

I anbudsprosessen som var, sparte staten 20 mill. kr. I tillegg fikk vi 40 pst. økning på rutene. Og i dag er det 1,3 millioner reisende, så det er ikke akkurat en liten jernbane; det er faktisk en av de større, trafikkmessig. Det er 1,6 millioner togkilometer, som også er en ganske stor produksjon, ser man på de enkelte områder.

Til tross for hele den økningen som kom, har man altså spart dramatisk på dette anbudet. Er det ikke da ganske naturlig at departementet kan bruke noen av de innsparte midler til å forbedre strukturen på banelegemet på Gjøvikbanen?

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at all tale skal gå via presidenten.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:46:07]: Eg registrerer at spørsmålet vert stilt på ein litt annan måte, men svaret må nok dessverre verte det same.

Eg ser definitivt at dette er ei togstrekning med mange reisande, og at dette er viktig for dei det gjeld. Men eg må få kome tilbake til Stortinget med svaret i budsjettet for 2007.

S p ø r s m å l 1 9

Øyvind Halleraker (H) [12:46:45]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Fra behandlingen av Nasjonal transportplan i fjor og gjennom hele valgkampen reiste Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet land og strand rundt og lovet 22 mrd. kr mer til samferdsel enn sentrum-Høyre-regjeringen. Budsjettforslaget fra den nye regjeringen må karakteriseres som årets mageplask. Det er et løftebrudd av dimensjoner.

Vil statsråden klare en økning neste år som da vil måtte være i størrelsesorden 4 mrd. kr?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:47:23]: Regjeringa har hatt om lag tre veker til å leggje fram forslag til endringar i budsjettforslaget frå regjeringa Bondevik II. Den tida har me brukt godt, vil eg seie, og vi har teke dei første viktige skritt for å innfri lovnadene i Soria Moria-erklæringa.

Kommuneøkonomi og barnehagar er særleg prioriterte område i tilleggsforslaget frå Regjeringa, til liks med kultur, men det er òg føreslege å auke løyvingane til m.a. veg og jernbane.

Eg kan forsikre representanten Halleraker om at eg vil arbeide hardt for å auke løyvingane til både veg og jernbane i dei komande statsbudsjetta. I Regjeringa sitt tillegg til St.prp. nr. 1 for 2006 er det føreslege å løyve 250 mill. kr meir til veginfrastruktur og 182 mill. kr meir til jernbaneinfrastruktur, samanlikna med Bondevik II. I tillegg er det føreslege å løyve 28 mill. kr til å betre rabattordningane for riksvegferjene. Me har altså kome eit stykke på veg i 2006, og Regjeringa har vist ei retning. Målet er å kome eit langt stykke vidare i statsbudsjettet for 2007.

Øyvind Halleraker (H) [12:48:39]: Jeg takker for svaret.

Bondevik IIs oppfølging av egen nasjonal transportplan er rimelig godt ivaretatt. Det var også Bondevik IIs egen oppfølging av Sem-erklæringen. Imidlertid er de rød-grønnes oppfølging sterkt mangelfull. Og når man nevner tre uker, tror jeg at jeg må få gjøre statsråden oppmerksom på at man har hatt over et år på å forberede seg på de lovnadene som dette flertallet gikk inn for i NTP. Mitt spørsmål er om etterslepet vil bli tatt inn.

Troverdighet i politikken er viktig. Vi tok belastningen med å stå på en ansvarlig linje i forhold til NTP i hele valgkampen, så jeg må få lov til å gjenta spørsmålet: Kan samferdselsministeren love at flertallsregjeringen vil følge opp sine egne løfter på veg og jernbane?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:49:40]: For det første kan eg kome tilbake til ein diskusjon om Bondevik-regjeringas oppfølgingsgrad i forhold til handlingsplanen. For det andre låg det eit fleirtalsvedtak i Nasjonal transportplan som Bondevik-regjeringa ikkje følgde opp i forslag for 2006. Det vil eg berre nemne. For det tredje har Regjeringa til intensjon å oppfylle det som ligg i Soria Moria-erklæringa, og det som ligg på samferdsel. Og, som eg sa til den førre representanten som stilte spørsmål: Budsjettbehandlinga må nok skjje i andre fora enn i denne salen.

Øyvind Halleraker (H) [12:50:25]: Jeg takker igjen for svaret, men jeg er ikke mer beroliget med hensyn til om denne oppfølgingen kommer til å skje. Jeg synes at man her, iallfall når det gjelder Distrikts-Norge, må kunne si at man på mange måter var med og vant et valg på løfter man ikke oppfyller. Og jeg synes nok at statsrådets og Regjeringens oppfølging av egne løfter til de grader er mangelfull. Og: Mener statsråden at dette er egnet til å styrke Regjeringens troverdighet?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:51:06]: Regjeringa skal målast på sitt arbeid etter fire år, ikkje etter ein god månad. Eg har forventningar til at Regjeringa gjennom sitt gode arbeid skal innfri dei forventningane som folk har til oss. Både i byar og i distrikt i dette landet er forventningane store, og det er bra. Det er godt å ha utolmodige veljarar som pustar oss i nakken. Det er òg godt å ha stortingsrepresentantar som stiller spørsmål og slik sett pustar oss i nakken og syter for at me innfrir det me har lovt.

S p ø r s m å l 2 0

Borghild Tenden (V) [12:51:52]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I høst starter arbeidet med ny jernbanestasjon på Lysaker. Utfordringen med dette viktige knutepunktet er at glipen mellom perrong og tog er så stor at det skaper problemer for blant annet eldre, handikappede, barn og folk med barnevogner. For enkelte grupper kan det bli umulig å komme om bord. Ifølge Asker og Bærums Budstikke sier Jernbaneverket at det ikke er noe de kan gjøre.

Er statsråden enig med Jernbaneverket i dette?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:52:29]: Samferdselsdepartementet har i ulike sammenhenger understreket viktig det er at Jernbaneverket i sitt arbeid legg stor vekt på universell utforming, både ved planlegging og gjennomføring av tiltak på norske jernbanestasjoner. Departementet har bedt Jernbaneverket spesielt om å sjå på tilgjenge til stasjonar i kurve, og på nyanlegg for rullestolbrukarar og andre med nedsett funksjonsevne. Departementet har bedt om ei særskild utgreiing frå Jernbaneverket innan 1. desember 2005 om etaten sine planar for korleis prinsippet om universell utforming av stasjonar vil bli følgt opp i komande planperiode.

Eg har vidare bedt om at Jernbaneverket i samarbeid med NSB AS og Flytoget AS legg fram ei særskild vurdering både av moglegheiter for og konsekvensar av å endre planane for ombygging av Lysaker stasjon. Dersom det ikkje er mogleg å endre noko på planane for ombygginga av stasjonen, har eg bedt Jernbaneverket om å sjå på moglege tiltak for å bøte på ulempa dei reisande har ved av- og påstiging. Eg har spesielt bedt om at ei slik vurdering vert gjord i dialog med Statens jernbanetilsyn. Eg vil følge opp denne saka for å søkje å leggje til rette for best moglege løysingar for dei reisande på nye Lysaker stasjon.

Borghild Tenden (V) [12:53:51]: Jeg takker statsråden for svaret. Både et samlet storting og tidligere samferdselsminister Torild Skogsholm har gitt Jernbaneverket klare instruksjoner. 1. desember 2005 var også en D-dag for Bondevik II – det er helt riktig – når det gjaldt å sørge for tilgjengelighet, spesielt ved stasjoner med kurver og nyanlegg. Dette gjelder i høyeste grad Lysaker stasjon.

Kan statsråden love å følge opp dette og sikre god tilgjengelighet for alle ved Lysaker stasjon?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:54:30]: Lysaker stasjon har ei lang historie. Planlegginga starta i 1991, og det var regjeringa Bondevik som gjorde vedtak når det gjaldt gjennomføring.

I den korte tida eg har sete i statsrådsstolen, har eg alt hatt møte både med Jernbaneverket, med NSB, med Flytoget, med Bærum kommune og med dei funksjonshemma sine organisasjonar. Men det er klart at tida har gått, og at det kan vere vanskeleg no å starte planarbeid på nytt. Eg vil likevel vurdere saka i heile si breidd for å sjå på alle moglege løysingar, for å gjere dette så godt som mogleg for dei som har nedsett funksjonsevne. Då gjeld det altså å vurdere om ein skal gå inn i planprosessen, som eg ser er komplisert, eller om ein skal finne kompensierende løysingar som vil gjere det mogleg for dei med nedsett funksjonsevne å nytte nye Lysaker stasjon på ein god måte.

Borghild Tenden (V) [12:55:33]: Jeg takker igjen statsråden for svaret, og er selvsagt glad for de initiativene. Framdriften ved Lysaker stasjon er svært viktig, både i forhold til dobbeltsporet og i forhold til den videre utviklingen på Fornebu.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre tilgjengeligheten ved Lysaker stasjon, samtidig som målsettingen om åpning i 2009 fortsatt står ved lag?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:56:02]: Representanten set no fokus på det som er den store utfordringa. Så lenge ein skal ha ein stasjon i kurve, vil det vere store utfordringar knytte til å gje eit godt svar på tilgjenge.

Men det går an å leggje inn tiltak, og eg veit at Jernbaneverket arbeider med dette. Det går på monitorar for overvaking av vognsidene, det går på å sjå på brei plattformkant med taktile platar, det går på trygginglinje med lys ein meter frå spor, varme i plattform, ledelinje – som ein jobbar med i lag med Norges Blindforbund – og sjølvsagt òg rekkverk og andre forskriftsmessige omsyn på ramper og trapper med handøparar. Det er òg vurdert eigne detektorar for å varsle togpersonalet om det skulle skje eit uhell og nokon dett ned mellom tog og perrong.

Presidenten: Vi går til spørsmål 31.

S p ø r s m å l 3 1

Presidenten: Dette spørsmålet, frå Harald T. Nesvik til helse- og omsorgsministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkomande.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:57:18]: Jeg skal stille et spørsmål til samferdselsministeren.

«Rullestolen Terrenge gir en del funksjonshemmede gode muligheter til å bevege seg i ellers vanskelig tilgjengelige landskap. For denne gruppen er det spesielt verdifullt å få mulighet til å bevege seg i friluftsområder og steder der en ikke kan ferdes i vanlig rullestol. Terrenge er nå klassifisert som motorsykkel og avgiftsbelagt slik at Rikstrygdeverket ikke lenger dekker utgiftene, men brukernes eneste mulighet er å velge mellom bil og Terrenge.

Vil statsråden bidra til at Vegdirektoratet omgjør klassifiseringen?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:58:02]: Representanten Nesvik omtalar Terrenge som rullestol. Ifølgje dei krava som ligg i trafikkreglane, er Terrenge både for lang, for brei og for tung til å kunne definerast som rullestol og har ikkje på noko tidspunkt vore klassifisert som rullestol.

Rullestol er ei innretning meint til bruk for rørslehemma. Hovudpoenget med dimensjonane til rullestolen er at denne skal erstatte brukarens gåfunksjon og gjere det lettare for brukaren å kome seg fram, ikkje berre på fortau, men også i butikkar, heisar og bygningar. Terrenge er, m.a. på grunn av si breidd, ikkje eigna til å passere gjennom standarddører for å kome inn i bygningar.

Dei krava som vert stilte til rullestolar i trafikkreglane, vart fastsette i 1998 i samråd med m.a. dei rørslehemma sine organisasjonar. Mellom anna Norges Handikapforbund og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon var med på dette arbeidet og var i all hovudsak einige i definisjonen av kva som skal kunne kallast ein rullestol. I samband med denne vurderinga vart også Terrenge særskilt vurdert.

Slik Terrenge no er konstruert, og med det regelverket som no finst, må han klassifiserast som motorsykkel. Arbeids- og sosialministeren har opplyst at det ikkje er automatikk mellom Vegdirektoratet si klassifisering av køyretøyet og kva for køyretøy Rikstrygdeverket faktisk dekkjer for brukarar. Desse spørsmåla er no til vurdering i Rikstrygdeverket, og endelege konklusjonar om kva som vil kunne dekkjast av utgifter, kan difor ikkje gjerast.

Ei løysing som vil kunne avklare spørsmåla knytte til Terrenge, er at produsenten gjer inngrep, slik at køyretøyet kan klassifiserast som motorreiskap. For å få til ei slik klassifisering må fabrikanten senke topphastigheita, slik at denne ikkje overstig 6 km/t. I dag har Terrenge ein toppfart på 9,8 km/t, etter det eg har fått opplyst.

For å følgje opp denne saka vil eg be Vegdirektoratet om å kontakte fabrikanten for å klargjere kva som må gjerast for å få Terrenge klassifisert som motorreiskap.

Om brukarorganisasjonane ikkje finn ei slik løysing akseptabel, vil eg gjerne ta eit møte med dei for å diskutere kva me i fellesskap kan gjere for å finne ei endå betre løysing. Desse løysingane vil kunne innebere endringar i fleire forskrifter, og dette må difor ta noko tid for å sikre ei forsvarleg sakshandsaming.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:00:32]: Jeg takker statsråden for et langt svar. Innholdet er jeg dessverre ikke fornøyd med, rett og slett fordi det her virker som om man prøver å finne begrunnelser for hvorfor man har det regelverket man har, i stedet for å prøve å gjøre noe med regelverket for å hjelpe brukerne.

Det er heller ikke riktig det som det hevdes her, at brukerorganisasjonene har vært enige i denne klassifiseringen. Da dette var ute på høring i 1996, hadde nemlig Norges Handikapforbund en egen høringsuttalelse som gikk i retning av at man bad om at man så på nettopp det som hadde med målene å gjøre, og hva som eventuelt kunne klassifiseres som rullestol. Men det blir meningsløst når man viser til dette med hastigheten. Det er jo nettopp en av fordelene med denne spesielle rullestolen fordi man skal bevege seg over distanser og over tid før man kommer til det terrenget der man ønsker å bruke den. Jeg håper at statsråden kan utfylle sitt eget svar på en mer positiv måte og si at: Ja, dette vil vi gjøre noe med.

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:01:40]: Statsråden må halde seg til regelverket. I trafikkreglane § 1 bokstav l er det definert kva som er kravet til dimensjonar for å verte klassifisert som rullestol, og det er ganske vesentleg i dette biletet: Lengd ikkje over 180 cm, breidd ikkje over 80 cm og eigenvekt ikkje over 250 kg er dei reglane som gjeld i Noreg i dag.

Køyretøyet Terrenge har ei eigenvekt på 270 kg, er 2 m langt og 112 cm breitt. Terrenge er etter dette ikkje ein rullestol, og er ergo underlagt dei reglane som ligg i trafikkreglane våre.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:02:24]: Her viser statsråden nok en gang en særdeles passiv holdning. Det er ikke for å opplyse statsråden, men det er jo selvfølgelig slik at hvis man er uenig i regelverket som ligger der, er det faktisk statsråden og Stortinget i neste omgang som kan endre det. Hvis statsråden ønsker å gjøre noe med denne saken, kan hun faktisk gjøre det. Her står det på viljen.

Utfordringen min til statsråden er at man her prøver å være imøtekommende, slik at denne gruppen kommer seg ut i naturen – som også har vært en uttalt målsetting fra et samlet storting i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 40 for 2002–2003 Nedbygging av funksjonshemmende barrierer. Og så foretar statsråden, etter undertegnede mening, nærmest et krumspring for å prøve å komme seg unna det faktum at statsråden kan endre regelverket. Jeg håper statsråden her vil gi inntrykk av at man nå vil se på regelverket for å hjelpe disse brukerne til en skikkelig hverdag.

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:03:29]: Eg trur ikkje representanten heilt har høyrte etter kva statsråden sa. Eg sa at eg vil gå inn i regelverket, og at det kanskje vil ta litt tid å få endra forskriftene for at dette skal bli mogleg. Ein må setje ned hastigheita. Vegdirektoratet har ikkje heimel i dag til å fråvike definisjonane, ergo må statsråden gripe inn. Det sa eg i mitt første svar at eg vil gjere. I lag

med organisasjonane vil me gå inn i saka og eventuelt endre forskriftene. Då synest eg med respekt å melde at representanten kanskje ikkje heilt responderte på det svaret som eg gav på første spørsmål.

Presidenten: Vi går då tilbake til spørsmål 21.

S p ø r s m å l 2 1

Odd Einar Dørum (V) [13:04:25]: Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet til kunnskapsministeren:

«Byrådet i Oslo har bebudet en søknad om forsøk med to obligatoriske fremmedspråk i grunnskolen i Oslo.

Vil statsråden være innstilt på å tillate et slikt forsøk?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:04:42]: Etter forsøkshjemmelen i opplæringsloven § 1-4 kan departementet etter søknad fra kommunen gi tillatelse til at opplæringsloven eller tilhørende forskrifter blir fraveket i forbindelse med tidsavgrensede pedagogiske eller organisatoriske forsøk. Forsøkshjemmelen gjelder etter sin ordlyd i forhold til alle bestemmelsene i opplæringsloven og alle forskriftene gitt med hjemmel i loven. Departementet har lagt til grunn at det må settes opp noen grenser for hva som er akseptabelt når det gjelder forsøk som berører enkeltindividens rettigheter og plikter.

I praksis er det blitt lagt til grunn at det ikke kan gjøres inngrep i den grunnleggende plikten og retten til gratis grunnskoleopplæring eller retten til spesialundervisning. I visse tilfeller har man likevel funnet det akseptabelt med forsøk, men da under forutsetning av at det foreligger samtykke fra den enkelte elev/foresatte som inngår i forsøket. Dette gjelder f.eks. forsøk der det fritas fra kravet om karakterer på ungdomstrinnet. Man har generelt også stilt krav om at det foreligger bred enighet om forsøket lokalt før det innvilges.

For at forsøk skal kunne innvilges, kreves det også at det må dreie seg om reelle forsøk. Hensikten må være å finne ut om man kan finne fram til en bedre ordning, og at erfaringene kan gi grunnlag for å vurdere endringer i regelverket. Det er således ikke tilstrekkelig at man lokalt ikke synes at regelverket er hensiktsmessig. Innvilgede forsøk må evalueres.

Jeg finner det ikke riktig å foregripe behandlingen av en eventuell forsøkssøknad fra Stortingets talerstol. Skulle kommunen sende en slik søknad, er fylkesmannen i første omgang rette adressat for søknaden, da hjemmelen for å innvilge forsøk er delegert til dette embetet.

C a r l I . H a g e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Odd Einar Dørum (V) [13:06:19]: Slik statsråden kommenterer det, er det ikke noe formelt som er til hinder for forsøk. Forsøket må være reelt, og det må handle om reelle forhold. Et slikt forsøk som har vært drøftet i Oslo, handler om Oslo-skolen, som er spesiell og spennende i den forstand at Oslo-skolen har 35 pst. elever med minoritetsbakgrunn. Det er ikke noe annet sted i Norge som er

i en slik situasjon. Det skjer veldig mye bra i den skolen – mye av det kan mange være stolte av, både lærere, foreldre og elever. Det forsøket jeg spør om nå, har en viss interesse fordi det også berører muligheten til en integreringspolitisk sammenheng, ved å si f.eks. at det andre fremmedspråket ikke trenger å være tysk, spansk eller fransk, det kan være arabisk eller urdu. Ved å uttrykke seg på den måten sier man rett ut til dem som går i skolen, at deres ressurser er viktige. Når jeg tillater meg å stille spørsmålet, er det fordi jeg oppfatter at kunnskapsministeren er for å anerkjenne kunnskap på bred basis, for å se folk på bred basis og å gjøre dem stolte av det de står for. Det var derfor jeg formulerte meg på den måten jeg gjorde.

Statsråd Øystein Djupedal [13:07:27]: Jeg skal ikke foregripe en søknad fra Oslo. Den vil bli behandlet av fylkesmannen. Oslo kommune står selvfølgelig helt fritt til å formulere en søknad som de finner hensiktsmessig. Hvis jeg forstod representanten Dørum rett nå, mente han også at det skulle være mulig å ha andre språk enn de fire som spesifikt er omtalt. Dette er – så langt jeg er i stand til å huske på stående fot – allerede tillatt, slik at man ikke må ha forsøkshjemmel for det. Men, som sagt, det må være opp til Oslo kommune å sende en søknad til fylkesmannen, og derfor vil jeg ikke gå ytterligere inn i dette nå. Det vil være uriktig i forhold til den formelle saksbehandling i en slik sak.

Odd Einar Dørum (V) [13:08:06]: Jeg har respekt for at statsråden velger en linje hvor han vil avvente en søknad, og at den skal behandles reelt og åpent.

Jeg er klar over at man kan gå inn på andre språk. Essensen i dette forsøket som det er bebudet at det vil bli søkt om, og som har støtte av et politisk flertall i Oslo, er at man vil ha to obligatoriske fremmedspråk, nettopp for å bedre situasjonen både undervisningsmessig og for dem det gjelder. Men jeg takker statsråden for at han har stilt seg slik at han på reelt grunnlag kan være åpen for å vurdere dette, og ikke har forskuttert en løsning. Det ser jeg på som et positivt signal.

Statsråd Øystein Djupedal [13:08:46]: I det jeg sier nå, er det vel ingen politiske signaler, annet enn at det finnes formelle prosedyrer som må følges hvis man ønsker forsøk i norsk skole. Det er klart disse prosedyrene er der for at det skal være mulig for en kommune å søke, og derfor ville det være uriktig av meg å forskuttere noe som helst av dette, all den tid, etter det jeg forstår på representanten, det vil komme en søknad fra Oslo kommune til fylkesmannen. Fylkesmannen vil da være det rette embetet til å behandle søknaden i tråd med det regelverket vi har. Så i dette ligger det ikke noe annet enn at vi selvfølgelig følger de prosedyrer som gjelder for denne type forsøkssøknader.

S p ø r s m å l 2 2

Ine Marie Eriksen (H) [13:09:34]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«I Vårt Land 24. oktober presenteres en rapport fra IFO-instituttet i Tyskland. Rapporten bygger på TIMSS-undersøkelsen fra 2004, og trekker også inn OECD-rapporten «Education at a glance» fra 2005. En av hovedkonklusjonene fra IFO-instituttet er at det ikke eksisterer noen sammenheng mellom antallet elever i en klasse og læringsutbyttet deres. Kunnskapsministeren avviser disse funnene kontant.

Hvilket forskningsmessig belegg har statsråden for å avvise disse forskningsresultatene?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:10:14]: Jeg er veldig opptatt av kvaliteten i norsk skole. Derfor ønsker jeg en diskusjon om hva som kan gjøre skolen bedre. Hvordan kan vi forbedre elevenes faglige læringsutbytte, og hvordan kan vi utvikle basisferdighetene til elevene bedre enn det vi gjør i dag? Alle vet at dette bare kan oppnås gjennom en samlet innsats med bruk av flere virkemidler som bidrar i samme retning. Ett av de viktigste virkemidlene er kompetanseheving for lærerne – et tiltak som det er tverrpolitisk enighet om i Norge, og som vi er godt i gang med.

I tillegg mener jeg det er viktig hvor store elevgrupper den enkelte lærer har ansvar for. Alle som har vært i skolen, vet at det er lettere å holde ro i en gruppe på 15 elever enn i en på 30 elever. Alle vet også at det er viktig at læreren har tid til å gi hver enkelt elev oppmerksomhet, noe som selvfølgelig er lettere når det er færre elever.

Når det gjelder rapporten fra IFO-instituttet i Tyskland, er det viktig å presisere noen forhold. For det første er det feil det spørsmålsstilleren hevder, at den konkluderer med at det ikke er noen sammenheng mellom antallet elever i en klasse og læringsutbyttet deres. Tvert imot viser den en slik sammenheng for de yngste og de svakest elevene. Videre er det viktig å være klar over at selv om en forskningsrapport ikke påviser en slik sammenheng, betyr ikke det nødvendigvis at det ikke finnes noen sammenheng. Den type forskning det her er snakk om, er vanskelig, med store metodiske problemer. Derfor er det viktig å bruke forskningen kritisk og ikke legge for stor vekt på en enkelt undersøkelse. I dette konkrete tilfellet er det viktig for meg at rapporten bare måler faglig læringsutbytte og ikke andre forhold som kan ha betydning. Derfor vil jeg ta med meg rapporten fra IFO-instituttet i det videre arbeidet for å forbedre norsk skole, men ikke tillegge den større vekt enn det den enkelte rapport faktisk fortjener.

Ine Marie Eriksen (H) [13:11:56]: Jeg registrerer at statsråden ikke har noe forskningsmessig grunnlag for å avvise funn i rapporten, og jeg synes det er hyggelig at han nå vurderer å ta rapporten med seg i det videre arbeidet.

Kunnskap i skolen forutsetter kunnskap om skolen. Det som har overrasket meg litt i flere sammenhenger etter at statsråden tiltrådte, er at han som kunnskaps- og forskningsminister avviser forskning som sådan, svært ofte fordi konklusjonene i forskningen ikke samsvarer

med det Regjeringen står for politisk, nærmere bestemt uttrykt gjennom regjeringserklæringen.

Vi hadde en tilsvarende situasjon i Tabloid den 14. november. Da spurte reporteren: Tror du ikke på forskningen om barnehager og barn? Da svarte Øystein Djupedal: Nei, jeg kjenner ikke til denne forskningen overhodet, og jeg tror ikke noe på det!

Er statsråden enig i at det er viktig å være åpen for alle typer kunnskap og alle typer forskning for å skape en bedre skole?

Statsråd Øystein Djupedal [13:12:55]: Den siste forskningsundersøkelsen som det her vises til, er en forskningsrapport knyttet til barneoppdragelse i USA, og knyttet til en del spesifikt amerikanske forhold som ikke er parallelt overførbare til norsk barneoppdragelse. Det tror jeg alle vil være enig i. Det betyr ikke at man avviser forskningen som sådan, men man avviser forskningens relevans for det denne debatten dreier seg om, nemlig om barnehager og barneoppdragelse.

Denne rapporten vi her diskuterer – rapporten fra IFO-instituttet i Tyskland – er en rapport av mange, og en forskningsrapport som vi selvfølgelig vil ta med oss, i likhet med mange andre forskningsrapporter. Denne forskningsrapporten har noen metodiske svakheter som jeg har påpekt. Det betyr at konklusjonen ikke er så entydig som Ine Marie Eriksen later som her i dette spørsmålet. Det betyr at dette og mange andre forskningsresultater er viktig for å forbedre læringsutbyttet i norsk skole. Og la meg si at dette er jo det vi er enig om, det er det som er utgangspunktet for meg som kunnskapsminister og jeg håper også for opposisjonen, nemlig at vi skal skape et bedre læringsmiljø i klassen slik at barna våre lærer mer, og at lærerne blir bedre i stand til å ivareta hver enkelt elev. Dette er et viktig utgangspunkt, nemlig at lærerne skal ha muligheten til å ivareta hver enkelt elev.

Ine Marie Eriksen (H) [13:14:07]: Mitt hovedanliggende her er ikke å diskutere innholdet i rapporten. Mitt hovedanliggende er at statsråden uten videre avviser forskningsfunn fordi han ikke liker det politiske innholdet i dem. Det er en utvikling jeg vil advare mot.

Jeg vil samtidig benytte anledningen til å spørre hvilket forskningsmessig belegg statsråden har for å gå inn for å fjerne det obligatoriske andre fremmedspråket. I en debatt på NRK Frokost-TV den 8. november fortalte statsråden at frafallet i valgfag som språk var alarmerende, at to tredjedeler falt fra, og at løsningen da ikke var å gjøre faget obligatorisk. Senere på dagen holdt statsråden et foredrag hos Arbeiderpartiet i Folkets Hus, og ifølge referatet i Aftenposten dagen etter sa statsråden at det ikke er noe poeng å gjøre faget obligatorisk, fordi vi ikke har noe frafall i faget. Hvilket av de to grunnlagene baserer statsråden sin avgjørelse på?

Statsråd Øystein Djupedal [13:15:04]: Jeg husker ikke disse sitatene, og man må ta alle journalistiske referater med en klype salt.

(Statsråd Djupedal)

Det som er riktig, er at vi i dagens skole har et betydelig frafall fra fremmedspråk. For noen av disse språkfagene vedkommende er dette så mye som 2/3, for noen mindre enn det. Det gjelder både tysk og fransk. Vårt utgangspunkt er at vi ønsker å lage et spennende fremmedspråk i skolen som mange elever ønsker. Det skal være et kvalifiserende fremmedspråk med en ny type pedagogikk og en praktisk tilnærming som gjør at elevene faktisk får den kunnskapen som gjør at man kan beherske språket. Dette er veldig verdifullt for den enkelte, dette er veldig verdifullt for skolen, og dette er veldig verdifullt for samfunnet vårt.

Det som skiller oss fra den foregående regjering, er at vi ønsker å gi elevene en noe større grad av valgfrihet, slik at noen elever kan velge fordypning i engelsk, fordypning i norsk eller fordypning i samisk.

Jeg har hele tiden vært forbauset over at Høyre er det partiet som nå tar kampen opp mot valgfrihet i skolen innenfor kvalifiserende alternativ. Det må være Høyres valg. Vi er enige om at vi skal ha et godt språkfag i skolen som alternativ til et annet språkfag.

Spørsmål 23

Trine Skei Grande (V) [13:16:20]: Jeg vil gjerne stille kunnskapsministeren følgende spørsmål:

«Kunnskapsløftet ble vedtatt av et samlet storting våren 2005. Utviklingen av læreplaner har pågått over lengre tid, og det foreligger godkjente planer for en lang rekke fag. Norske lærere, elever og læremiddelutviklere har lenge forberedt seg på at Kunnskapsløftet skal implementeres etter planen fra og med skoleåret 2006.

Kan statsråden bekrefte at vedtatte læreplaner ikke blir endret, og at tidsplanen for ikke-vedtatte planer blir overholdt, og hvis ikke, hvilke følger vil det ha for reformens implementeringsplan?»

Statsråd Øystein Djupedal [13:16:58]: De gjennomgående læreplanene for grunnskolen og videregående opplæring er fastsatt. Mitt inntrykk er at disse læreplanene er godt mottatt av fagmiljøene, og kompetanseutviklingen er godt i gang i kommuner og fylkeskommuner. Jeg ser derfor ingen grunn til å foreta endringer i disse læreplanene.

Som følge av beslutningen om at annet fremmedspråk ikke skal være obligatorisk i ungdomsskolen, vil jeg vurdere behovet for å endre fag- og timefordeling og justere læreplanen for dem som først starter med annet fremmedspråk i videregående opplæring. Dette arbeidet vil imidlertid ikke få konsekvenser for innføringen av Kunnskapsløftet.

Jeg er også opptatt av at elever og læringer skal få utvikle en bredere basiskompetanse. Jeg vil derfor tydeliggjøre skolens og lærebedriftenes ansvar for å utvikle elevenes sosiale kompetanse, læringsstrategier og motivasjon i en ny del II av læreplanverket som fastlegger prinsipper og rammer for opplæringen. Denne nye delen vil gjelde for alle nivåer i grunnopplæringen og inkludere lærings-

plakaten. Jeg tar sikte på å sende en del II av læreplanverket på høring våren 2006 og fastsette den endelig før skolestart 2006–2007.

Læreplanene for programfagene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene på Vg1 har nettopp vært på høring. Jeg er kjent med at det har kommet en del kritiske uttalelser til noen av disse læreplanene. Samarbeidsrådet for yrkesopplæring, SRY, hevder at læreplanene for yrkesfagene vil kunne bli ferdig i god tid dersom arbeidslivets parter blir hørt i bearbeidingsfasen. Jeg tar det som en selvfølge at Utdanningsdirektoratet vil vurdere uttalelsene nøye for å sikre best mulig kvalitet i læreplanene.

For å vurdere framdriften i Kunnskapsløftet hadde jeg møter med alle de aktuelle organisasjoner den 8. november. Alle organisasjonene er svært positive til hovedlinjene i Kunnskapsløftet, men noen er uenig i tidspunktet for innføring av nye læreplaner i videregående opplæring. Elevorganisasjonen og to av lærerorganisasjonene mener at forberedelsene ikke er kommet langt nok til å kunne starte Kunnskapsløftet i videregående opplæring fra høsten 2006. KS, fylkeskommunene og partene i arbeidslivet, derimot, mener at forberedelsene er godt i gang, og at en utsettelse vil virke svært demotiverende.

Jeg vurderer det slik at forberedelsene til reformen er i rute både sentralt og i den enkelte kommune og fylkeskommune. Det er derfor ingen grunn til å fravike den tidsplan som Stortinget tidligere har sluttet seg til.

Trine Skei Grande (V) [13:19:20]: Jeg takker for svaret fra ministeren.

Jeg oppsummerer det slik at det bare er knyttet til annet fremmedspråk at denne regjeringa vil foreta endringer, og at man har den samme framdriftsplanen som Bondevik II-regjeringa hadde.

Det betyr et «go» for dem som produserer læremidler, og må også bety et «go» for dem som holder på med implementering av læreplaner.

Det jeg lurer på, er om statsråden vil ha en dialog ikke bare med organisasjonene i skolen, men også med dem som står for produksjon av læremidler, for å sørge for at de også har trygghet for hvilken framdrift de kan ha på lærebokproduksjonen.

Statsråd Øystein Djupedal [13:19:58]: På møtet den 8. november hadde jeg også møte med Forleggerforeningen. Forleggerforeningen er veldig entydig på at den ønsker en oppstart høsten 2006, også av hensyn til den produksjon av lærebøker som allerede er i gang.

Vi vil gjøre det vi kan fra departementets og fra fylkeskommunenes side i tiden framover for at informasjonen om Kunnskapsløftet skal komme ut til foreldre og elever, slik at man gjør gode og trygge valg. Så vil noen av disse prosessene nødvendigvis ta noe tid – de har pågått over noe tid. Det vil bety at vi skal gjøre det vi kan for at utrygghet og usikkerhet skal fjernes. Det betyr også at vi må samarbeide både med Stortinget og fylkeskommunen for at dette skal lykkes. Kunnskapsløftet er en stor og omfattende reform, og forankringen i Stortinget er dyp. Dette vil – forhåpentligvis – bli et betydelig kunnskapsløft for

norsk skole. Det skal i hvert fall denne regjeringen gjøre det den kan for å sørge for, i samarbeid med Stortinget.

Trine Skei Grande (V) [13:20:59]: Det er betryggende så lenge statsråden forholder seg til den framdriftsplanen den forrige regjeringa hadde.

S p ø r s m å l 2 4

Martin Engeset (H) [13:21:27]: Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«Arbeids- og sosialministeren har i brev til Stortinget uttrykt at han vil ha bred og nær kontakt med alle arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. I Dagens Næringsliv 11. november 2005 fremkommer det at Regjeringen har lekket det omstridte høringsforslaget om ny arbeidsmiljølov til LO før den gav det til andre organisasjoner. Statsråden innrømmer selv lekkasjen.

Mener statsråden at denne typen selektive lekkasjer til en av partene er tillitvekkende, og vil statsråden beklage det inntrufne?»

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:22:13]: Det er riktig at Regjeringen er opptatt av å ha et bredt og nært forhold til partene i arbeidslivet. Dette er viktig på mange områder, både for å bidra til et arbeidsliv der folk trives og utvikles, og dermed også til et effektivt arbeidsliv, og for å fremme et mest mulig inkluderende arbeidsliv.

Vi har som kjent lagt fram forslag til endringer i den arbeidsmiljøloven det forrige storting vedtok. I forbindelse med dette arbeidet inviterte vi de største arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene til et møte hvor et utkast til endringer ble presentert. I den avisartikkelen det refereres til, går det fram at jeg mener at det var uheldig at LO fikk utlevert materialet før dette møtet.

Det skulle ikke ha skjedd; vår intensjon er naturligvis å følge de prosedyrer og spilleregler som finnes i forholdet mellom myndighetene og partene.

Vi ønsker et fortsatt nært og tillitsfullt forhold til partene i arbeidslivet, og jeg har sterk tro på at vi kommer til å få til det.

Martin Engeset (H) [13:23:23]: Jeg takker statsråden for svaret. Det som gjorde denne episoden spesielt kjedelig og ekstra alvorlig, var jo det faktum at bare dager før dette fant sted, hadde statsråden uttrykt skriftlig til Høyres stortingsgruppe i et svarbrev på et spørsmål vi stilte, at man ønsket bred og nær kontakt med alle arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Dette trepartssamarbeidet mellom partene i arbeidslivet – myndighetene, arbeidstakerne og arbeidsgiverne – bygger jo på en grunnleggende tillit og respekt partene imellom. Ser ikke statsråden at lekkasjer av denne typen kan bidra til å svekke dette samarbeidet, ødelegge for dette samarbeidet og ødelegge tilliten mellom partene?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:24:14]: Jo, og derfor undervurderer jeg overhodet ikke denne saken. Jeg har også gjort det veldig klart i mitt departement at slikt

skal ikke skje, og det må ikke skje igjen. Og nettopp fordi jeg tar det så alvorlig, har jeg også i forkant av den artikkelen som stod i Dagens Næringsliv, hatt et møte med Finn Bergesen i NHO, der jeg sa det samme, at slik skal det ikke være. Når vi både sier og mener at vi skal ha et nært og ordentlig og skikkelig forhold til alle partene i arbeidslivet, må det skje på den basis at partene ikke opplever en situasjon som dette. Dette var et arbeidsuhell, og det skal ikke gjenta seg.

Martin Engeset (H) [13:25:04]: Jeg takker for det svaret. Jeg vil da avslutningsvis bare følge opp med å uttrykke at fra Stortingets side vil vi nok følge med som en smed for å påse at Regjeringens kontakt med partene i arbeidslivet bygger på likeverdighet og respekt for alle parter, og at det ikke skal eksistere noen spesialordninger for én av partene. Jeg oppfatter statsråden dit hen ut fra svar han nå har gitt, at det ikke kommer på tale i fremtiden å ha noen spesialordning for LO som ikke de andre partene i arbeidslivet er omfattet av.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:25:39]: Jeg føler meg helt trygg på at Stortinget kommer til å passe på som en smed. Det skulle bare mangle, og det må vi med glede finne oss i.

Jeg synes jo at spøreren nå legger ord i min munn som jeg ikke har brukt. Vi skal ha et faglig politisk samarbeid mellom Arbeiderpartiet og LO, og det er vel kjent at vi har det. Men det som har skjedd i denne saken, er jo at LO har fått utdelt et utkast til lovtekst som de andre organisasjonene ikke fikk. Det ligger langt utenfor et faglig politisk samarbeid, og det er det jeg er presis på: Den type samarbeid med de ulike organisasjonene skal vi ikke ha noe av. Når vi inviterer til et høringsmøte med organisasjonene om en lovtekst, må det selvfølgelig være slik at alle organisasjonene har lik tilgang til den lovteksten. Men det betyr ikke at jeg herved avviker det faglig politiske samarbeidet mellom Arbeiderpartiet og LO.

S p ø r s m å l 2 5

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:26:48]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Ifølge underdirektør Sissel Kofoed i Justisdepartementet skal man ha hatt en praksis tidlig på 1990-tallet om bruk av benådning for å få redusert soningskøen.

Mener statsråden at en slik praksis var akseptabel, og vil statsråden forsikre Stortinget om at en slik praksis ikke gjeninnføres?»

Statsråd Knut Storberget [13:27:14]: Jeg oppfatter det slik at bakgrunnen for dette spørsmålet er et innslag i NRK-Dagsnytt hvor departementet var bedt om å kommentere svingninger i antall innvilgede benådningssøknader på 1990-tallet. I den forbindelse bad NRK spesielt om en forklaring på hvorfor et høyt antall personer fikk innvilget benådning i 1992, 1993 og 1994.

Jeg finner grunn til å understreke at vanlig benådningssakspraksis ble fulgt også tidlig på 1990-tallet, men at den be-

tydelige soningsrestansen man da hadde, førte til at flere personer kvalifiserte til å få innvilget benådning. Det var spesielt tidsmomentet, lang tid mellom domfellelse og soning, som var årsak til at flere ble benådet enn normalt. Dette fikk særlig utslag i forhold til personer som var idømt korte og ubetingede fengselsstraffer for mindre alvorlige forhold, og som ikke ble prioritert i forhold til rask innkalling til soning. Flere ble også innvilget benådning på grunn av omstendigheter som hadde inntruffet mens de stod i soningskø, f.eks. alvorlig sykdom eller spesielt positiv utvikling. Som justisminister har jeg forståelse for at en slik praksis ble fulgt i situasjoner hvor tidsmomentet ikke kunne legges den domfelte til last.

Stortinget var informert om ovennevnte situasjon gjennom den innberetning om antall benådningssøknader, innvilgelser og avslag som rutinemessig sendes til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite hvert halvår. Sammen med statistikken fikk også kontroll- og konstitusjonskomiteen oversendt samtlige statsrådsforedrag for gjennomsyn.

I Innst. S. nr. 107 for 1993–1994 fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite, som ble avgitt i forbindelse med behandlingen av regjeringsprotokollene for tidsrommet 1. juli 1992 til 30. juni 1993, ble temaet soningsrestanser og benådning spesielt omtalt. I den forbindelse ble det fra komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet uttrykt en bekymring for at lang tid mellom domfellelse og soning ble brukt som grunnlag for å innvilge benådning. Det ble imidlertid vist forståelse for at:

«Det å bli innkalt til en soning mange år etter domfellelsen hvis den domfelte i mellomtiden har skikket seg vel og kommet på fote familie- og arbeidsmessig vil kunne være nedbrytende både for den enkelte, familien og samfunnet.»

Ingen av disse medlemmene gav signaler om at Justisdepartementet burde legge om sin benådningspraksis, men bad i stedet departementet om å forsterke innsatsen og arbeidet med å redusere soningskøene, slik at ventetid fra soning normalt bortfaller som tema i benådningssaker.

Antall saker hvor benådning ble innvilget for ubetinget fengselsstraff, var på ca. 45 i 2004, og ligger på ca. 11 hitil i 2005. Disse tallene ligger under gjennomsnittet for antall innvilgede søknader om benådning for ubetinget fengselsstraff fra 1995 og fram til i dag. Dagens soningsrestanse på ca. 2 350 dommer ligger betydelig under soningsrestansen tidlig på 1990-tallet. Skulle soningsrestansen igjen vokse betydelig, kan det ikke utelukkes at det kan ha innvirkning på antall personer som blir benådet for ubetinget fengsel.

Som justisminister vil jeg derfor legge stor vekt på tiltak som er egnet til å redusere soningsrestansen, nettopp fordi en betydelig soningskø har utilsiktede virkninger på mange områder i straffesaksavviklingen, ikke bare på behandling av benådningssaker.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:30:23]: Jeg takker statsråden for et fyldig og godt svar, som i utgangspunktet går opp en grense og viser at man har hatt en god dialog

med Stortinget underveis. Det høres fornuftig ut. Samtidig tror jeg at det må være en utfordring i forhold til et benådningsregime at man har aksept fra samfunnet og at folk flest oppfatter dette som rettferdig – ikke minst er det vel et tankekors at det kan bli oppfattet som en overprøving av domstolen som faktisk har besluttet en fengselsstraff.

En annen ting som statsråden i sin forrige karriere som stortingsrepresentant var opptatt av, er alternative løsninger som amnesti, hjemmesoning og soningsrabatt. Ikke minst i første halvår av 2005 var det slik at over 7 000 innsatte slapp ut før tiden. Er ikke da statsråden bekymret for denne utviklingen, og er ikke statsråden videre betenkt over hvordan det kan bli oppfattet av andre lovlidige borgere når folk som har begått kriminalitet av ulik grad av grovhet, allikevel honoreres med en rabatt i forhold til den soningen de faktisk er idømt?

Statsråd Knut Storberget [13:31:27]: Det hersker ingen tvil om at både Regjeringa og undertegnede er svært bekymret for utviklingen av soningskøen. Det ble det, som spørteren riktig påpekte, også sterkt fokusert på da vi var i opposisjon. I posisjon ser vi det som en av hovedoppgavene for Regjeringa nettopp å avvikle soningskøen. Det er et ambisiøst mål, og det er nettopp fordi vi mener at reaksjon er det som skal bidra til å få redusert kriminaliteten og få folk på rett kjøl og på et annet spor enn det kriminelle. Det at lang tid i kø bidrar til at man får benådning – man må ha andre virkemidler for å redusere køen, som spørteren også er inne på – er etter min mening utilsiktede virkninger og også på sikt helt uønskede virkninger. Jeg er likevel glad for at bl.a. Fremskrittspartiet tidligere har tatt til orde for at det er en belastning for domfelte å stå lang tid i soningskø, og det bør få innvirkning. I så måte er ikke det noen overprøving av domstolene.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:32:38]: Jeg takker igjen for svaret fra statsråden. Men ligger ikke da hovedutfordringen i antall soningsplasser? Vil ikke det være det primære? Hvis det er slik at vi ønsker et samsvar mellom de dommene som domstolene faktisk har besluttet, og kravene til gjennomføringen og det verktøyet som stilles til rådighet gjennom soningsplasser, og det er et misforhold mellom de to, må hovedutfordringen ligge i å øke antall soningsplasser, ikke i å finne på kreative løsninger for på en måte å omgå det som er hovedproblemet, nemlig å få gjennomført straffesaksjonen i henhold til domstolens beslutning.

I så måte er det fristende å utfordre statsråden med hensyn til det han har sagt om prøveløslatelse. Vi hadde en rapport tidligere i år som viser at altfor mange, ifølge statsråden, har fått innvilget dette. Statsråden var skeptisk til omfanget, og ble utfordret på om han ønsket å gjøre noe med det. Han sa den gang at han ville avvente. Men det er jo et faktum at ordningen med framskutt prøveløslatelse ble innført av den forrige regjeringen med støtte fra Arbeiderpartiet. Hvis statsråden er skeptisk til dette, vil han da foreslå å avvikle det?

Statsråd Knut Storberget [13:33:41]: Ja, det er jo slik at når man står i en situasjon med såpass mange domfelte i kø, da har man problemer i forhold til lang ventetid. Jeg må få lov til å gjenta at heldigvis har også Fremskrittspartiet, fornuftig nok, sett problemet med at særlig yngre mennesker som blir domfelt, som står mange år i soningskø, som skikker seg godt og er i arbeid, vil få ødelagt mye av sin rehabilitering hvis de på et så sent tidspunkt blir innkalt til soning. Her er det på mange måter om å gjøre å ha flere tanker i hodet på én gang. Jeg mener jo at Regjeringa i veldig stor grad tar tak i denne utfordringen, bl.a. ved den tilleggsproposisjonen som også spørteren skal få lov til å være med og behandle. Jeg håper at Fremskrittspartiet kan bidra med sin støtte når Regjeringa nå bl.a. foreslår å etablere 45 nye soningsplasser, og når man også foreslår byggestart for fengselet i Halden til neste år, noe som vil bidra til at vi nettopp tar grep i forhold til antall soningsplasser.

Så er det også viktig for Regjeringa å peke på – der har vi også hatt bred politisk støtte – at vi må kunne tenke andre typer reaksjoner enn fengselsstraff, særlig overfor yngre lovbrytere.

S p ø r s m å l 2 6

Svein Flåtten (H) [13:35:04]: Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Grensekontrollen med reisende til/fra non-Schengen ved Sandefjord Lufthavn Torp har en svært svak politibemannning sammenlignet med f.eks. Oslo Lufthavn Gardermoen. Frekvensen av denne typen passasjerer har økt sterkt ved Torp, som i 2006 vil ha en halv million slike reisende. Den for lave bemanningen medfører forsinkelser og ekstrakostnader for flyselskapene og for passasjerene, og gjør lufthavnen mindre konkurransedyktig.

Hvilke tiltak ser statsråden for seg for å avhjelpe denne situasjonen, som nå raskt forverres?»

Statsråd Knut Storberget [13:35:39]: Jeg har forelagt spørsmålet for politidirektøren, som igjen har innhentet informasjon fra politimesteren i Vestfold.

Politimesteren i Vestfold opplyser at polititjenesten ved lufthavnen er organisert i en grensekontroll og utlendingsseksjon, som i dag har ti stillinger. Fra 1. januar 2006 utvides bemanningen med én stilling, til elleve stillinger.

For å sikre en tilfredsstillende trafikkavvikling er grensekontrollen organisert med to turnusskift på ukedager og ett skift på helgedager. Det er videre innført minimumsbemanning på fire tjenestemenn på alle skift, utenom ordinær dagtid. På dagtid bistår sivilt ansatte ved utlendingsforvaltningsgruppen med grensekontroll.

Sandefjord Lufthavn Torp har ved flere anledninger uttrykt bekymring for politiets kapasitet til å gjennomføre grensekontroll ved lufthavnen. Som det er redegjort for, har politimesteren i Vestfold iverksatt tiltak som skal sikre en tilfredsstillende grensekontroll. Politimesteren vil vurdere å overføre flere stillinger fra annen polititjeneste i

distriktet til lufthavnen dersom det måtte vise seg nødvendig.

Det har siden 2001 vært en sterk økning i antall reisende fra land som ikke er medlem av Schengen-avtalen, såkalt non-Schengen, ved Sandefjord Lufthavn Torp, som også spørteren påpeker. Økningen har vært fra ca. 147 000 reisende i 2001 til ca. 400 000 reisende i 2005. For 2006 er det forventet ca. 485 000 non-Schengen-reisende, noe som stiller økt krav til politiets tilstedeværelse på lufthavnen.

Når det gjelder de nye flyrutene fra non-Schengen som trådte i kraft 27. september 2005, opplyser politimesteren i Vestfold at kun ved få anledninger har politiets bemanning i grensekontrollen vært årsak til forsinkelser for flyselskaper og reisende.

Svein Flåtten (H) [13:37:22]: Jeg takker justisministeren for svaret. Det er for så vidt beroligende å høre at han har satt seg godt inn i saken og hatt gode lokale kontakter. De kontaktene har da fortalt ham at Vestfold er en veldig viktig yttergrense mot Schengen.

Jeg vil gjerne utvikle dette videre ved å spørre justisministeren om han vil fortsette å vurdere dette, fordi økningen her er større enn den er ved Oslo Lufthavn, og det er helt tydelig at det når det gjelder fordeling av bemanning er større ressurser ved Oslo Lufthavn enn det er i Vestfold. Jeg vet at i tillegg til problemer for de reisende er folk også engstelige for det sikkerhetsmessige aspektet.

Statsråd Knut Storberget [13:38:14]: Jeg vil gjerne forsikre representanten Flåtten om at politisk ledelse i Justisdepartementet selvfølgelig vil forfølge dette. Hele grensekontrollproblematikken er en utfordring for oss, i det ganske land faktisk, helt fra Russland-grensen og til Torp, men også langs den ganske kyst. Men den enorme veksten vi har hatt på Torp, bidrar til, som spørteren påpeker, at vi bør ha en økt oppmerksomhet på dette.

Da er det to elementer som vi må ha med oss, og som mitt første svar peker på. Det er Politidirektoratet og politimesterne som for så vidt forvalter ressursene som man får tildelt, og politimesteren ser på muligheten for omfordeling, som det ble påpekt. Men det er ikke til å legge skjul på at dette føyer seg inn i rekken av områder hvor vi mener at det faktisk er et behov for å styrke norsk politi, og da trenger vi flere midler inn i politiets driftsbudsjetter.

Svein Flåtten (H) [13:39:21]: Sandefjord Lufthavn Torp har organisert sitt eierskap på en annen måte enn f.eks. Oslo Lufthavn Gardermoen, ved at den er det som vi kan kalle delvis privat eid. Har det noen betydning for justisministerens vurdering av fordelingen av midler?

Statsråd Knut Storberget [13:39:45]: Jeg kan ikke se at det har nevneverdig betydning. Det å opprettholde en aktiv grensekontroll er viktig helt uavhengig av hvem som er operatører, enten det er på en flyplass eller andre steder. La det være helt klart. Mye av den samfunnsskadelige virksomheten som kan skje ved en dårlig grensekontroll,

skal stoppes, helt uavhengig av hvem som er driftsoperatører på en flyplass, eller hva det måtte være.

Så har jeg lyst til igjen å presisere at Regjeringen tar grep for å styrke politiet, i motsetning til den forrige regjeringen. Vi håper faktisk at nettopp slike sårbare områder kan bli tilgodesett med noe mer ressurser. I så måte håper jeg også på representanten Flåtens partis støtte.

S p ø r s m å l 2 7

Gunvald Ludvigsen (V) [13:40:44]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til justisministeren:

«Eg viser til arbeidet som er i gang med å etablere ein sivil redningshelikopterbase i Florø, Sogn og Fjordane.

Kva er status for arbeidet, og når i haust vil anbodet bli lyst ut?»

Statsråd Knut Storberget [13:41:07]: Stortinget gav i Innst. S. nr. 156 for 2001–2002 om redningshelikopter-tjenesten i framtida føring på at det skulle etableres en ny redningshelikopterbase i Florø. Driften av denne basen skulle settes ut på anbud. Bondevik II-regjeringa lyste ut en prekvalifisering i hele EØS-området, som første trinn i en anbudsprosess for utvelgelse av sivil operatør til driften av redningshelikopterbasen i Florø nå i oktober.

Regjeringa Stoltenberg II vil om kort tid foreta en avklaring i forhold til vidare framdrift vedrørende opprettelse av sivil redningshelikopterbase i Florø.

Gunvald Ludvigsen (V) [13:41:57]: Først vil eg takke for eit greitt svar.

Det er slik at etablering av den sivile redningshelikopterbasen i Florø krev god planlegging, ikkje minst ifrå dei lokale reguleringsstyresmaktene si side, i praksis Florø kommune. Det er derfor svært viktig at Justisdepartementet syter for at denne prosessen no blir sett fort i gang, at ein set ballen i spel, slik at nødvendig lokal planlegging kan utførast tidleg nok.

Eg vil tillate meg å stille følgjande tilleggsspørsmål: Vil justisministeren stadfeste at departementet vil leggje eit løp som sikrar at den sivile redningshelikopterbasen i Florø er i drift i løpet av 2007, slik Bondevik II-regjeringa la opp til?

Statsråd Knut Storberget [13:42:55]: Jeg tror jeg bare må gjenta siste del av mitt svar, om at dette er en sak som regjeringa Stoltenberg II om kort tid vil foreta en avklaring i forhold til. Det er altså ikke avklart hva slags prosess vi nå skal velge vidare.

Samtidig har jeg lyst til å si at Regjeringa har sittet i vel fem–seks uker – ukene går fort – og den forrige regjeringa hadde fire år på seg fra dette vedtaket ble fattet i Stortinget. Jeg ser at Gunvald Ludvigsen bærer Venstremerke på sitt jakkeslag, slik at han hadde gode kontakter inn i Justisdepartementet, vil jeg tro. Noe tid ber jeg om at også vår regjering får, i hvert fall noen uker, når den forrige regjeringa brukte såpass lang tid på å iverksette dette.

Det viktigste er at prekvalifiseringen ble satt i gang den 14. oktober i år. I så måte er prosessen i gang. Hvis det er politisk vilje når det gjelder både penger og driftsform, skulle det være mulig å få dette på plass slik som skissert av spørrer.

Gunvald Ludvigsen (V) [13:43:59]: Eg vil igjen takke justisministeren for eit utfyllande svar på tilleggsspørsmålet.

Eg tolkar eigentleg statsråden slik at den nye regjeringa har same syn på både etablering og oppstartstidspunkt når det gjeld redningshelikopterbasen i Florø.

Statsråd Knut Storberget [13:44:21]: Nå skal ikke jeg nok en gang gjenta svaret om at regjeringa Stoltenberg II skal ta stilling til dette i løpet av meget kort tid. Jeg vil gjerne, med glede, informere Stortinget om utfallet av det.

Samtidig har jeg lyst til å påpeke at det er betydelige utfordringer i redningstjenesten over det ganske land, både i spørsmålet om tilstedevakt, i spørsmålet om innkjøp av nye helikoptre og i spørsmålet om denne basen i Florø. Dette er store politiske utfordringer som krev både økonomi og vedtak. Etter kort tid i departementet registrerer jeg at mye av dette arbeidet ligger der. Skal det iverksettes, må det fattes vedtak av den nye regjeringa. Vi er parat til å gå inn i en så viktig oppgave.

S p ø r s m å l 2 8

Elisabeth Aspaker (H) [13:45:21]: Jeg vil tillate meg å stille følgjande spørsmål til justisministeren:

«Hva vil Regjeringen konkret gjøre for å videreføre og videreutvikle det viktige arbeidet som er gjort de siste fire årene for å bekjempe de mest alvorlige former for organisert kriminalitet, både nasjonalt og internasjonalt?»

Statsråd Knut Storberget [13:45:41]: Regjeringa legger stor vekt på bekjempelsen av organisert kriminalitet – og jeg takker for et godt spørsmål. Kriminaliteten blir stadig mer grenseoverskridende og organisert, og er som oftest profittmotivert. De organiserte kriminelle miljøene har i den senere tid vist en økende hensynsløshet og råhet, og de kriminelle nettverkene er blitt mer mobile og spesialiserte.

For å sette politiet bedre i stand til å møte de utfordringene som den organiserte kriminaliteten reiser, er det gjort flere strukturelle grep – initiert av den forrige regjering og med bred støtte i Stortinget – bl.a. gjennom politireformen og opprettelsen av Nye Kripos. Politiet og påtalemyndighetene har i de senere år i tillegg fått en rekke nye metoder for å bekjempe denne alvorlige kriminaliteten.

Stortinget vedtok i vår den alminnelige delen til ny straffelov. Justisdepartementet vil i arbeidet med den spesielle delen til ny straffelov vurdere hvert enkelt straffebud. Det gir en mulighet til å videreutvikle de strafferettslige virkemidlene i kampen mot organisert kriminalitet.

For at politiet skal kunne etterforske organisert kriminalitet mest mulig effektivt, må de ha tilgang til et vidt spekter av etterforskningsmetoder. Politiets kilder og vitner i rettsaker må gis tilstrekkelig vern. Jeg ønsker å bygge videre på de viktige lovendringene som har funnet sted på dette området de siste årene. Jeg vil legge særlig vekt på å legge til rette for at politiet tar i bruk de hjemlene de har fått.

I tillegg bør vi vurdere om metodene har hatt den effekten som lovgiverne la til grunn da de ble vedtatt, og om rettsikkerheten og personvern hensyn er tilstrekkelig ivare tatt. Jeg ønsker derfor å oppnevne et lovutvalg for å etterkontrollere lovreglene om inngripende etterforskningsmetoder, anonym vitneførsel og begrensninger i adgangen til dokumentinsyn og vitneførsel for å beskytte utsatte personer. Utvalget vil også få i oppgave å utforme forslag til lovregulering av etterforskningsmetoder som provokasjon og infiltrasjon. I dag reguleres slik metodebruk av retningslinjer fra Riksadvokaten og av rettspraksis, med andre ord er den ganske ulovfestet.

Jeg vil også fremme forslag om å gjøre det mulig å bruke DNA-profiler i atskillig større grad enn i dag. Dette vil bl.a. kunne heve oppklaringsprosenten i vinningsaker og andre lovbrudd som ofte begås av organiserte kriminelle miljøer.

Den overordnede målsettingen for det internasjonale samarbeidet er å forebygge og forfølge kriminalitet over landegrensene. Norge har gjennom konvensjoner og avtaler inngått forpliktende samarbeid med flere organisasjoner og land. Jeg vil videreføre dette samarbeidet innenfor de ulike fora, bl.a. samarbeidet mellom de nordiske landene, Østersjø-samarbeidet, Schengen-samarbeidet, OSSE, Europarådet og FN.

Rammeverket er på plass, og jeg vil bygge videre på det arbeidet som er gjort og sørge for at det eksisterende regelverk fullt ut tas i bruk. Jeg vil dessuten løpende vurdere om det er ytterligere tiltak som kan og bør iverksettes i den viktige kampen mot organisert kriminalitet.

Elisabeth Aspaker (H) [13:48:19]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Men det er jo med en viss undring vi leser Soria Moria-erklæringen, som ikke har et eneste ord om temaet organisert kriminalitet.

Vi ser jo at utviklingen både i Norge og internasjonalt i de senere årene har gått i retning av mer rå kriminalitet. Den er mer organisert, den er mer brutal, og det er et økt samarbeid mellom kriminelle nettverk på tvers av landegrensene. Bondevik-regjeringen har vist at man prioriterte dette saksområdet tungt, og man har i den spesielle NOKAS-saken kommet tilbake til Stortinget og sikret ekstraordinære bevilgninger for å kunne følge den opp.

Ettersom Regjeringen gjennom Soria Moria-erklæringen selv har sådd tvil om man faktisk vil ha organisert kriminalitet som et prioritert satsingsområde, vil jeg spørre justisministeren: Kan justisministeren forsikre Stortinget om at også denne regjeringen om nødvendig vil komme tilbake til Stortinget med forslag om ekstraordinære bevilgninger for å følge opp NOKAS-saken?

Statsråd Knut Storberget [13:49:17]: Jeg kan forsikre spørteren og Stortinget om at Regjeringa vil følge opp det viktige arbeidet mot organisert kriminalitet. Noen ganger undres jeg litt over språkvalget og hva vi kaller kriminalitet, bl.a. at begrepet hverdagskriminalitet settes opp mot begrepet organisert kriminalitet.

Etter min mening er det ikke slik at Soria Moria-erklæringen ikke inneholder tiltak mot organisert kriminalitet, snarere tvert imot. Poenget er at Regjeringa ønsker å se hele kriminalitetsbildet mye mer i sammenheng. Istedenfor å smykke seg med fine handlingsplaner og mange ord, synes vi faktisk det er viktig at vi gjør politiet mer operativt til å gripe inn i det mange mennesker oppfatter som veldig plagsom kriminalitet, og som også er en del av den organiserte kriminaliteten. Den vinningskriminaliteten som f.eks. skjer i Oslo, er på mange måter en del av den organiserte kriminalitets grobunn, om jeg må få lov til å bruke et slikt uttrykk. Så det som står i Soria Moria-erklæringen om mer bevilgninger til politiet, til utstyr, og spørsmålet om å gjøre noe med soningskøen og endelig det å utvide DNA-ordningen, er nettopp viktige tiltak mot organisert kriminalitet.

Elisabeth Aspaker (H) [13:50:29]: Jeg vil igjen takke for svaret. Men jeg konstaterer at statsråden har et problem når han må gå via andre typer kriminalitet for å belegge at det faktisk skal stå noe mellom linjene i Soria Moria-erklæringen om organisert kriminalitet.

Men jeg vil tilbake til at den organiserte kriminaliteten er veldig internasjonal i sin art, og betydningen av at politiet også kan samarbeide tett over landegrensene. Vil justisministeren legge til rette for at norsk politi kan være til stede på de internasjonale arenaene for å sikre en effektiv kriminalitetsbekjempelse også her hjemme?

Statsråd Knut Storberget [13:51:06]: Svaret er ja. Jeg mener det er avgjørende viktig at norsk politi er til stede på de internasjonale arenaene. Det gjelder ikke bare norsk politi, men at vi får mye mer internasjonalt forpliktende samarbeid når det gjelder spørsmålet om domstoler, og også i spørsmålet om soning. Så her er det store utfordringer.

Jeg har også lyst til å replisere at når det gjelder spørsmålet om å bekjempe organisert kriminalitet, kommer vi ikke utenom at norsk politi bl.a. må settes i stand til å drive problemorientert politiarbeid for å gripe inn i alvorlige nettverk. Jeg ber spørteren om ikke å forlese seg og lete etter begreper og ord, men heller se på funksjonen i forhold til de tiltak som foreslås. Det at denne regjeringa nå foreslår å styrke norsk politi, i motsetning til den regjering som nylig har gått av, Bondevik II-regjeringa, må være et av de aller, aller viktigste tiltakene vi kan gjøre mot organisert kriminalitet. Det å sette hvitvaskingsteamet i Økokrim i stand til å etterforske f.eks. mistenkelige meldinger, som virkelig handler om pengestrømmen i organisert kriminalitet, er etter denne statsråds oppfatning noe av det aller viktigste vi kan gjøre.

S p ø r s m å l 29

André Oktay Dahl (H) [13:52:25]: Jeg vil stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Media har den senere tiden satt fokus på flere saker innenfor statlig og kommunal virksomhet som kan tyde på at omfanget av korrupsjon i Norge er større enn tidligere antatt.

Hvilke endringer i lovverk og organiseringen av offentlig virksomhet vil statsråden ta initiativ til for å forebygge og avdekke korrupsjon?»

Statsråd Knut Storberget [13:52:50]: Regjeringa har i Soria Moria-erklæringen sagt at den ønsker å intensivere innsatsen mot økonomisk kriminalitet, bl.a. ved at kompetansen skal økes hos de lokale politimyndighetene og samarbeidet med skattemyndigheter, trygdeetat og sosialmyndigheter skal prioriteres. Det er også sagt at Økokrim skal settes bedre i stand til å avdekke og straffeforfølge aktører som har økonomiske ressurser til å skjule kriminalitet.

Jeg vil peke på at det her ligger en viktig linje i Regjeringas arbeid mot kriminalitet. På mange områder har vi nå gode lovhjemler, men det gjenstår å gjøre dem mest mulig operative i praksis. Dette er et felt hvor det eksisterende lovverket gir et godt utgangspunkt for å bekjempe korrupsjon. Det aller viktigste nå er å sørge for at de som skal anvende lovverket, har den rette kompetansen og tilstrekkelig med ressurser.

Det er i løpet av de siste årene vedtatt flere regelverksendringer for å forebygge og bekjempe korrupsjon – med bred politisk støtte. Stortinget vedtok i 2003 nye skjerpede bestemmelser om korrupsjon i straffeloven. Disse innebærer et vidtgående og strengt straffansvar for korrupsjon som gjelder både i privat og offentlig sektor. Bestemmelsene rammer den som gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av vedkommendes stilling, verv eller oppdrag, men også den som i anledning av stilling, verv eller oppdrag krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en slik fordel. Straffen er bøter eller fengsel i inntil tre år. Handlinger som kvalifiserer for grov korrupsjon, f.eks. fordi den er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann, fordi handlingen har gitt betydelig økonomisk fordel eller det foreligger risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, kan fengsel i inntil ti år anvendes.

Også såkalt påvirkningshandel er kriminalisert. Det vil si at personer som er eller hevder å være i stand til å påvirke en annens utføring av stilling, verv eller oppdrag, og som forsøker å utnytte den posisjonen ved å kreve eller motta utilbørlige fordeler, kan straffes. Det samme gjelder dem som gir eller tilbyr utilbørlige fordeler til slike påvirkningsagenter.

Hvordan skal vi så sørge for at bestemmelsene anvendes mest mulig effektivt? – Det er den store utfordringen. Regjeringen har allerede i sitt forslag til statsbudsjett fulgt opp Soria Moria-erklæringen med å foreslå en økning i bevilgningen til Økokrim med totalt 6,2 mill. kr, tilsvarende 11 årsverk, for å styrke arbeidet ved hvitvaskingsteamet, opprette et nytt etterforskningsteam for å etter-

forske, påtale og iretteføre straffesaker og styrke mottaksfunksjonen. Sammen med utviklingen av nytt datasystem i Økokrim og forslaget om å styrke skatteetaten med 10 mill. kr til intensivert innsats for å avdekke skatteunndragelse, vil forslaget innebære en vesentlig styrking i kampen mot økonomisk kriminalitet.

Selv om det meste er gjort på lovsiden, er det behov for enkelte mindre endringer. Kampen mot korrupsjon er i høyeste grad internasjonal. Regjeringen Bondevik har sendt på høring spørsmålet om nødvendige lovendringer for å kunne ratifisere to konvensjoner med tiltak mot korrupsjon: Med utgangspunkt i Europarådets sivilrettslige konvensjon er spørsmålet om å innføre en egen erstatningsbestemmelse om ansvar for skade voldt ved korrupsjon sendt på høring. Nødvendige lovendringer for å kunne ratifisere FN-konvensjonen mot korrupsjon er også sendt på høring. Jeg vil følge opp begge disse når høringsfristen går ut tidlig på nyåret.

Arbeids- og sosialdepartementet leder et lovarbeid som gjelder vernet for ansatte som varsler om kritikkverdige forhold i virksomhet, herunder korrupsjon. Departementet tar sikte på å komme med en proposisjon i løpet av våren 2006 om regulering og ikrafttredelse av varsling/yrtingsfrihet i arbeidsforhold.

André Oktay Dahl (H) [13:56:00]: Jeg takker for svaret.

Eva Joly sa nylig at mange måtte ha visst noe i forbindelse med vannverkssaken på Romerike. Det ser ut til å ha vært situasjonen når det gjelder et visst kraftverk om dagen også. Men på grunn av den lukkethetskultur eller aller helst frykt har mange holdt mye for seg selv og først tort å si noe når media har begynt å grave. Slik jeg ser det, er det et økt behov for offentlig innsyn i selskaper, sladrehanke i ordets positive forstand må sikres anonymitet, og ikke minst må det økt kompetanse til i kommunene, for der ser mange styrer ut til å ha bedrevet de glade amatørers aften.

Statsråden har allerede varslet at det vil kunne skje visse skjerpelse av offentlighetsloven. Hvilke er disse utover de som allerede ble fremlagt av Bondevik II?

Jeg er glad for at man vil skjerpe whistle blower-vernet. Vil statsråden innta en mer offensiv holdning i forhold til behovet for kompetanse i kommunene enn å vise til en slags misforstått form for lokalt selvstyre, som faktisk nåværende statsråd Åslaug Haga har gjort tidligere i Stortinget, hvor man overlater til kommunene selv å øke kompetansen på et område som helt klart fortjener en klar nasjonal strategi?

Statsråd Knut Storberget [13:57:06]: Jeg tror spøreren har viktige poenger i forhold til spørsmålet om åpenhet. Jeg prøvde å påpeke i mitt innledende svar at her har vi mye av lovverket på plass som straffebelegger. Problemet er at vi ikke får opp sakene, og at det er stor belastning knyttet til det å si fra. Da peker representanten Dahl på to viktige elementer og to store utfordringer som Stortinget også vil få, og hvor jeg vil bidra med hardt press i forhold til at vi nettopp får igjennom muligheter for å bi-

dra til økt offentlig innsyn særlig i de instansene som i dag ikke reguleres av offentlighetsloven. Det blir særdeles viktig at det følges opp.

Så må jeg også si at det er avgjørende viktig at vi bedrer forholdene for de arbeidstakere som opptrer som whistle blowere. Der vil jeg særlig peke på at det var Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet som bidrog til flertall for den bestemmelsen i arbeidslivsloven. Så hvis spørrerens engasjement nå innebærer at også Høyre vil bidra til at vi sikrer disse whistle blowerne støtte og vern når dette kommer opp på ny i Stortinget, hilser jeg det hjertelig velkommen.

André Oktay Dahl (H) [13:58:20]: Takk for svaret.

Jeg er glad for at Høyre også bidrog med grunnlovsendring i forhold til ytringsfrihet på det punktet – så vi har også bidratt.

Eva Joly påpeker også at det er langt mer korrupsjon i offentlig sektor enn i privat sektor. Det er naturlige grunner til det, nemlig at det er flere å spre kostnadene ut over, og man har ikke på samme måte mindretallsaksjonærer som faktisk følger med på samme måten som i privat sektor.

I lys av den nye boken om Mao har jeg et spørsmål til statsråden om behovet for kulturrevolusjon i kommunal sektor når det gjelder etiske standarder og normer i forhold til kunnskap. Jeg oppfatter ennå ikke at man helt klart har svart på spørsmålet om hva man har tenkt å gjøre for å øke kompetansen i kommunal sektor, hvor problemet med misligheter og korrupsjon antakeligvis er mye større enn det vi bare har sett begynnelsen på nå.

Statsråd Knut Storberget [13:59:10]: Jeg er veldig ivrig på dette feltet, for jeg mener at dette er en veldig alvorlig form for kriminalitet. Den kan svekke veldig mye av tilliten til offentlig sektor, men også til privat sektor, hvor man rammes av korrupsjon eller korrupsjonsliknende tilstander.

Jeg tror dog ikke jeg vil gå så langt som det Mao gjorde i sin kulturrevolusjon. Jeg har heller ikke lest den siste boken om ham, men det aner meg hva det handler om.

Når jeg likevel bruker ordet kulturrevolusjon og forlenger den begrepsbruken som representanten Dahl trekker inn, er det fordi vi er nødt til å få en forståelse ute for at det blir akseptabelt å si fra. Jeg tror en slik kulturendring initieres veldig godt av at arbeidslivsloven får klare bestemmelser i forhold til det vernet.

Jeg vil også gi uttrykk for at det vil være aktuelt å sette i verk tiltak fra Regjeringens side for bl.a. å øke kompetansen i forhold til de nye bestemmelsene som da blir vedtatt i arbeidslivsloven, slik at folk får en forståelse for hvor viktig det er å si fra, hvor riktig det er å si fra, og at det ikke skal sanksjoneres mot den som tør stå oppreist i en så alvorlig problemstilling.

S p ø r s m å l 3 0

Olemic Thommessen (H) [14:00:44]: Jeg har tillatt meg å stille følgende spørsmål til likestillings- og forbrukerministeren:

«Ifølge Justisdepartementets voldsmåling i juni ble 2 000 barn i Norge utsatt for vold i familien på en uke. Dette viser at vold mot barn i familien er et stort problem. Barnevernet har blitt kritisert for at de ikke i flere saker har gått til anmeldelse av forhold de oppdager, og at samarbeidet mellom barnevern, politi og familiekontor ikke er tilfredsstillende.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke barns vern mot vold i nære relasjoner?»

Statsråd Karita Bekkemellem [14:01:25]: Samfunnets arbeid med å beskytte barn mot vold i nære relasjoner er en svært viktig, men av flere grunner også en krevende oppgave. Dette skyldes bl.a. at det kan være vanskelig å oppdage at et barn er utsatt for vold i familien. Derfor er det viktig at vi skaper arenaer også utenfor familien der barn blir sett! Barn kan ha et sammensatt og variert symptom-bilde som også kan ha andre årsaker enn at barnet har blitt utsatt for vold. Arbeid med voldsutsatte barn stiller i tillegg store krav til samarbeid og koordinering mellom de involverte tjenestene og instansene. I denne forbindelse har jeg i samarbeid med justisministeren allerede initiert et arbeid for å styrke samarbeidet mellom familievoldskoordinatorerne i politiet, i barnevernet og i familievernet.

Kvinnevoldsutvalgets rapport «Retten til et liv uten vold» gir en omfattende beskrivelse av utfordringer og problemstillinger knyttet til arbeidet med vold i nære relasjoner. Statlige myndigheter har fulgt opp problemstillingene gjennom de tverrdepartementale planene «Vold i nære relasjoner» og «Strategi mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn». Tiltaket som mest direkte er innrettet mot det aktuelle spørsmålet som blir reist nå, er prosjektet «Barn som lever med vold i familien» – et samarbeidsprosjekt mellom Alternativ til Vold og Senter for Krisepsykologi. Prosjektets målgruppe er barn som utsettes for vold i familien, enten ved at barnet selv er utsatt for vold og mishandling, eller ved at barnet er vitne til vold. Hovedmålsettingen for prosjektet er å framskaffe ny faglig dokumentasjon og innsikt om voldens skadevirkninger. Prosjektet har som mål at hjelpen når fram til flest mulig barn gjennom nasjonal kunnskapsformidling til familievernet, barnevernet, krisesentrene, barne- og ungdomspsykiatrien, helsestasjonene og andre. Innsatsen her vil bli videreført i 2006.

Til hjelp for praksisfeltet gav Barne- og familiedepartementet i juni 2005 ut veilederen «Formidling av opplysninger og samarbeid der barn utsettes for vold i familien». Et av de viktigste formålene med denne veilederen er å gi aktuelle tjenester og instanser nettopp kunnskap om mulighetene for samarbeid i slike saker, f.eks. mellom barnevernet, politiet og familievernkantorene. Det er i veilederen understreket at det i de fleste tilfellene, av hensyn til barnet, vil være nødvendig for barnevernstjenesten å anmelde en mistanke om at et barn er utsatt for alvorlige overgrep i hjemmet. Det er også presisert at barnevernstjenesten da skal anmelde dette forholdet. Det ligger her en klar oppfordring til barnevernet om å anmelde flere slike saker til politiet.

Departementet vil følge nøye med på hvordan de føringene som er gitt i veilederen, blir fulgt opp av de tjenestene og instansene som arbeider med og har ansvaret for voldsutsatte barn.

Regjeringen har sendt over Ot.prp. nr. 111 for 2004–2005, der det foreslås at også krisesentrene skal ha en plikt til å melde fra der det er mistanke om vold mot barn.

Jeg vil også nevne at departementet er i ferd med å utarbeide en veileder om barnevernets rolle ved overgrep ved samvær hos barnets foreldre. Et av hovedformålene vil da bli å gi veiledning om forholdet mellom barnevernstjenesten og andre tjenester og instanser i slike saker. Veilederen vil bli ferdig i løpet av våren neste år.

Helt til slutt vil jeg nevne at Helse- og omsorgsdepartementet i 2005 satte i gang et arbeid for å etablere fem regionale ressursentre på volds- og traumefeltet, både for voksne og for barn. Etablering av disse sentrene skjer i 2006, og denne satsingen går på tvers av departementene.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Olemic Thommessen (H) [14:05:33]: Jeg vil takke statsråden for en bredt anlagt og god besvarelse i forhold til en rekke gode tiltak som skal føres videre. Jeg vil særlig peke på de to veilederne som er beskrevet, som jeg tror kan være hensiktsmessige og nødvendige.

Nå har likestillings- og forbrukerministeren tidligere – jeg viser til et oppslag i Aftenposten for noen tid siden – pekt på nødvendigheten av å styrke kompetansen i barnevernet, og det kan det vel også være på andre områder nettopp når det gjelder dette. Hun var selv inne på at dette er ganske krevende å forholde seg til. Mitt spørsmål er om statsråden kanskje litt mer konkret kan peke på hva hun da eventuelt tenkte på, eller si noe om hvilke tanker hun har for kompetanseheving framover.

Statsråd Karita Bekkemellem [14:06:38]: Jeg vil si til spørderen at jeg er veldig glad for å bli utfordret på dette feltet. Som jeg sa innledningsvis, legger jeg ikke skjul på at dette er et meget krevende tema å ta tak i, der vi skal være klar over at barnevernet i dag gjør en fantastisk innsats. Men det er også vanskelig. Derfor er det viktig at de som jobber i barnevernet, har nødvendig kompetanse i forhold til de viktige beslutningene de tar.

Om noe skulle gå galt, er jo det noe av det mest intime og følsomme som kan skje i en families liv. Derfor er det også så viktig at vi gjør alt for å sikre at kvaliteten på de beslutningene som barnevernet tar, er best mulige. Det hjelper ikke om vi har et fantastisk godt lovverk som er vedtatt i Stortinget, hvis ikke tryggheten for de ansatte er sånn at de klarer å gå inn og gjøre det de skal. Derfor satser vi på kompetanseoppbygging. Og jeg har lyst til å rose forgjengeren min på det området – her ble det satt i gang et viktig arbeid, som vi vil følge opp.

Olemic Thommessen (H) [14:07:44]: Jeg merket meg at statsråden i sitt svar i betydelig grad refererer til instanser som ligger under eget departement. Dette er jo et

område som også impliserer andre, og jeg er glad for det initiativ som er tatt overfor justisministeren.

Jeg har lyst til kanskje særlig å peke på at det i skoleverket er betydelige utfordringer som en lærer kan stå overfor når det gjelder akkurat disse spørsmålene. Det kan også være i barnehager eller i andre arenaer der utenverdenen treffer barn, der det er betydelig behov for kompetanse. Vil statsråden ta initiativ på tvers av departementene for å få disse spørsmålene i fokus, også når det gjelder andre som måtte være involvert på dette området?

Statsråd Karita Bekkemellem [14:08:44]: Jeg kan bekrefte at det spørderen nå tar opp, er usedvanlig viktig. Barn er jo på mange ulike arenaer, og skolen er en av de arenaer der de i dag bruker mest tid. I tillegg er det viktig at vi fokuserer på barne- og ungdomsorganisasjonenes arbeid når vi snakker om disse problemstillingene.

Det jeg kan love, er at jeg vil gjøre mitt ytterste for at vi skal gå inn på alle aktuelle områder for å se hva vi kan gjøre i denne viktige saken. Men vi trenger litt tid. Jeg har i hvert fall fått gode signaler fra mine kollegaer om at dette er en sak som hele Regjeringen vil ta tak i i tiden som kommer.

Presidenten: Spørsmål 31 er allereie svarta på.

S p ø r s m å l 3 2

Linda Cathrine Hofstad (H) [14:09:49]: Jeg tillater meg å stille helse- og omsorgsministeren følgende spørsmål:

«Statsrådene Giske og Djupedal garanterte i valgkampen at penger til å sikre bygging av psykiatribygget ved St. Olavs Hospital ville komme med en ny regjering. Lovnadene ble gitt uten noen forbehold, verken om tidsknapphet i forbindelse med tilleggsproposisjonen eller annet. Løftet ble gjentatt fra Giske i Adresseavisen 14. september: «De tidskritiske vedtakene som ble gjort i revidert nasjonalbudsjett må reverseres allerede nå i høst.»

Skyldes mangel på penger i dette budsjettet at statsråden er av en annen oppfatning?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:10:48]: Det er godt kjent at Helse Midt-Norge nå er i ferd med å bygge ny universitetsklinikk i Trondheim, Nye St. Olavs Hospital. Som spørderen er veldig godt kjent med, er fase 1 av prosjektet nå mer eller mindre ferdigstilt, og fase 2 er nå på trappene. Det må legges til at dette byggeprosjektet er norgeshistoriens største innenlandsprosjekt, til en samlet verdi på 11–12 milliarder kr. Helse Midt-Norge vil stå overfor store økonomiske utfordringer når hele dette prosjektet er ferdigstilt. Jeg kan forsikre spørderen om at det foregår en god dialog mellom departementet og Helse Midt-Norge om hvordan dette kan håndteres. Den mest tidskritiske faktoren knyttet til St. Olavs-utbygginga er nå at fase 2 igangsettes og gjennomføres innenfor rammer som jeg har trygghet for at Helse Midt-Norge vil kunne håndtere i framtida.

De regionale helseforetakene har i utgangspunktet et helhetlig ansvar for investeringer innenfor regionens samlede rammer. Helse Midt-Norge ønsker å prioritere et psykiatrisenter i tilknytning til St. Olavs Hospital.

Som kjent foreligger det omfattende planer og behov i den samlede spesialisthelsetjenesten for oppgradering og utbedring av dagens sjukehusbygg. Departementet vil derfor i den kommende perioden gjennomgå omfanget og innretninga av helseforetakenes investeringer. En slik gjennomgang vil også naturlig omfatte et nytt psykiatrisenter ved St. Olavs Hospital. Jeg vil deretter komme tilbake med tiltak for å sikre gode nasjonale løsninger.

Linda Cathrine Hofstad (H) [14:12:26]: Jeg takker ministeren for svaret, men jeg oppfattet det ikke som veldig oppklarende. Det ministeren sier, er jo noe helt annet enn det ministerens tre statsrådskollegaer, Bjarne Håkon Hanssen, Øystein Djupedal og Trond Giske, sa i valgkampen. De tre kom i valgkampen med et uforbeholdent løfte om at det skulle settes av friske midler, at det ikke skulle gå på bekostning av videre drift av St. Olavs Hospital, og at det heller ikke skulle innbefatte forsinkelser.

Er det nå slik at statsråden kan bekrefte at velgerne i Sør-Trøndelag ikke er ført bak lyset? Og kan hun garantere at løftet fra statsrådskollegaene fortsatt står ved lag?

Statsråd Sylvia Brustad [14:13:23]: Som det ble lovet i valgkampen fra Arbeiderpartiets side, og også fra de andre partiene som nå sitter i Regjeringa, har jeg tatt tak i denne saken. Men jeg vil minne spøreren om at jeg nå har sittet i drøyt én måned. Som jeg sa, snakker vi om 11–12 milliarder kr totalt sett til dette prosjektet. Jeg tror alle parter er tjent med at vi går gjennom det på en skikkelig måte, slik at det håndteres forsvarlig.

Jeg kan forsikre om at dialogen med Helse Midt-Norge er god. Jeg har utsatt det foretaksmøtet der vi skulle snakke videre om dette. Det er fordi jeg ønsker å gå dypere inn i det, med sikte på å finne en løsning. Derom må det ikke herske noen tvil. Men som sagt: Det er viktig for meg som ansvarlig statsråd å gå grundig inn i prosjektet, fordi det er av en størrelsesorden som gjør at jeg må forsikre meg om at alle sider og alle konsekvenser er godt nok utredet.

Linda Cathrine Hofstad (H) [14:14:24]: Nå er det slett ikke slik at valgløftet fra de tre statsrådene var å be departementet om å gå i dialog. Jeg minnes også at man hevdet at man hadde ryggdekning i partiledelsen. Partilederen er i dag statsminister for denne regjeringen. Derfor skulle man tro at alt lå klart når nesten halve regjeringskollegiet, med statsministeren i spissen, har gitt grønt lys for utbygging av et psykiatrisenter – i hvert fall med de helt entydige valgløftene. Derfor gjør de meg veldig usikker, de signalene som helse- og omsorgsministeren nå kommer med. Det er noe helt annet enn det som er sagt tidligere. Det sier i hvert fall at det løftet som er kommet fra de tre nå sittende statsrådene, ikke blir overholdt.

Statsråd Sylvia Brustad [14:15:29]: Jeg ser at Høyre har interesse av å prøve å lage masse usikkerhet og

spell rundt dette. Men jeg er også helt sikker på at hadde Høyre fortsatt hatt helseministerstolen, så hadde også Høyre og forhenværende helseminister Gabrielsen vært svært opptatt av at man hadde full oversikt før han på en måte gav blankofullmakt til hvordan dette skal gjøres. Og det er det vi er i gang med. Jeg ber om forståelse for at vi faktisk trenger litt tid til dette, men det er ikke slik at vi løper fra noen løfter. Mitt mål på vegne av Regjeringa er å prøve å finne en løsning.

Jeg vil jo også minne om at fase 1 heller ikke er ferdig finansiert, selv om det omtrent er ferdig bygd, og den forrige regjeringa hadde full mulighet til å utkvittere de nesten 3 milliarder kr som også mangler der, men jeg så ikke mye til de pengene heller. Så jeg synes vi skal dempe oss lite grann i forhold til den debatten, for det er mye penger det her er snakk om. Og la det være helt klart: Vi gjør det vi kan for å finne en løsning, men vi må gjøre det på en skikkelig måte.

S p ø r s m å l 3 3

Inge Lønning (H) [14:16:43]: Jeg har følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsminister:

«Regjeringen Bondevik II la i vår frem forslag til regler for regnskapsføring av anleggsmidler i de regionale helseforetakene. Forslaget ble avvist, bl.a. med de nåværende regjeringspartienes stemmer. Dette ble begrunnet med at man mente forslaget til regnskapsføringsregler ville innebære at det ble avskrevet om lag 2 milliarder kr for lite pr. år i forhold til reell beregnet kapitalkostnad.

Når vil statsråden komme med forslag til hvordan dette beløpet skal dekkes inn?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:17:19]: I Soria Moria-plattformen har regjeringspartiene, som spøreren helt sikkert er kjent med, gått inn for at sjukehusene må få tilstrekkelige økonomiske rammer for å sikre nødvendig fornyelse av bygninger og utstyr og motvirke en utvikling med økende etterslep på vedlikehold. Soria Moria-plattformen slår også fast at avskrivninger skal baseres på den reelle verdien av bygningsmassen og være i tråd med regnskapslovens alminnelige bestemmelser.

Regjeringa har ingen problemer med å erkjenne at det er et gap mellom dagens inntektsnivå og den årlige inntekten som er nødvendig for å kunne gjenanskaffe og vedlikeholde dagens bygningsmasse. Samtidig ser også Regjeringa at det er rom for å kunne utnytte den bygningsmassen som er bygd opp av 19 fylkeskommuner og staten, på en bedre måte etter sjukehusreformen. Dette framgår også av sosialkomiteens innstilling til Ot.prp. nr. 56 for 2004–2005, som også representantene fra nåværende regjeringspartier sluttet seg til.

Investeringer i helseforetakene er et stort og komplekst saksområde, og jeg ber om forståelse for at det på den korte tiden Regjeringa så langt har hatt til disposisjon for å fremme tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2006, ikke har vært mulig å komme i mål på dette området. Regjeringa vil imidlertid at hele investeringsregimet for helseforetakene skal gjennomgås, med sikte på å finne gode løs-

ninger for utbygging/modernisering uten at pasienttilbudet rammes. Dette arbeidet skal sikre at det innenfor det samlede investeringsnivået etableres framtidsrettede og gode løsninger til pasientenes beste, samtidig som det ikke bygges opp parallelle tilbud mellom regionene. Departementet vil også ta opp til vurdering måten investeringer blir finansiert på, med sikte på å finne bedre og mer fleksible løsninger.

Regjeringa er sterkt opptatt av å sikre helseforetakene rammebetingelser som sikrer en god og velfungerende spesialisthelsetjeneste når det gjelder både drift og investeringer. Det er avgjørende for at vi også om 20 år har bygninger og utstyr i sjukehusene som legger til rette for gode og tidsmessige tilbud på et høyt teknologisk og faglig nivå.

Inge Lønning (H) [14:19:30]: Jeg takker statsråden for svaret.

Bakgrunnen for mitt spørsmål er at regjeringspartiene, og særlig det av regjeringspartiene som statsråden selv representerer, gikk svært høyt på banen da det forrige stortinget behandlet dette spørsmålet. Da uttalte Asmund Kristoffersen, som var helsepolitisk talsmann for Arbeiderpartiet, følgende:

«Den manglende verdifastsetting og avskrivningsnivå har skapt både problem og usikkerhet for helseforetakene. Det er egentlig kritikkverdigg og uheldig at ikke Regjeringen på et tidligere tidspunkt har tatt initiativ til å avklare dette.»

Bjarne Håkon Hanssen, statsrådens kollega i Regjeringen, uttalte seg også meget sterkt i sommer i Dagens Næringsliv om det samme.

Derfor gjentar jeg spørsmålet, siden statsråden ikke gav meg noe klart svar: Når vil statsråden komme med forslag som kan avklare dette? For vi er jo enige om at det skaper problemer for helseforetakenes styrer at det ikke er avklart.

Statsråd Sylvia Brustad [14:20:40]: Det er ingen uenighet oss imellom om at dette er det som gjenstår for å få hele sjukehusreformen på plass. Og da må det ordnes opp i dette. Men la meg presisere at det er ingen uenighet i forhold til det representanten Kristoffersen eller daværende representant Bjarne Håkon Hanssen har sagt – dette ønsker vi å ordne opp i. Men jeg ber om forståelse for – og jeg vet jo at representanten Lønning vet at her er det snakk om store beløp – at vi ikke greier å ordne opp i det i løpet av 1 måned. Og den forrige regjeringa hadde tross alt litt lengre tid på seg. Målet er at vi skal ordne opp i dette, og det skal vi gjøre, men jeg har ikke greid det i løpet av én måned.

Inge Lønning (H) [14:21:23]: Jeg takker nok en gang for svaret, men fester meg ved at statsråden primært sier hva hun ikke har vært i stand til å gjøre – og det forstår jeg veldig godt – på den korte tiden. Men jeg forstår litt mindre at hun fortsetter med å forsikre hva hun ikke er i stand til å svare på når det gjelder en tidsfastsettelse. Jeg går ut fra at dette har med budsjettarbeidet å gjøre, og det

betyr at statsråden må ha gjort seg noen tanker om når hun regner med at Regjeringen vil kunne løse dette problem, som må løses gjennom statsbudsjettet. Så jeg ber nok en gang om en antydning om hvordan statsråden ser for seg at Regjeringen vil definere sin egen tidsramme. I og med at man i opposisjon kritiserte at dette ikke var løst for lenge siden, så må vel en eller annen tidsplan foreligge for når man selv mener at man skal være i stand til å løse det?

Statsråd Sylvia Brustad [14:22:26]: Tankene mine tror jeg at jeg skal ha for meg selv. Men det er ingen tvil om at dette har jeg jobbet med siden dag én i departementet, og vi jobber kontinuerlig med dette. Jeg vet at representanten Lønning er så drevet og erfaren at han vet at jeg som statsråd ikke kan si akkurat når vi kommer til Stortinget med en løsning, men jeg kan forsikre om at dette er høyt prioritert i det arbeidet vi har, og jeg skal selvfølgelig prøve å komme tilbake til Stortinget så fort som overhodet mulig. Da vet representanten Lønning at det er flere muligheter der, men vi jobber meget hurtig.

S p ø r s m å l 3 4

André Nikolai Skjelstad (V) [14:23:14]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Diabetes er en kronisk tilstand som kan gi betydelig reduksjon av livskvalitet for den som rammes. Statens legemiddelverk har avvist å la en rekke nye typer diabetesmedisiner komme inn under blåreseptordningen, selv om de kan gi pasienten en økt livskvalitet og holde sykdommen bedre i sjakk. Fordi medisinerne ofte er kostbare, betyr dette at de gjøres vanskelig tilgjengelig for mange.

Vil statsråden ta initiativ til at flere typer diabetesmedisiner fås på blå resept?»

Statsråd Sylvia Brustad [14:23:46]: Jeg vil innlede med å si at blåreseptordninga kan oppfattes på ulike måter. En pasient får med seg blåresept både for legemidler forskrevet av lege etter § 9 i blåreseptforskriften og for legemidler etter individuell søknad etter § 10a. Ordninga med egenandeler og egenandelstak er den samme i begge tilfeller. I det første tilfellet er refusjon forhåndsgodkjent, og i det andre tilfellet søker legen på vegne av pasienten om individuell refusjon.

Jeg går ut fra at de diabeteslegemidlene det vises til, er Lantus og Levemir, som fikk avslag på forhåndsgodkjent refusjon i mai i år. Det er Statens legemiddelverk som behandler søknader om forhåndsgodkjent refusjon. Legemiddelverket konkluderte etter en faglig vurdering, i tråd med gjeldende regelverk, med at disse legemidlene ikke skal gis forhåndsgodkjent refusjon. Det er to sentrale krav i denne vurderinga: at det er godt dokumentert klinisk effekt, og at kostnadene skal stå i et rimelig forhold til effekten. Dokumentasjonsgrunnlaget for Lantus og Levemir har vært forelagt blåreseptnemnda, og nemndas vurdering av dette er med i grunnlaget for Legemiddelverkets vedtak. Departementet ønsker ikke å overprøve Legemiddelverkets faglige vurdering i denne type saker.

Men det er viktig for meg å understreke at pasienter kan få refusjon for disse legemidlene etter en individuell søknad, dersom særlige grunner foreligger. Lantus eller Levemir ser ut til å kunne gi en klinisk fordel for en mindre pasientgruppe. Det gjelder f.eks. pasienter som har problemer med hyppige eller alvorlige nattlige følinger som skyldes insulinbruken, eller pasienter som har store blodsukkersvingninger som ikke gjør det mulig å oppnå akseptabel blodsukkerkontroll.

Den individuelle søknadsordninga skal på linje med den forhåndsgodkjente ordninga sikre pasientene tilgang til nødvendige legemidler. Med andre ord: De som trenger det, skal få det. Forskjellen er først og fremst knyttet til at kontrollen med forskrivning på blå resept er lagt til trygde-etaten og ikke bare til den enkelte lege. Innvilgelsesvedtaket er normalt ikke tidsbegrenset, med mindre annet er spesifisert i vedtaket. Trygdeetatens gjennomsnittlige saksbehandlingstid er nå to og en halv uke, og målet er at behandlingstida skal gå ytterligere ned. Avslag fra trygdekontoret kan klages inn for fylkestyngdekantoret og eventuelt Trygderetten. Det gir god rettssikkerhet.

Det er viktig for meg å presisere at selv om Legemiddelverket ikke har innvilget forhåndsgodkjent refusjon av de legemidlene vi her snakker om, kan de refunderes på blå resept til pasienter med slike behov etter en individuell søknad.

André Nikolai Skjelstad (V) [14:26:38]: Jeg takker for svaret som statsråden gav, og ønsker å følge opp med at diabetes er en sykdom på veldig sterk frammarsj i Norge, i alle aldersgrupper. Det er nå 200 000 personer som har diabetes. Årlig får ca. 6 000–7 000 nordmenn diabetes, og da spesielt type 2. Det er en stor økning, spesielt blant barn og unge, i Norge. Samtidig med den sterke veksten tilbys det flere medisiner på markedet, som statsråden var inne på. Jeg ønsker å følge opp med følgende spørsmål: Kan statsråden garantere at det er medisinskfaglige grunner som inkluderes i blåreseptordningen, og ikke økonomiske?

Statsråd Sylvia Brustad [14:27:28]: De anbefalinger jeg følger, er faglige råd, og jeg mener også det ville ha vært vanskelig både for meg som statsråd og for Stortinget å skulle ta stilling til alle de legemidler som etter hvert kommer på markedet. I hvert fall føler jeg som statsråd at jeg ikke har godt nok faglig grunnlag for å kunne ta stilling til alle disse. Derfor er det Legemiddelverket som må gå igjennom det. Det de har sagt, sammen med f.eks. eksperter både fra Norge og fra Sverige, er at det ikke er slik at det for alle pasienter er riktig å ta i bruk dette, og at det er viktig å gå til spesialist for å få det. Det er ikke alle dette fungerer for. Det er også slik at de det fungerer for, får søke individuelt, og da vil de, dersom det er riktig for den enkelte person, få det innvilget. Det mener jeg er en bra ordning.

André Nikolai Skjelstad (V) [14:28:21]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg oppfatter statsråden slik at det er fullt ut mulig å få tilpasset individuelle ordninger i forhold

til dem som trenger det, i de spesielle gruppene som statsråden tidligere har nevnt.

Statsråd Sylvia Brustad [14:28:37]: Ja, jeg kan bekrefte at for dem som trenger det, og når det søkes spesielt om det, er det en individuell vurdering i forhold til hvor sterkt en er rammet av det, og om dette legemidlet er det som trengs, eller om det er vanlig insulinbehandling, f.eks., som trengs.

Presidenten: Då går vi tilbake til spørsmål 5.

S p ø r s m å l 5

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Vera Lysklætt til miljøvernministeren, er overført til fiskeri- og kystministeren som rette vedkomande.

Vera Lysklætt (V) [14:29:04]: Som representant fra Finnmark er jeg veldig godt fornøyd med at mitt første spørsmål i denne sal skal besvares av en statsråd fra Finnmark. Jeg vil stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren – jeg er svært opptatt av og bekymret for framtiden til villaksen her i landet:

«Store mengder oppdrettslaks rømmer årlig fra oppdrettsanlegg langs hele kysten. Vi har også i år hatt tilfeller hvor store mengder laks har rømt fra ulike anlegg. Dette utgjør en alvorlig trussel mot villaksbestandene i våre lakseførende vassdrag. Dersom vi skal kunne bevare villaksen for framtidige generasjoner, er det behov for handling.

Hva vil statsråden konkret gjøre for å sikre at vi også i framtiden har villaks i norske elver?»

Statsråd Helga Pedersen [14:30:11]: Rømming av oppdrettslaks er en av de store miljøutfordringene oppdrettsnæringen står overfor. Det arbeides allerede på mange felt for å få rømmingstallene ned. Arbeidet omfatter både kartlegging av årsakene til rømming, forskning og utvikling, regelverksforbedringer og kontroll. Det stilles strenge tekniske krav til oppdrettsanlegg i tillegg til omfattende krav til drift av oppdrettsanlegg.

Enkelte av de virkemidlene som allerede er utviklet, er ennå ikke kommet i funksjon. Forskriften som stiller tekniske krav til oppdrettsanlegg – Nytek-forskriften – trer f.eks. først i kraft for eksisterende anlegg 1. januar 2006. Dette innebærer at vi ennå ikke fullt ut kan se effekten av disse virkemidlene.

Jeg vil i tiden framover ha et sterkt fokus på tiltak for å hindre rømming. Det er viktig både å fokusere på kontroll for å sikre overholdelse av eksisterende tiltak og forbedring av disse og å fokusere på utvikling av nye tiltak.

Fiskeridirektoratet vil i sitt kontrollarbeid i 2006 sette et særlig fokus på å kontrollere at oppdrettsanleggene oppfyller de tekniske kravene i Nytek-forskriften.

Et sentralt tiltak for å verne villaksen er ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Det vil bli gjennomført et overvåkings- og evalueringsprogram for å følge opp ordningen. Dette programmet vil inkludere over-

våking av rømt oppdrettsfisk og overvåking av lakselus i ville bestander. Når det gjelder dette arbeidet, vil jeg vise til miljøvernministerens svar på dagens spørretimespørsmål nr. 8.

Arbeidet med å revidere de tekniske kravene til oppdrettsanlegg er allerede satt i gang. Målet for arbeidet er å justere kravene i forhold til ny kunnskap og erfaringer hos næring, utstyrsleverandører, inspeksjonsorganer og forvaltning.

Flere nye tiltak er allerede under utredning. Dette gjelder både krav til propellbeskyttelse og systemer for sporing av rømt oppdrettsfisk tilbake til anlegget fisken er rømt fra.

Det er flere metoder som er aktuelle når det gjelder å spore rømt oppdrettsfisk. Det er for tidlig å konkludere med hvilken metode som er den beste – tilstrekkelig presis og samtidig kostnadseffektiv. Dette er noe som det forskes videre på.

I 2006 skal det gjennomføres undersøkelser for å studere overføring av smittestoffer mellom ville og oppdrettede bestander. Det skal arbeides videre med utvikling av nye tiltak mot lakselus, inkludert vaksiner og systematiske avlusingstiltak.

Fiskeridirektoratet vil før jul invitere alle berørte offentlige og private aktører til et bredt anlagt dialogmøte for å diskutere tiltak mot rømming. Hensikten er å utvikle felles tiltak og finne fram til nye måter å hindre rømming på.

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at spørsmål 8, i og med at statsråden nemnde det i svaret sitt, er trekt og ikkje blitt svara på i spørjetimen i dag.

Vera Lysklætt (V) [14:33:22]: Jeg vil takke statsråden for et veldig godt svar.

Det har vært jobbet veldig mye med denne problematikken i årenes løp, altså villaks og oppdrett. Men vi kan ikke lene oss tilbake og være fornøyd med tingenes tilstand når det ifølge Direktoratet for naturforvaltning hittil i år har rømt mer enn 700 000 laks og regnbueørret fra norske oppdrettsanlegg – 700 000! Vi må ha et helhjertet og kontinuerlig fokus i denne saken. Hvis ikke er det grunn til å frykte at det går mot en katastrofe for villaksen. Det må finnes løsninger som sikrer villaksen, samtidig som vi ivaretar interessene til oppdrettsnæringen og næringsfattige lokalsamfunn langs hele kysten.

Ettersom rømming av oppdrettslaks er et så stort miljøproblem, kan det da være aktuelt å kreve at oppdrettsnæringen flytter sine anlegg på land?

Statsråd Helga Pedersen [14:34:16]: Jeg kan love at Regjeringen vil ha et helhjertet fokus på denne problematikken.

Når det gjelder de høye rømmingstallene i år, skyldes de i hovedsak to store enkelrømminger. Det ene var en rømming på Tustna på Møre kysten, der nærmere 500 000 oppdrettslaks rømte. Hadde det anlegget vært vurdert i forhold til den nye Nytek-forskriften, hadde sannsynligvis ikke rømmingen funnet sted. Jeg understreker at be-

driften ikke har gjort noe ulovlig, i og med at forskriften ikke trer i kraft før 1. januar 2006, men dette er en rømming som sannsynligvis ikke ville ha skjedd i 2006. Den andre store rømmingen som har skjedd i år, var i Altafjorden, der 90 000 oppdrettslaks rømte. Det skyldtes hærverk, og det er verre å beskytte seg mot.

Jeg vil vurdere veldig mange andre tiltak, som jeg nå her har skissert opp, før man flytter oppdrettsanlegg på land.

Vera Lysklætt (V) [14:35:25]: Jeg vil takke også for dette svaret.

Venstre er opptatt av at vi skal bevare det biologiske mangfoldet, og villaksen er en juvel i vår natur. Jeg regner med at statsråden er opptatt av å bevare mangfoldet, slik at også våre barnebarn i framtiden skal kunne oppleve å fiske villaks bl.a. i Storfossen i Tana, i Anarjokka og i Altaelva.

Statsråd Helga Pedersen [14:35:51]: Jeg mener at det går an å legge til rette for at framtidige generasjoner skal kunne fiske villaks både i Tanaelva og i andre elver i Norge, samtidig som vi skal ha en levende oppdrettsnæring langs kysten.

Presidenten: Då går vi til spørsmål 35.

S p ø r s m å l 3 5

Gunn Berit Gjerde (V) [14:36:28]: Medan det har vore stort fokus på Barentshavet og Lofoten i samband med den 19. konsesjonsrunden, har det vore ...

Presidenten: Presidenten må gjere merksam på at representanten no berre skal sitere det spørsmålet ho stiller.

Gunn Berit Gjerde (V) [14:36:42]: Det er det eg gjer.

«Det har vore svært lite fokus på Mørgekysten når det gjeld konflikt mellom oljeinteresser og fiskeri- og miljøinteresser i samband med den 19. konsesjonsrunden. Dette er dei viktigaste yngle- og oppvekstområda for fleire fiskeslag, mellom anna torsk og sild. Det er også venta store brukskonfliktar mellom fiske- og oljeinteresser i samband med oljeleiting i dette området.

Kva vil statsråden gjere for å vareta fiskeriinteressene på Mørgekysten i samband med tildelingane i 19. konsesjonsrunde?»

Statsråd Helga Pedersen [14:37:15]: Selv om det for tiden er mye oppmerksomhet knyttet til oljevirkosheten i Barentshavet, betyr ikke dette at områdene utenfor Møre er glemt av fiskeriforvaltningen. Det har alltid blitt pekt på hvor viktig bankområdene utenfor Møre er i ressurs- og fiskerisammenheng. Allerede i forbindelse med at områdene nord for Stad ble åpnet for petroleumsvirksomhet i 1979, gav fiskerimyndighetene sterkt uttrykk for disse områdenes spesielle betydning i fiskerisammenheng. Hensynet til de levende marine ressursene og der-

igjennom det marine miljøet førte til at det bl.a. ble innført begrensninger i borevirksomheten. Dette ble spesielt uttrykt ved at det ikke skulle bores letebrønner i andre kvarter, den tiden på året da de mest kritiske stadiene i en fisks liv, som egg og larver, finnes i sjøen. I forbindelse med alle utlysninger av oljeblokker foregår det en grundig konsultasjonsprosess før Regjeringen fatter vedtak om hvilke blokker som skal lyses ut. Slik var det også forut for 19. konsesjonsrunde. Fiskeri- og kystdepartementet bygde sine vurderinger på råd fra Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Kystdirektoratet. I arbeidet med å finne fram til hvilke blokker som skal lyses ut, vil det alltid måtte gjøres avveininger. Det er et ønske om å nyttiggjøre seg olje- og gassressursene samtidig som det må legges til rette for en bærekraftig høsting av de levende marine ressursene.

Det mener jeg vi stort sett klarer å få til. Når det gjelder 19. konsesjonsrunde og blokker utenfor Mørekysten, er det lyst ut tre hele blokker, blokk 6204/6, 8 og 10, og den nordvestre delen av 6205/3. Til oljevirkosmhet i disse blokkene er det utformet spesielle miljø- og fiskerivilkår, som er bekjentgjort i forbindelse med utlysningen. Jeg mener at disse vilkårene ivaretar fiskeriinteressene på en god måte. Men fiskerimyndighetene vil også komme med i neste trinn i prosessen i tilknytning til letevirksomheten, og, dersom det blir funnet olje eller gass, også til hvordan et felt eventuelt skal bygges ut.

Jeg vil til slutt nevne at en gruppe under ledelse av Olje- og energidepartementet med deltakere fra fiskeri- og miljøsidene har som oppgave å vurdere sameksistens mellom oljevirkosmheten og fiskeri- og miljøinteressene. I første omgang skal denne gruppen vurdere området Lofoten–Barentshavet, men deretter skal gruppen vurdere problematikken på resten av sokkelen. Jeg forutsetter derfor at områdene utenfor Møre på grunn av sin viktighet vil bli vurdert spesielt.

Gunn Berit Gjerde (V) [14:39:46]: Eg vil få lov til å takke for svaret.

Fiskarane og fiskeriinteressene er urolege over det som skjer no, og medan miljøvernministeren vil offentliggjere miljøvurderingar frå SFT, Direktoratet for naturforvaltning og Norsk Polarinstitutt i samband med utlysinga for den 19. konsesjonsrunden, nektar faktisk Olje- og energidepartementet å offentliggjere kor mange selskap og kva for selskap som er søkjarar til dei enkelte blokkane. Når vi veit at det er forskjell på oljeselskapa når det gjeld både ynsket om å samhandle med fiskeriinteressene og miljøomsyn, er det viktig at dette vert kjent. Vil det ikkje vere viktig for fiskeriministeren og Fiskeridirektoratet å få vite kva for selskap som har søkt, før det er avgjort, slik at interessene kan verte spelte inn i tide?

Statsråd Helga Pedersen [14:40:33]: Jeg vil ikke uttale meg om olje- og energiministerens område.

Når det gjelder fiskeriinteressene i dette området, har Olje- og energidepartementet i sine vilkår for tildeling lagt stor vekt på fiskeriaktiviteten i dette området, bl.a. i forhold til at seismiske undersøkelser eller leteboring ikke

skal foretas i perioden 1. februar–15. juni, og ved mulige feltutbygginger i dette området skal det brukes løsninger som i minst mulig grad påvirker bunnforholdene i gyteområdene. Ved mulige feltutbygginger skal det også legges vekt på løsninger som minimerer operasjonelle ulemper for fiskeriaktiviteten. Dette er krav som selvfølgelig skal gjelde uansett hvem det er som har søkt på disse blokkene.

Gunn Berit Gjerde (V) [14:41:32]: Eg synest det er rart. Dersom fiskeriministeren har vore i kontakt med Olje- og energidepartementet i samband med den 19. konsesjonsrunden, og det reknar eg med at ho har, kva er det slags grunngeving fiskeriministeren får for hemmelegghaldet rundt søkjarane? Vil fiskeriministeren akseptere at Olje- og energidepartementet får køyre løpet sitt åleine og kome med offentliggjerding først når vedtaket om tildeling av leitekonsesjonane er gitt? Eg synest ikkje du svarte godt nok på det spørsmålet.

Presidenten: Presidenten vil gjere merksam på at ein ikkje skal bruke direkte tale i denne salen.

Statsråd Helga Pedersen [14:42:14]: Jeg forutsetter at Olje- og energidepartementet følger vanlige prosedyrer også i forhold til 19. runde. Det som er viktig her i forhold til åpenhet, og som veldig mange har vært opptatt av, er bl.a. å få frigitt de vurderingene som er gjort i forkant av utlysningen av 19. runde, og i den forbindelse vil også de vurderingene som er gjort av Fiskeridepartementets underliggende etater, bli offentliggjort.

S p ø r s m å l 3 6

Petter Løvik (H) [14:43:04]: Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«I St.prp. nr. 1 for 2002–2003 viste Fiskeridepartementet at nytte-kostnadsbrøken for bygging av Stad skipstunnel med hurtigbåtrute mellom Ålesund og Bergen og ein årleg trafikkvekst på 2,5 pst. var 0,94. Kalkulasjonsrenta var i analysen 5 pst. I sommar sette Finansdepartementet denne renta ned til 4 pst., noko som vil gjere prosjekta meir lønsame fordi den langsiktige nytten blir høgare verdsett.

Kva vil nytte-kostnadsbrøken, gitt uendra totalkostnad og med same føresetnader, elles vere med den nye rentesatsen?»

Statsråd Helga Pedersen [14:36:27]: I 2001 ble det ferdigstilt et forprosjekt for en skipstunnel gjennom Stad, og en konsekvensutredning ble sendt på høring. Det har senere vært orientert om Stad skipstunnel i St.prp. nr. 1 for Fiskeri- og kystdepartementet. I St.meld. nr. 24 for 2003–2004 Nasjonal transportplan 2006–2015 ble det vist til at nytte-kostnadsberegninger tilsier at prosjektet ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Det ble likevel lagt til grunn at man skulle fortsette arbeidet med å vurdere Stad skipstunnel, da en nytte-kostnadsanalyse ikke

nødvendigvis fanger opp alle positive virkninger av prosjektet.

Et prosjekts nytte- og kostnadsvirkninger oppstår på ulike tidspunkt, og for å kunne sammenlikne og summere disse virkningene er det behov for en kalkulasjonsrente.

Kalkulasjonsrenten er en av flere faktorer som vil påvirke lønnsomhetsvurderingen av et prosjekt. Beregningene i Nasjonal transportplan 2006–2015 var basert på tidligere retningslinjer fra Finansdepartementet samt utredninger fra eksterne miljøer av risiko tilknyttet infrastrukturprosjekter.

I ettertid har Finansdepartementet kommet med nye retningslinjer for fastsetting av kalkulasjonsrenten. I utgangspunktet skal det benyttes en normalrente på 4 pst. for offentlige tiltak med moderat risiko. For tiltak der det er rimelig å anta en større risiko, kan det være riktig å benytte en høyere kalkulasjonsrente, eksempelvis 6 pst. Det generelle risikotillegget gjøres imidlertid ikke gjeldende for de prosjekter som faller inn under statens regler for ekstern kvalitetsrisiko. Risiko skal i slike tilfeller vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Dette vil bl.a. gjelde for Stad skipstunnel.

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2005 ble det bevilget 5 mill. kr til Kystverkets videre arbeid med å klarlegge grunnlaget for en eventuell anbudsinnhenting for Stad skipstunnel. Kystverkets arbeid vil også inkludere oppdaterte nytte-kostnadsberegninger der det blir tatt høyde for de nye retningslinjene for fastsetting av kalkulasjonsrente. Som det er varslet i St.prp. nr. 1 for 2005-2006 for Fiskeri- og kystdepartementet, vil spørsmålet om realisering av Stad skipstunnel bli lagt fram for Stortinget neste år.

Petter Løvik (H) [14:46:13]: Eg vil takke statsråden for svaret.

Eg er einig i alt det som statsråden sa, men det var jo ikkje i det heile svar på spørsmålet. Dette var isolert sett eit veldig enkelt spørsmål for å unngå utanomsmakk, nemlig: Gitt uendra føresetnader, kor høg vil nytte-kostnadsbrøken vere? Eg reknar med at i departementet eller i Kystdirektoratet har ein liggjande dei berekningane ein gjorde i samband med St.prp. nr. 1 for 2002–2003. Då er det berre å setje inn 4 pst. i staden for 5 pst. Eg er fullstendig klar over at dette ikkje kan vere eit fullstendig grunnlag for eit vedtak, men spørsmålet var så enkelt: Dersom ein erstattar 5 pst. med 4 pst., kva vil kostnadsbrøken vere då?

Statsråd Helga Pedersen [14:47:04]: Spørsmålet er nok ikke like enkelt som representanten Løvik gir uttrykk for. Det er nemlig slik at kalkulasjonsrenten beregnes fra

prosjekt til prosjekt når det er snakk om større prosjekt av denne størrelsesorden. Det er med andre ord ikke gitt at 4 pst. er den renten som vil bli brukt ved Stad skipstunnelprosjektet.

Kystverket har fått i oppdrag av Fiskeridepartementet å gjøre disse beregningene til neste år, og saken vil, som nevnt, bli lagt fram for Stortinget i 2006.

I spørsmålet viser representanten Løvik til en kalkulasjonsrente på 5 pst., som ble benyttet i et forprosjekt i 2001, og da ble nytte-kostnadsbrøken 0,94. I 2003 hadde man en kvalitetssikring av disse beregningene, og da benyttet man en kalkulasjonsrente på 9 pst. I tillegg hadde man noe økte kostnader i forhold til 2001, og dette gav da en nytte-kostnadsbrøk på mellom 0,5 og 0,3. Det viser litt av kompleksiteten. Det er ikke bare å sette inn 4 pst. istedenfor 5 pst. og få ut svaret i andre enden.

Petter Løvik (H) [14:48:19]: Eg er einig i det som statsråden seier, dette er ikkje så enkelt. Men det kan vere veldig greitt som ein illustrasjon å få vite, som spørsmålet konkret lyder, kva dette vil bety isolert sett, som det står her, med uendra total kostnad og same føresetnader elles. Eg konstaterer at vi ikkje kan få det svaret.

Det ein bør kunne anta, og som eg håpar statsråden er einig i, er at med ei lågare kalkulasjonsrente generelt, som er sett ned for absolutt alle transportformer, vil Stad skipstunnel også med ein nytte-kostnadsanalyse gi eit meir positivt resultat enn det ein tidlegare har hatt. Eg vil avslutningsvis stille oppfølgingsspørsmålet: Kan vi rekne med å få fram ei sak i 2006, og vil også Offentleg Privat Samarbeid, slik den førre regjeringa la opp til, bli vurdert i den samanhengen?

Statsråd Helga Pedersen [14:49:21]: Det er som sagt ikke gitt at kalkulasjonsrenten i prosjektet blir 4 pst. Den kan bli noe annet. Det er lagt opp til at svaret skal komme i 2006, og at det blir lagt fram en sak for Stortinget da. Det legger jeg til grunn med de forutsetningene som Stortinget tidligere har gitt i sin behandling av saken.

Presidenten: Då har Stortinget handsama ferdig sak nr. 1

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Ber nokon om ordet i samsvar med forretningsordens § 37a før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 14.50.